

ວາລສ

ສມາຄມຄຽງກາເໜາຟຣີງເຄສແກ່ງປະເທດໄກຍ

ฉบับที่ 44 ปีที่ 11 เล่มที่ 4 ตุลาคม—ธันวาคม พ.ศ. 2531

BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

Vol. 44 11e ANNÉE No. 4 OCTOBRE – DECEMBRE 1988. ISSN 0857 – 0604

ENFANTS: REFLET DE LEURS PARENTS

សេយ៉ា លើខ្លួន
គាមសុខភាពអ៊ីត

ទេរងបានក្រុមក្រុងការគោលការណ៍

วารสารสมาคมครุฟรังเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 44 ปีที่ 11 เล่มที่ 4 ตุลาคม—ธันวาคม 2531 ISSN 0857—0604

คณะกรรมการ ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา^๑
นางสักดา วงศ์สายยันห์
นางธิดา บุญธรรม
นายเดช ตะละภัย

กองบรรณาธิการ

นางติพชา พินิจกุadal บรรณาธิการ
นางกุลศักดิ์ ฉายางาม บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวอัวจรา โภดิบุตร
นางสาวจิรพรารช บุญเยกยารดิ
นางจงกล สุกเวชย์
นางฟร่องชวาส มัวร์วัญ
นางมธุรัส สาชลวิจารณ์ จงชัยกิจ
นางสาวจิรัชกษณ์ ศกุนทะลักษณ์
นางสาวชนี เสน่ห์วงศ์ ณ อุบลฯ
นางสาวนฤถดี ป่าลสุข
นางสาวจิริชาร ฤทธิ์พรารช
นายพันธิ หุ้นเสวง
นางสาวเดือนใจ จุลจุลย์
นางสาวพุทธาภรณ์ หาญต่อรุ่งกุล
นางมุรี บำรุง แสงขุการ

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
- เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/๙ พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ 10400 โทร. 2790733 ติดต่อบรادرณาธิการ คณบดีมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โทร. 3180860

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมាជิการวารสารปีละ 100 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจ
นอกรับได้ที่ พนักงานพิมพ์ พินิจกุadal ณ สำนักงานวารสาร

เจ้าของ : สมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายงานคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท.
ชุดที่ 5 ประจำปี 2531—2534

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา^๑
องค์นายกิตติมศักดิ์

1. นางธิดา บุญธรรม	อุปนายก
2. นางสาวประมาณ ลี้ศิริเสริญ	เลขานุการ
3. นางสาวอรุวรรณ ป้านสวัสดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
4. นางวงศ์พินัยนิติศาสตร์	เหรัญญิก
5. นางสาวสุราสินี ผลวัฒนา	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นางมลฤดี ปาลสุข	นายทะเบียน
7. นางสาวจิรัชกษณ์ ศกุนทะลักษณ์	ผู้ช่วยนายทะเบียน
8. นางอรุวรรณ รัตนกาพ	ประชาสัมพันธ์
9. นางพรทิพา ถาวรบุตร	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
10. นางสิทธา พินิจกุadal	สารภีเมgar
11. นางอุไร พลกล้า	สมาชิกสัมพันธ์
12. นางมธุรัส สาชลวิจารณ์ จงชัยกิจ	ผู้ช่วยสมาชิกฯ
13. นางสาวอัวจรา โภดิบุตร	ปฏิคุณ
14. นางสาวนิรมล ตัญญะแสนสุข	ผู้ช่วยปฏิคุณ
15. นางสาวชนี เสน่ห์วงศ์ ณ อุบลฯ	บรรณาธิการ
16. นางกุลศักดิ์ ฉายางาม	กรรมการ
17. นางสาวชัชรีวรรณ ไชยวัฒน์	กรรมการ
18. นางสาวประภา งานไพโรจน์	กรรมการ
19. นายกรกช อุปถัมภ์นรากร	กรรมการ
20. นางจงกล สุกเวชย์	กรรมการ

★ ท่านใด ๆ ที่แสดงออกในข้อเนื่อง ในวารสาร ส.ค.ฟ.ท.
นี้ เป็นของผู้เขียน ไม่ใช่ของกองบรรณาธิการ หรือของ
สมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

พิมพ์ที่ บริษัทสำนักพิมพ์ วัดหน้าพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนมหาไชย กรุงเทพฯ 10200
นายรังษัย จงพัฒนาสุข ผู้พิมพ์ไทย โทร. 2224722-2222788

สารบัญ

องค์นายกิตติมศักดิ์เสด็จงานกิจกรรมประจำปี

ของสมาคม	1
A Monieur Le Vayer, sur la Mort de son fils “ลูก” ในจิตสำนึกของโมบัสซองต์สู่เรื่องสั้น.....	2
France et Thaïlande: rapprochement de population.....	3
“Tirez, père, je n'ai pas peur” คำพูดของ ลูกชายวิลเลียมแทล.....	Jean MOREL 10
จากกระหุนของลูกสู่อุปกรณ์การสอนภาษา...	สิกข์ พินิจภูวดล..... 11
วิคטורรูโก กับสิทธิมนุษยชน Victor Hugo et les Droits de l'Homme.....	กอง บ.ก.ส.ค.ม.ท. 16
สถานะปัจจุบันและแนวโน้มการสอนภาษาฯดับ อุดมศึกษาในประเทศไทย.....	ดารณี พุทธรักษษา..... 20
การสัมมนาถึงปฏิบัติการ เรื่อง “การสร้างบทเรียน ทดลองวิชาการเขียน”	อัจฉรา โชคบุตร..... 47
ดูหนังในปารีส	สุดา ภักษา 54
เกร็ดนำรู้ “เรื่องของตัว V”	Jean MOREL 66
บันทึกการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2531	ประมาณ ลี้ศิริเสริญ 67
ข่าวจากเลขานุการ	ประมาณ ลี้ศิริเสริญ 74
ในแวดวงผู้สอนภาษาฝรั่งเศส	จีรังลักษณ์ ศกุณตะลักษณ์..... 75
จากบรรณาธิการ	สิกข์ พินิจภูวดล..... 77

A Monseigneur Le Vacher sur le Mont de
sous l'arbre

* Molécole -

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา^๒
องค์นายกิตติมศักดิ์

เสด็จในงานกิจกรรมประจำปี 2531 ของสมาคม ณ โรงเรียนเชนต์จอห์น

เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2531

A Monsieur Le Vayer, sur la Mort de son fils

— Molière*

Aux larmes, Le Vayer, laisse les yeux ouverts,
Ton deuil est raisonnable, encor qu'il soit extrême,
Et lorsque pour toujours on perd ce que tu perds,
La sagesse, crois – moi, peut pleurer elle – même.

On se propose à tort cent préceptes divers
Pour vouloir d'un oeil sec voir mourir ce qu'on aime;
L'effort en est barbare aux yeux de l'univers,
Et c'est brutalité plus que vertu suprême.

On sait bien que les pleurs ne ramèneront pas
Ce cher fils que t'enlève un imprévu trépas;
Mais la perte par là n'en est pas moins cruelle.

Ses vertus d'un chacun la faisaient révéler;
Il avait le cœur grand, l'esprit beau, l'âme belle;
Et ce sont des sujets à toujours le pleurer.

รูปอักษรไทยที่ได้รับ ด้วยความทึ่งท่ามกลาง
ด้วยความทึ่งท่ามกลาง

มั่นคงที่สุดยิ่งที่สุด แต่ บรรยายเรื่อง ไม่ใช่เรื่องที่สุด แต่ บรรยายเรื่อง

เรื่อง มาร์ช ณ ที่นี้

* Jean-Baptiste POQUELIN กวีรั่งเศส เกิดที่กรุงปารีส เมื่อ พ.ศ. 1622 ถึงแก่กรรม ค.ศ. 1673 เป็นนักแต่งบทละครที่รุ่งเรืองมาก เขามักจะเขียนโงมดึงชั่ว ráy ด้วยสำนวนภาษาที่มีพลังและเป็นอมตะ

๗๔
ลูก
๗๕

ในจิตสำนึกของโมบัสซองต์สูรีอสัน

พูลครี ตาบสนันท์*

สิ่งที่เป็นมูลเหตุหรือวัตถุดิบอย่างหนึ่งให้นักประพันธ์มีเรื่องนำมาเขียนได้นั้น น่าจะเป็นเรื่องใกล้ตัว อันได้แก่ความผูกพัน ความสนใจหรือความคิดที่อยู่ในจิตสำนึกของตน “ราชารื่องสัน” อย่าง กีญ์ เดอ โมบัสซองต์ (Guy de Maupassant – ค.ศ. 1850 – 1892) นักเขียนฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 19 กีญ์ เช่นกัน ที่ชื่มชับ ปัญหาในครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก จากการเห็นบิดามารดาทະ逝世วิภากันประจำจนนำไปสู่การหย่าร้างในที่สุด มีผลให้เขาเติบโตมาโดยใกล้ชิดกับแม่และขาดความอบอุ่นจากพ่อ และมีส่วนปัญญาผู้ให้เข้าเป็นคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นในสถาบันครอบครัว นอกจากนี้การได้รับการเพาะเลี้ยงความคิดให้ใช้วิธีแบบอิสระชน เช่นคิลปินจาก แนวคิดของฟลัวร์ (Flaubert) ผู้นำก่อตั้งวรรณคดีแบบสัจنيยม (le Réalisme) ที่มองเห็นว่าการแต่งงาน คือพันธนาการทางสังคมของชนชั้นกลาง (la bourgeoisie) ที่เข้าถูก ยิ่งทำให้โมบัสซองต์พอใจในพุทธิกรรม แบบชายเจ้าสำราญ ใช้วิถีทางเพศอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ต้องการพันธนาการกฎหมาย และภาระรับผิดชอบ แม้ เขายังมีลูกถึง 3 คนกับโจเซฟิน ลิตซ์เลมาน (Joséphine Litzleman) หญิงรับใช้ในโรงแรมแห่งหนึ่ง เป็น ลูกชิ้นโมบัสซองต์ไม่เคยรับอย่างเป็นทางการว่าเข้าคือพ่อ เพียงแต่ให้คำเลี้ยงดูสั่งเสี้ย เหตุผลอีกประการหนึ่ง คือจากการที่ถือว่าตนนั้นมาจากชนชั้นขุนนาง การแต่งงานกับหญิงที่เป็นเพียงคนรับใช้จึงไม่สมควร โดยเฉพาะ ผู้ที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกีญ์ คือการดาวงของโมบัสซองต์ซึ่งมีความหมายในเรื่องสายชนวนของตน เธอผู้นี้ไม่เคยยอมรับ เลยกว่าเด็กทั้งสามเป็นเลือดเนื้อเอื้อเชื้อไขของลูกชายตนเอง

ระหว่างสำนึกในความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี กับการตามใจตนเองที่เป็นคนรังเกียจสภาพหญิงมีครรภ์ และการมีภาระครอบครัว อันทำให้โมบัสซองต์ปฏิเสธลูกของตนเองในชีวิตจริง ได้กลับมาเป็นสิ่งที่อยู่ใน จิตสำนึกอย่างหนึ่งของนักเขียนผู้นี้ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับ “ลูก” ไว้ในเรื่องสั้นหลายเรื่องซึ่งสะท้อนออก ถึงความสับสนกังวลในสิ่งใดของตน ดังจะได้เวเคราะห์แก่นเรื่อง “ลูก” ที่ปรากวินเรื่องสั้นจำนวนหนึ่งของ โมบัสซองต์ต่อไปนี้

แก่นเรื่องลูกที่มีโอกาสได้กลับมาพบพ่อแม่ หรือลูกที่ได้มีพ่อ คือแก่นเรื่องใน Le Donneur d'eau bénite, Le Papa de Simon และ L'Enfant สำหรับในเรื่องแรกเป็นเรื่องของคู่สามีภรรยาอยู่ในด่างจังหวัด และมีลูกชายเล็ก ๆ คนหนึ่งชื่อ ฟอง (Jean) วันหนึ่งมีคืนละครัตว์เร่มาแสดง ฟองชอบไปงานเวียนเล่น อยู่ในบริเวณที่คณะแสดงมาตั้งพักแรม 3 วันต่อมาฟองก็หายตัวไปพร้อมกับ がらจากไปของคณะละครัตว์ พ่อแม่ของเด็กเสี้ยใจมาก ได้เข้ายกรัพย์สินออกตามหาลูกชายในปารีส ในที่สุดพ่อได้งานทำในโบสถ์แห่งหนึ่ง เป็นคนค่อยส่งน้ำมนต์ให้แก่ผู้ขาโบสถ์เวลาผ่านไป ทั้งสองสามีภรรยาแก่เเพลงมาก แต่ก็ยังหวังที่จะได้พบลูก

โนบสชองต์ในวัย 7 ปี

จนวันหนึ่งพ่อเห็นชายผู้หนึ่งเข้ามาในโนบสต์ คลับคล้ายคลับคลาว่าเป็นลูกชายของตน จึงเรียกเขืออกไป และปรากฏว่าเป็นลูกชายของตนจริง ๆ ในเรื่องนี้ โนบสชองต์ เน้นในแง่ของตัวพ่อที่ในครั้งแรกเมื่อเห็นมีอง แล้วให้ไม่แน่ใจว่าเป็นลูกคนเองหรือไม่ ต้องไปตามตัวภรรยา มาดู แต่ก็ให้ฟังเป็นคนเอ่ยปากเรียกชื่อลูก และผ่อง ก์เดินก้าวแรกมาหาพ่อของตนนั้น แสดงให้เห็นว่าในส่วนเล็ก เขางงก็คงต้องการพ่อและคิดถึงอยู่ เช่นกัน ต้องผลัดพรางจากกัน และได้กลับมาพบกันในที่สุด

ใน Le Papa de Simon เป็นเรื่องของเด็กชายซิมิ่ง (Simon) ซึ่งไม่อยากไปโรงเรียน และถึงกับอยากฆ่าตัวตาย เพราะลูกเพื่อน ๆ ล้อเลียนว่าเป็นเด็กไม่มีพ่อ ในที่สุดเขาก็ได้รับการปลอบโยนจากฟิลิป (Philippe) ซึ่งตีเหล็กผู้หนึ่งซึ่งเข้ามาได้ตามเรื่องราว เมื่อเห็นซิมิ่งนั่งร้องไห้อยู่ เพื่อเอาใจเด็กเขาจึงพาซิมิ่งไปส่งบ้านและได้พับกับแม่ของซิมิ่ง อันเป็นเหตุให้ต่อมากข้อแต่งงานกับแม่ของซิมิ่ง และซิมิ่งก็ได้มีพ่อไปคาดเพื่อนฝูงในที่สุด

ผู้ค้า บูร์ดิเยร์ (Jacques Bourdillère) ในเรื่อง L'Enfant มีภารยาเก็บอยู่คนหนึ่ง ต่อมายังเป็นผู้หญิงอีกคนหนึ่งซึ่งทำให้เขากิดความรู้สึกอยากแต่งงานด้วย จึงต้องเลิกติดต่อกับภรรยาเก็บนั้น ไม่นานต่อมาก็ได้รับจดหมายจากภรรยาเก็บว่าพึงคลอดลูกของตนกับผู้ค้า และกำลังจะตาย จึงขอร้องให้ไปหาผู้ค้า จึงแอบภารยาไปที่บ้านของภารยาเก็บ และด้วยความสงสารจึงต้องนำเด็กกลับมาบ้านภารยาที่แต่งงานด้วยกัน ยินดีรับเลี้ยง ขณะที่โนบสชองต์เขียนเรื่องนี้และตีพิมพ์ออกมานั้น ใจเชฟินภารยาเก็บของเขาก็กำลังห้องเช่นกัน และคลอดลูกคนแรกของเธอ กับโนบสชองต์ในเดือนกุมภาพันธ์ 1883 เป็นไปได้ว่า ตัวโนบสชองต์นั้นวิตกกว้างเกี่ยวกับลูกที่กำลังจะเกิดมาจากผู้หญิงที่ทางฝ่ายครอบครัวเขามาเห็นด้วย

ปัญหานองโนบสชองต์เกี่ยวกับการรังเกียจเด็ก ความสับสนระหว่างการรับผิดชอบกับการทำทางออก ด้วยความเห็นแก่ตัว เป็นสิ่งที่เขาแสดงออกมาในเรื่องสั้นที่มีแกนเรื่องเกี่ยวกับ “ลูก” ซึ่งตอนท้ายจะให้ครั้งสักหน่อย เพราะในกรณีนี้ เขายังใช้การกำจัดเด็กเป็นทางออก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขายังใช้เหตุการณ์จริงจากช่วงในหน้าหนังสือพิมพ์สมัยนั้น ที่มีเรื่องของหญิงสาวผู้หนึ่งเข้าห้องในโรงแรมเพื่ออาลูกที่มาไปทึ่งใจในเตาผิง มาใช้เป็นโครงเรื่องเพื่อสร้างความสมจริงแก่สถานะของข้ามคืน อย่างในเรื่อง L'Enfant ที่มาดาเมอแคน (Hélène) หญิงในชนชั้นผู้ดี แต่งงานมา 3 หน แต่สามีตายไปก่อนทั้งหมด จึงตั้งใจอยู่เป็นโสด แต่ไปเกิดมีความสัมพันธ์ กับคนสวนจนห้อง เกิดความอ้ายยุ่งที่น้องพยาบาลที่จะทำให้แท้จริง แต่ไม่สำเร็จ ห้องโถเขินทากัน ความรังเกียจสิ่งมีชีวิตในห้องที่สร้างความประหวันพรัตน์พรึงให้กับเธอมากขึ้นจนสิ่งกับใช้มีดคว้านห้องตนเอง

ด้วยแก่นเรื่อง การฆ่าลูก เพื่อเป็นการหาทางออก และสะท้อนให้เห็นบัญญาส่วนเล็กในจิตใจของโมบัสซองต์ที่ไม่ประณานลูก อีกเช่นกันที่เป็นแก่นเรื่องใน La Confession โดยเขาใช้โครงเรื่องของการเปิดเผยความจริงหลังจากตัวละครตายไปแล้ว เมื่อกับเป็นการสารภาพนาป เพื่อให้คนที่ยังมีชีวิตอยู่หรือผู้อ่านพิจารณาความนิติของเขามา เมอร์ซีเยอร์ บาดอง—เลอแมงเซ (M. Badon—Leremincé) เป็นบุคคลที่คนในเมืองนับหน้าถือตัวเป็นคนดี มีศีลธรรม เมื่อตายลงแล้วได้กึ่งพินัยกรรมสารภาพผิดให้ลูกชายลูกสาวและลูกเขยได้รู้ความจริงว่า เมื่อสมัยหนุ่ม ตนมีภารยาเก็บอยู่ก่อนจะมาพบกับแม่ของลูก 2 คนนี้ และมีลูกชายเล็ก ๆ ด้วยกันหนึ่งคน เพื่อจะปลีกตัวผลักภาระนี้และจะได้ม่าแต่งงานกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งได้คืนวันหนึ่งเมื่อแม่ของเด็กไม่อยู่ จึงเปิดหน้าต่างให้อากาศหน้าเย็นเข้ามาระบบทัวเด็กที่ไม่ได้ใส่เสื้อผ้าในที่สุด เด็กก็เป็นปอดบวมตาย แต่ขณะเดียวกันจิตใจของเขาก็ไม่เคยเป็นปกติสุข ในเรื่องนี้ คุณจะเป็นการสารภาพของโมบัสซองต์เองอยู่ในหลายตอน เมื่อเขายุคดึงความแหงของตัวละครในวัยหนุ่มที่เข้ามาทำางอนอยู่ในปรีส และด้วยความแหงความกลัวที่จะอยู่คุณเดียวในเรื่องทำให้เขาร้องไห้ผู้หญิง ดังที่เมอร์ซีเยอร์ เลอแมงเซ สารภาพไว้ว่า

“Je pris une maîtresse. Que de gens s’indignent à ce seul mot ‘une maîtresse’, et pourtant il est des êtres qui ne peuvent vivre seuls. Je suis de ceux-là. La solitude m’emplit d’une angoisse horrible, la solitude dans le logis, auprès du feu, le soir. Il me semble alors que je suis seul sur la terre, affreusement seul, mais entouré de dangers vagues, de choses inconnues et terribles... Il est si profond et si triste ce silence de la chambre où l’on vit seul! Ce n’est pas seulement un silence autour de corps, mais un silence autour de l’âme...”¹

โมบัสซองต์เองนั้นก็เป็นคนแหงและโดยเดียว ดังความรู้สึกที่เขายে็นไปให้มารดาของตน ความว่า “ลูกรู้สึกว่าง่วงเมื่อกับเย็นกับความเปล่าเปลี่ยวในชีวิตมากเสียยิ่งกว่าความโอดีวย้อยเพียงคนเดียวในบ้าน”² ความรู้สึกของโมบัสซองต์เกี่ยวกับการรังเกียจเด็ก ความไม่อ่อนโยน มีภาระรับผิดชอบ ความวิตกกังวล ที่จำต้องรับเสียงดูอย่างไม่อ่อนเปิดเผยได้ ก็เป็นสิ่งที่เขาระบกไว้ในทางล่อแมงเซ เมื่อได้รู้ว่าภารยาเก็บของตนตั้งห้องไว้

“Mais voilà qu’un jour elle m’annonça qu’elle était enceinte. Je fus atterré et j’aperçus en une seconde tout le désastre de mon existence. La chaîne m’apparut, que je traînerais jusqu’à ma mort, partout, dans ma famille future, dans ma vieillesse, toujours: chaîne de la femme liée à ma vie par l’enfant, chaîne de l’enfant qu’il faudra élever, surveiller, protéger, tout en me cachant de lui, et en le cachant au monde...”³

1. “ผมจึงมีภารยาเก็บ มีคนจำนวนไม่น้อยที่ท่านไม่ได้กับคำนี้ “ภารยาเก็บ” อ่านไร่ตาม ก็มีคนที่ไม่อาจทนอยู่คุณเดียวได้ ผมเป็นคนหนึ่งในจำนวนนี้ ความเปล่าเปลี่ยวอยู่พิชัยคนเดียวในห้องพักข้างเตียงยามค่านั้นเป็นความเงยแหงที่ทำให้ผมทุกข์ ทรงมานอย่างร้ายกาจ ผมรู้สึกเหมือนกับว่าอยู่คุณเดียวในโลก แหงเป็นที่สุด เมื่อกับถูกล้อมรอบไปด้วยอันตรายที่ไม่อ่อนจับต้องได้ มีสิ่งที่เราไม่รู้จักและน่ากลัวอยู่โดยรอบ ความเย็นในห้องที่เราอยู่เพียงลำพังนั้นมันเปลี่ยวสักเล็กและเคราสร้อย มันไม่เป็นแต่เพียงความเย็นบนตัวเราเท่านั้น แต่ยังเย็นชนิดเข้าไปถึงจิตใจด้วย”

MAUPASSANT, “La Confession”, Contes et Nouvelles II. Bibliothèque de la Pléiade. Paris; Gallimard, 1979.
P. 372.

2. “J’ai froid plus encore de la solitude de la vie que de la solitude de la maison.”

André VIAL. Guyl de Maupassant et l’Art du roman. Paris : Nizet, 1954., p. 118

3. “แต่แล้ววันหนึ่งหลอนก็มาบอกผมว่าหลอนท้อง ผมจึงงับไปชั่วครู่และรู้สึกตัวในวินาทีที่ต้องมาร้าบว่าเกิดความหายจะขึ้นในชีวิต ผมได้สั่นหัวห่วงขึ้นแล้วซึ่งจะผูกพันผมไปจนตาย ตามไปทุกแห่งหน ในครอบครัวของผมที่จะมีอนาคต หรือยามที่ผมแก่เดา ติดกันอย่างนี้ตลอดไป ภาระที่ผมจะต้องผูกพันกับผู้หญิงคนหนึ่งนี้องมาจากเด็ก ภาระจากตัวเด็กเองที่ผมจะต้องดูแล เอาใจใส่ ปกป้อง โดยต้องปิดบังตนเองไม่ให้เขารู้และจะต้องปกปิดเรื่องนี้จากคนอื่นด้วย”

MAUPASSANT, “La Confession”, Ibid. II., P. 373

ในที่สุด โมบัสซองต์ก็ให้เลือแมงเซมองเห็นว่าลูกเป็นอุปสรรคต่อวิศีชีวิตข้างหน้าของเข้า และความเกลียดชังลูกรุนแรงมากขึ้น แต่ในชีวิตจริงนั้น โมบัสซองต์ไม่ได้เป็นคนโหดร้ายจนถึงกับฆ่าลูกหรือแม้แต่ไม่เหลียวแลได้ ดังนั้น เขายังเขียนให้เห็นว่า คนที่กระทำการฆ่าลูกได้อ่ายาเงอแลนใน L'Enfant หรือเลือแมงเซ ใน La Confession นั้นต้องอยู่ในภาวะที่จิตใจไม่ปกติอย่างมาก ดังที่เลือแมงเซสารภาพไว้ถึงจิตใจตนเอง ในคืนที่ตัดสินใจฆ่าลูกว่า “คืนนั้น(เขา)คงต้องบ้าไปแน่ ๆ ที่เดียว” (“Certes, j'étais fou, ce soir – là!”)⁴

การฆ่าลูกของหญิงชาวบ้านอย่าง โรชาลี พรูต์อง ในเรื่อง Rosalie Prudent นั้นด่างไปจากการณ์ของเลือแมงเซ แต่คัลลีย์ลีสิงกับเอแลนใน L'Enfant ซึ่งดูเหมือนโมบัสซองต์จะเน้นให้เห็นว่าเป็นเรื่องของชาตกรรมที่ผู้หญิงพ่ายแพ้แก่สัญชาตญาณทางเพศ อย่างเอแลนซึ่งไม่มีสมัพันธ์กับคนส่วน หรือโรชาลีที่เป็นสาวใช้อยู่ในครอบครัวรرمอนโบท์ (Varambot) และถูกหลานชายของนายปลูกปล้ำ จนเกิดท้องขึ้นมา ครั้งแรก โรชาลีก็มีความตั้งใจจะเลี้ยงดูลูกที่กำลังจะเกิดมาตระเตรียมข้าวของปรึกษาหมอดำและถึงการคลอดลูก แต่ปรากฏว่า เธอคลอดลูกแท้ ด้วยความกังวลว่าจะไม่มีความสามารถเลี้ยงลูกได้ เพราะเธอเป็นคนจน จึงตัดสินใจฆ่าทิ้งเสีย โมบัสซองต์ให้ความเห็นใจในชาตกรรมของคนจนเช่นโรชาลีนี้ จึงได้ให้คำเมื่อพิจารณาฟังเหตุผลของเธอแล้ว ตัดสินให้เธอพันnid

บัญหาของโมบัสซองต์ที่มาจากการบั่นหักและแยกตัวออกจากความสัมภัยนี้ ก็คือความต้องการซ่อนตัวที่ท้อดทึ้งลูกกับความต้องการผลักภาระนี้ ยังมีอีกในเรื่องสั้นหลายเรื่อง ที่สะท้อนแก่นแท้เรื่อง ลูกที่ลูกทอดทิ้ง หรือลูกกำพร้า กับความสำนึกรักของคนเป็นพ่อหรือแม่ ตลอดจนความไม่แน่ใจว่าเป็นลูกของตนหรือไม่ ใช้แน่หรือเปล่า ซึ่งสร้างความสงสัย Truman ใจไปจนตลอดชีวิต

Un fils เป็นเรื่องของบัญญัชันผู้หนึ่งที่เล่าเรื่องในอดีตให้เพื่อนฟัง ด้วยความสำนึกรัก และความสงสัยที่มีต่อความจริงในวัยหนุ่ม “ได้เดินทางไปแวร์ที่เมืองหนึ่งของแคว้นเบรอตานญ์ (Bretagne) ได้เข้าพักในโรงแรม และไปได้ถึงที่เดียวกันในโรงแรมด้วยความคุ้นเคย 30 ปีต่อมา เขายังได้เดินทางกลับไปที่เมืองนั้น เข้าพักในโรงแรมเดิม และสอบถามถึงสถานที่สำคัญที่เดิมที่เข้ามาในโรงแรมให้ทำงานอยู่ในคอกม้า บัญญัชันผู้นั้นรับฟังเรื่องและประมวลความเป็นมาด้วยความสงสัยว่าผู้นั้นจะเป็นลูกชายตนเอง เพราะเกิดมาหลังจากที่เขามาพักครั้งแรกในโรงแรมแห่งนี้และจากไปได้ราว 8 เดือนกว่า ความสงสัย กังวล ว่าจะเป็นผลิตผลของตนเองที่ทำบานไปริชิงทำให้เขายา眠ช่วยเหลือดูแล มอบเงินทองให้แก่ชายบัญญัชันนั้น และทุกครั้งที่เห็นชายดังกล่าวก็ปวดร้าวเคราใจเมื่อคิดว่าจะเป็นลูกชายของตนจริง ๆ ที่เกิดมาและมีเคราะห์กรรมให้บัญญัชันอ่อนเช่นนั้น ดูเหมือนว่าโมบัสซองต์จะเน้นเป็นพิเศษในเรื่องนี้ ก็คือกระตุนให้คนเราเห็นอกเห็นใจ ชาตกรรมของเด็กที่เกิดมาโดยไม่มีครรภ์เป็นพ่อหรือไม่ทราบว่าใครเป็นพ่อที่แท้จริง อันเนื่องจากความสมัพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิงที่อยู่บนความโครงเป็นสำคัญ โดยเฉพาะทางฝ่ายหญิงที่เกี่ยวข้องกับผู้ชายหลายคน มีโอกาสเป็นฝ่ายเสียเบรียบจากการเกิดห้องขึ้นมาได้ และทำให้เกิดเด็กที่ไม่มีพื้นที่มากมายในสังคมนี้ ดังคำกล่าวของบัญญัชันในเรื่องกับเพื่อนว่า

"Songez en outre que presque toutes les femmes que nous appelons 'publiques' possèdent un ou deux enfants dont elles ignorent le père, enfants attrapés dans le hasard de leurs étreintes à dix ou vingt francs. Dans tout métier on fait la part des profits et pertes. Ces rejetons-là constituent les "pertes" de leur profession. Quels sont les générateurs? - Vous, - moi, - nous tous, les hommes dits comme il faut! Ce sont les résultats de nos joyeux dîners d'amis, de nos soirs de gaieté, de ces heures où notre chair contente nous pousse aux accouplements d'aventure."⁵

เห็นได้ชัดว่า โมบัสซองต์สอดแทรกปัญหาส่วนต้น คือความไม่เหมาะสมทางสังคมระหว่างเขากับโจเซฟินซึ่งเป็นหญิงรับใช้ในโรงแรมเช่นเดียวกับแม่ของเด็กปัญญาอ่อนในเรื่องกับปัญญาชนที่มีตำแหน่งเป็นนักวิชาการสำคัญในราชบัณฑิตยสภา เป็นต้น นอกจากนี้ก็คือปัญหาของกิจลศความใคร่ ที่ทำให้คุณเราหล่อไฟไปจากความตั้งใจที่จะรักษาอิสรภาพส่วนต้นไว้ และทำให้ต้องสร้างภาระผูกพันในที่สุดจากการเมือง

ความไม่แน่ใจ ความสงสัยว่าใช้ลูกของตนหรือไม่ เป็นอีกแก่นเรื่องหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของโมบัสซองต์และเขานามาเยียนช้าๆ กันในโครงเรื่องอย่าง Le Petit ซึ่งเขียนในปี 1883 และ Monsieur Parent ก็คือเรื่องขยายของ Le Petit ที่เขานามาเยินใหม่ในปี 1885 ทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องของคนเป็นพ่อที่ได้รับการเย็ดแซ่บในบ้านน้ำ ลูกชายของตนนั้นแท้จริงเป็นลูกของภรรยาคนนั้นเพื่อนชายคนหนึ่งที่เป็นมิตรสนิทของครอบครัว สำหรับใน Le Petit นั้น โมบัสซองต์ให้เลอมอนนี่เยร์ (Lemonnier) เป็นพ่อม่ายที่รักภรรยามาก และลี้ยงลูกมาตามลำพังหลังจากภรรยาตายไป จึงลี้ยงมาอย่างตามใจจนลูกชายได้ ๙ ขวบ เชลเลสต์ (Céleste) สาวใช้เกิดทะเลกับนายวันหนึ่ง เพราะลูกชายเป็นเหตุ จึงถูกเลอมอนนี่เยร์ไลอกด้วยความโมโห เชลเลสต์ จึงพุดใส่หันเหล็กมองนี่เยร์ว่า แท้จริงแล้วใคร ๆ เขาก็รู้ว่าผู้ชายนั้น เป็นลูกของดูตูร์ (Dutour) เพื่อนสนิทในครอบครัวเลอมอนนี่เยร์ ห้าโมบัสซองต์ให้เลอมอนนี่เยร์ช่วยตัวตายในตอนจบหลังจากรู้ความจริงและทนไม่ได้ เขาได้เปลี่ยนแปลงให้ตัวพ่อในเรื่อง Monsieur Parent มีชีวิตอยู่ต่อไปแต่ด้วยความทุกข์ทรมาน ความอ้างว้างโดยเดียวอยู่ลำพัง เพราะเมื่อทราบความจริงก็ได้ล่าภรรยาอกไปจากบ้านภรรยาได้เอ่าลูกชายชื่อจอร์จ (George) ไปด้วย เวลาผ่านไป 20 กว่าปี เมอร์ซิเยอร์ปารองท์ (Monsieur Parent) ซึ่งมีชีวิตตลอดมาอย่างทรงอย่างเป็นปลื้ม ได้ไปพบภรรยาพร้อมด้วยจอร์จที่ได้เป็นหนุ่มและชู้รักที่สาวใช้เคยบอกว่าเป็นพ่อของจอร์จ ทั้งสามมาท่านั่วได้รู้ว่ากันอย่างมีความสุข ด้วยความริษยาและความสงสัยตลอดมาว่าจอร์จเป็นลูกของใครกันแน่ ปารองท์จึงเข้าไปเย้อหยดฉุดภรรยาแทนพร้อมทั้งตะโกนถามต่อหน้าจอร์จว่า เขายังเป็นลูกของใคร อันสร้างความตกใจ การค้นพบก้าวเดินที่คลุมเครือของตนแก่จอร์จด้วย จะเห็นว่าในเรื่องหลังนี้ โมบัสซองต์เน้นในเรื่องความไม่เชื่อของผู้หญิงมากขึ้น โดยให้ตัวภรรยาขังมีชีวิตอยู่ ขณะเดียวกัน แม้เขาจะให้ตัวละครยังมีชีวิตอยู่ต่อไป แต่ทั้งเมอร์ซิเยอร์ปารองท์ และตัวจอร์จลูกชาย ก็จะมีชีวิตอยู่ด้วยความคล่องแคลงใจตลอดไป

ในเรื่อง Le Champ d'oliviers เรื่องสั้นขนาดยาวที่โมบัสซองต์เขียนในราวปี 1890 เขาเน้นในตัวบัญญาของลูกชายที่เมื่อเติบโตขึ้นมา และได้ทราบความจริงในที่สุดว่าผู้ที่ตนคิดว่าเป็นพ่อตลอดมานั้น ที่จริงเป็นพ่อเลี้ยงชีวีฝ่ายพ่อเลี้ยงก็เพิ่งมาทราบความจริงในระยะหลังเช่นกัน ต่อมานี่ฝ่ายลูกได้ทำร้ายพ่อเลี้ยง จึงถูกจับขังคุก เมื่อออกรจากคุกมาภารกิจเดินทางไปหาพ่อจริงที่เป็นบัวเป็นพระเพื่อเล่าความจริงให้ทราบ แต่ด้วย

5. “นอกจากแล้ว คุณลองคิดดูสิว่า ผู้หญิงแทบทุกคนที่พากเราเรียกว่าเป็นผู้หญิง “สาวรณะ” นั้นต่างก็มีลูก ๑ หรือ ๒ คนซึ่งพากหล่อนไม่รู้ว่าใครเป็นพ่อของเด็ก เป็นลูกที่เกิดจากความบังเอิญของอารมณ์ใครซึ่งพากหล่อนแลกมาภัก ๑๐-๒๐ พรังค์ ในงานทุกคราวซึ่งมีทั้งกำไรและขาดทุน เด็กซึ่งไม่เป็นที่พึงประทับหน้าแล้วก็คือส่วนที่ขาดทุนในอาชีพของพากเรา ใครล่ะคือผู้ให้กำเนิด – คุณ – ผู้ชาย – พากเราทุกคน นี่แหล่ะที่เป็นพากผู้ชาย ที่จะทำได้ มันเป็นผลพวงมาจากการความสุกสันในหมู่เพื่อนฝูงหลังอาหารค่ำในค่าคืนที่พากเราเข้ากัน ในช่วงเวลาที่เรามาถอยให้ความประทับใจร่วงกายของเรานำไปยังการสมสู่ที่สร้างความดีเด่น”

นิสัยอันน่าพาลในตัวและความเมาก็หัวเรื่องกับสมการวิลบัวร์ (l'abbé Vilbois) ผู้เป็นพ่อที่แท้จริง และพยาญจะฆ่า แต่เมายากินไป จนล้มลืนสติ ไม่บังส่องต่ออาจต้องการให้เรื่องจบแบบโศกนาฏกรรมของไซโคซตาตามนุษย์ จึงให้ตัวสมการวิลบัวร์น่าดัวตาย เพราะไม่ทราบจะหาทางออกได้ เช่นไรถ้าเกิดทุกคนรู้ว่าตนมีลูก และจะตาการมณ์ไปตกอยู่ที่ตัวลูกเช่นกัน เพราะเมื่อสร้างมาเก็บไว้กับในฐานมีคนตาย

บัญหานของเด็กที่ติดโโนอาอย่างถูกกอดทึ้ง เป็นลูกกำพร้า (Le bâtarde) จนก่อให้เกิดความแคร็น ถึงกับฆ่าพ่อแม่ของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่ไม่บังส่องต์เคยใช้เป็นแก่นเรื่องมาแล้วตั้งแต่ปี 1882 ในเรื่องสั้นชื่อ Un parricide ซึ่งจอร์จ หลุยส์ (George Louis) ตัวละครในเรื่องเป็นกรรมกร ได้ทราบว่าพ่อแม่แท้จริงของตนเป็นชนชั้นกลางที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมทางสังคม ตนนั้นเป็นผลลัพธ์ของแม่กับบุรุษ แต่แม้มีเงื่อนไขสองได้มีโอกาสแม่แต่งงานกันแล้ว ก็ยังไม่กล้ายอมรับตนเป็นลูกโดยเปิดเผย แม้ตนจะพยายามadam ความจริงเป็นเหตุนำไปสู่การทะเลาะและการฟ้าฟ้องในที่สุด

เพื่อสะท้อนออกถึงความสำนึกในส่วนเล็กที่ได้กอดทั้งลูก เพราะไม่อยากมีภาระอีกเช่นกันที่ไม่บังส่องต์ให้เป็นแก่นเรื่องของ Le Père พระองค์ชั้น เทสซิเยร์ (François Tessier) เป็นนักราชการในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวิสัยทัศน์ดีนีไปเห็นอนุ ฯ กันทุกวัน ต่อมาไปพบหลุยส์สาวน้อยเกิดติดใจ หลงรักจนได้เป็นภราดาเก็บไม่บังส่องต์ได้แต่งงานกับคนคดิที่เขาวางเก็บหูหูญิงห้องและภารมีเด็กไว้ในเรื่องนี้อย่างชัดเจน ผ่านทางการบรรยายความรู้สึกของพระองค์ชั้นที่พอกร้าวว่าหลุยส์มีห้อง เข้ากับรู้สึกหมัดร้าว และต้องการเลิกกับเธอทันที

*"Pendant trois mois, elle fut sa maîtresse. Il commençait à se lasser d'elle, quand elle lui apprit qu'elle était grosse. Alors, il n'eut plus qu'une idée en tête: rompre à tout prix."*⁶

เวลาผ่านไปร่วม 10 ปี พระองค์ชั้น เทสซิเยร์กับยังมีวิสัยทัศน์ที่น่าเบื่อหน่ายเช่นเดิม จนวันหนึ่งเข้าไปเดินเล่นและได้เห็นหลุยส์พร้อมกับเด็กชายวัย 10 ขวบและเด็กหญิงเล็ก ๆ อีกคนหนึ่ง เข้าได้ทราบว่าหลุยส์นั้นได้แต่งงานไปแล้วกับผู้ชายคนหนึ่งที่เข้าใจเรื่อง ความเหงาและความสำนึกผิดในหนทางโดยเนพะเมื่อได้มาเห็นเด็กชายที่เป็นลูกของเข้า ทำให้พระองค์ชั้นพยายามกอดลูกสักครั้ง จึงสังจะหมายถึงสามีของหลุยส์ที่ทราบเรื่องดี เพื่อขอพบลูกชายเพื่อได้กอดและก้าวไป

ด้วยแก่นเรื่องทำนองเดียวกันของความสำนึกผิดชอบเข้าด้วยความเหงา เมื่อเวลาล่วงเลยไป ทำให้ตัวละครที่เป็นแม่ในเรื่อง L'Abandonné พยายามเข้าไปใกล้ชิดผู้ที่ตนรู้ว่าเป็นลูกแต่ไม่อาจเปิดเผยได้ เพราะเป็นลูกของคนกับบุรุษ หรืออย่างในเรื่อง Duchoux ที่เข่นกันที่บาร์อง เดอ มอร์ดีอัน (baron de Mordiane) ในวัยชรา รู้สึกโศกเศร้า เพราะเป็นหันหน่ายต่อการใช้ชีวิตสนุกสนานเยาهاที่ตนไม่รู้สึกสนุกด้วยอีกต่อไป จึงนึกถึงลูกที่มีเก็บไว้คุณหนึ่ง แต่ไม่ได้ยอมรับโดยเปิดเผย เพียงแต่ช่วยเหลือส่งค่าเลี้ยงดูให้ จึงได้เดินทางลงไปหาชายที่เป็นลูกซึ่งมีภารกิจทำด้วยทางใต้ ได้พบเห็นครอบครัวของลูกชายที่มีภาระและลูกอีก 2 คนอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น ทำให้สะท้อนใจอิงขึ้นในตนเองซึ่งไม่มีใครเลย

ในเรื่องสั้นเล่าสุดของเขาก็มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับลูก ความทรงสัจ្រายิ่งลูกดูหรือไม่ คือ L'Inutile Beauté ที่เข้าเยือนในตอนต้นปี 1890 นั้นดูจะย้ำความคิดของไม่บังส่องต์ถึงการรังเกียจสภาพหูหูญิงมีห้อง การมีครอบครัว การแต่งงาน ซึ่งนำไปสู่การมีเด็กและการทำลายความงามของหูหูญิงอย่างน่าเสียดาย ก็องแตสส์ มาส卡雷ต (comtesse de Mascaret) ในเรื่องเป็นหูหูญิงสวยในวัย 30 ปี ที่แต่งงานมาได้ 11 ปีและมีลูกนึง 7 คน หลังจากคลอดลูกคนหลังสุดได้ราว 3 เดือน เธอมีความรังเกียจตัวสามีอย่างมาก เพราะรู้ว่าด้วยความทึ่งทั่วเชื้อ เธอจึงต้องการให้เธอเมื่อห้องคลอดเวลา และกำลังจะเข้ามาใกล้เรืออีก ด้วยความต้องการ

6. “เป็นเวลา_r 3 เดือนที่หล่อนมาเป็นภาระเก็บของเข้า และเมื่อหล่อนบอกเขาว่ามีห้อง เขายังรู้เมื่อหันหน่ายเรือทันที เขายังคงพึ่งอย่างเดียว คือเลิกโดยเด็ดขาด”

แก้แค้นและหาวิธีไม่ให้สามีมาอยู่เกียดช้ำอีกต่อไป เชอจึงแก้สัมบอกรสา มีว่าหนึ่งในบรรดาลูกทั้ง 7 นั้นไม่ใช่ลูกที่เกิดจากเขา และได้ผล ก้องต์มาสกาเร็ตเสียใจมาก จนอยู่ในความทุกข์ตลอดมาอีก 6 ปี โดยไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับภาระรายเดือนในที่สุด หลังจากได้พยาบาลมาให้ภาระyan ก่อให้เป็นลูกคนที่ไม่ใช่ของเขามาหลายครั้ง ก้องต์เตส ก็สารภาพว่าเป็นเรื่องโกหก ที่เธอต้องทำเช่นนั้น ก็ เพราะไม่ต้องการให้เขามาอยู่เกียดช้ำกับเธออีก เพื่อจะได้ไม่ต้องอุ้มห้องอีกต่อไป และเมื่อเข้าใจแล้ว ทั้งสองก็เป็นเพื่อนกันอีกต่อไป การหาทางออกของโนบล็องต์ ในเบญญาความเกียรตินะห่วงชายหูง อันเนื่องมาจากกิเลสซึ่งเป็นเหมือนกับดักจากธรรมชาติอันทำให้เกิดการมีลูก โดยเขาให้ผู้ชายจำกัดความพอใจในตัวผู้หญิงไว้เพียงแค่การสัมผัส และให้ผู้หญิงปฏิเสธที่จะยุ่งเกี่ยวกับเพศชาย เช่นนี้ นำจะยังเป็นเรื่องที่กังขาอยู่ในความคิดที่แท้จริงของเข้า เพราะในความเป็นจริงแล้ว เขายังไม่ได้ปฏิบัติเช่นนั้น แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เขานำกลับมาห้ามคือ การมีความรักซึ่งตั้งอยู่บนมิตรภาพ ดังคำพูดของก้องต์มาสกาเร็ตต่อภาระyan ว่า “Nous sommes amis. Merci, Cabrielle.”⁷

ระหว่างความจริงและความลวงในการดำเนินชีวิตของโนบล็องต์แบบชายเจ้าสำราญอยู่ในวงศ์สัมคชั้นสูงของฝรั่งเศสมัยศตวรรษที่ 19 นี้ เธอจึงอาจค้นพบตัวจริงของโนบล็องต์ ผ่านทางเรื่องสั้นในอีกแห่งมุมหนึ่ง ที่ต้องต่อสู้กับจิตสำนึกของความรู้สึกพิเศษของตน ซึ่งต่อพ้นระหว่างการมีลูกที่เขาสร้างขึ้น แม้ในชีวิตจริงเขายังได้ปฏิเสธเงื่อนไขทางสังคม เช่นการแต่งงาน การมีครอบครัว เพื่อยืนยันในความเป็นอิสระของตนเองที่ต้องการอยู่เหนือกฎหมายที่ต่างๆ แต่ในโลกแห่งวรรณกรรม เขายังคงปฏิเสธจิตสำนึกของตนเองได้ว่า ในบางส่วนเสี้ยวของความคิด เขายังคงความอบอุ่นจากภรรยา และประณาน้ำที่จะเป็น “ฟองของลูก” บ้าง ดังเนื้อหาจากจินตนาการที่เขากล่าวออดไว้ในเรื่องสั้นเหล่านี้

หมายเหตุ บทความนี้ตัดตอนมาจากส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วิจารณ์แก่นเรื่อง และแบบการดำเนินการ ในการเขียนประเพกษาเรื่องสั้นของ กีซ เกอ โนบล็องต์ โดย ดร. พูลศรี ตาปสันนท์ ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ธันวาคม 2531.

เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ในการติดต่อกัน ฝ่ายจำหน่าย ของ

วัฒนาพาณิช **สำราญราษฎร์**

โปรดติดต่อ ฝ่ายจำหน่าย แห่งใหม่ เท่านั้น

เลขที่ 31/1-2 ซอยศิริพัฒน์ (ข้างเรือนจำคลองเปรม-ร้านนายเหมือน)
ถนนมหาไชย (ระหว่างคลาเดิมไทย-วังน้ำพتا)

7. “เราเป็นเพื่อนกันนะ ขอบคุณมากๆ”

MAUPASSANT, “L’Inutile Beauté”, Ibid. II., P. 1224

FRANCE ET THAILANDE

rapprochement de population

Jean MOREL*

Les Français, c'est bien connu, ignorent la géographie. Pas tellement celle de la France car les nouvelles générations se déplacent de plus en plus pour des vacances dans l'hexagone, mais la géographie du monde! En est-il de même de la Thaïlande? Il est permis de le penser malgré le large éventail des touristes venus des quatre coins de la planète.

Sait-on par exemple quel est, de la France ou de la Thaïlande, le pays actuellement le plus peuplé? Pas facile, hein! Vous hésitez?

Pas facile, bien sûr. Les chiffres ne sont pas immuables. Le recensement n'est pas aussi fiable à Bangkok qu'à Paris. Le nombre des naissances croît à chaque seconde dans le Sud Est asiatique, etc...

... et encore faudrait-il comparer l'âge moyen de la population de chaque pays; d'un côté le vieillissement est un peu inquiétant; de l'autre l'explosion démographique l'est tout autant, ne serait-ce que sur le plan du travail à offrir à une jeunesse si nombreuse.

En 1987, la France comptait 55,6 millions d'habitants, la Thaïlande 53,6. Populations presque égales au km² (550 000 km² d'un côté et 515 000 de l'autre).

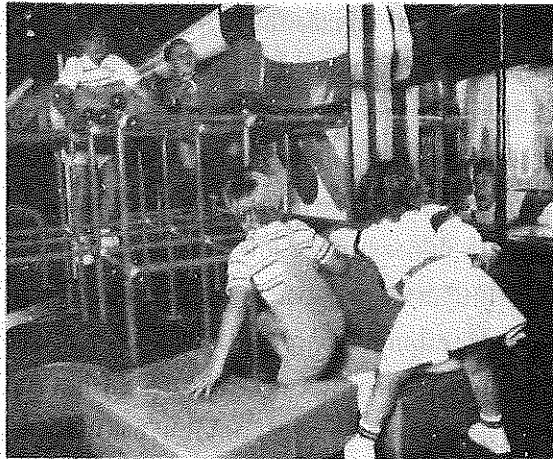
Mais la grande différence vient du taux de NATALITE: 14 naissances pour 1 000 habitants contre 29% naissances en Thaïlande. Comme les taux de mortalité sont quasiment les mêmes dans les deux pays (9%), on comprend que l'accroissement de population est deux fois plus rapide en Thaïlande qu'en France et que les chiffres de 1987 seront rapidement... in versés. En deux années la population thaïe aura rattrapée sa "jumelle" française. Rendezvous en 1990.

Ces chiffres font sourire ceux qui aiment nos deux pays. Mais il en est un qui me fait souffrir et que je voudrais vous confier en guise de réflexion, c'est le taux de mortalité infantile.

- En France, pour 1 000 naissances: 8 décès.
- En Thaïlande, pour 1 000 naissances: 57 décès.

Même si ce dernier chiffre est en amélioration constante et reste bien meilleur qu'en Birmanie (103) au Laos (122) au Cambodge (160!) il est moins bon qu'aux Philippines (50) et Malaisie (30).

En Thaïlande comme en France, il y a donc des raisons de se réjouir et d'autres de s'inquiéter. Puissions-nous à travers nos universités transmettre ce double message sans lequel il n'y a pas de connaissance de la civilisation, passée et à venir: Donner la vie et repousser la mort.

* อาจารย์คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

“Tirez, père, je n'ai pas peur”

คำพูดของลูกชายผู้กล้าหาญในเรื่อง วิลเดียมเทล

รวบรวมโดย สิงขลา พนิจภูวดล*

เกร็น เฟรเดริก ชิกเลอร์ (1759–1805) เป็นนักเขียนผู้เป็นใหญ่แห่งเยอรมัน มีชื่อเสียงจากการเขียนเรื่องอิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในสมัยทรงรามสามตับปี เช่นเรื่องเกียร์กับ Maire Stuart, Jeanne d'Arc, เป็นต้น ล้วนเรื่องราวเกียร์กับเอกสารของประเทศาสวิตเซอร์แลนด์ เข้าได้เขียนเรื่องอ่อนตะžeของ Guillaume Tell หรือวิลเดียมเทล ซึ่งเป็นตัวเอกกึ่งนิยายผู้กล้าหาญให้พ้นจากอำนาจของออสเตรีย ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 เรื่องราวต่อไปนี้เป็นภาษาฝรั่งเศสอย่างง่าย ๆ เพราะผู้เขียนคือ Franc-Nohain มีความตั้งใจดัดแปลงให้เหมาะสมกับเด็ก ๆ ซึ่งก็คงเหมาะสมกับการสอนในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสในเมืองไทยของเราด้วย เรื่องนี้แสดงให้เห็นความรักความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างพ่อกับลูกชายที่อยู่ในวัยที่อยากรู้สึกถึงทุกอย่าง และแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญของหนุ่มน้อย Walter ลูกชายคนเล็กของนักแหนวนธนูที่เรียกว่า “ไก่ชน” น้ำยังลูกและเป็นที่วางแผนบุนเดิร์ชาของตนเอง ทั้งนี้เพื่อตัดสินปัญหาขัดแย้งระหว่างผู้ครองเมืองกับพ่อของตน

* ศาสตราจารย์ ประจักษ์คณ์บุญศักดิ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Guillaume Tell n'habitait pas Altorf¹, mais un autre village voisin nommé Bürglen. Sa femme, que l'on appelait Hedwig, était la fille de Walter Fürst. Tell et Hedwig avaient deux fils, Guillaume et Walter. Walter, le plus jeune, avait environ six ans.

Guillaume Tell aimait beaucoup sa femme et ses fils, et ils vivaient heureux dans une gentille petite maison.

— Hedwig, dit Tell un matin, quelques jours après la réunion du Rütl², je vais à Altorf voir votre père.

Hedwig eut un mouvement de crainte:

— Mefiez-vous, William, dit-elle. Est-il vraiment nécessaire que vous alliez à Altorf? Vous savez que le gouverneur s'y trouve justement et il vous déteste.

— Qu'importe? dit Tell; de quoi pourrait-il me punir? Mais soyez tranquille, je me tiendrai hors de son chemin.

Et, soulevant son arbalète³, il se disposa à partir.

— Ne prenez pas votre arc, dit Hedwig, qui, toujours, redoutait malheur. Laissez-le

— Pourquoi? Hedwig, et quelle femme nerveuse vous faites!... dit Tell, en lui souriant. Pourquoi laisserais-je mon arc? Quand je ne l'ai pas, c'est comme si j'avais un membre de moins!...

— Oh! père, où allez-vous? demanda le petit Walter, qui venait d'entrer en courant.

— Je vais à Altorf, voir grand-père. Veux-tu venir avec moi?

1. *Altorf*: ville de Suisse, chef-lieu du canton d'Uri.

2. *Rütl*: nom d'une petite prairie, lieu de réunion des chefs suisses de la révolte contre les Autrichiens.

3. *Arbalète*: arme ancienne qui servait à lancer des traits, des flèches; c'était une sorte d'arc.

— Oh! Quel bonheur! Vous permettez, maman!...

— Oui, mon cheri, si tu veux, dit Hedwig. Et vous serez prudent? ajouta-t-elle en se tournant vers Tell.

— Oui, répondit-il.

Et l'enfant lui sauta au cou.

— Soyez tranquille, je prendrai soin de père.

Et ils partirent joyeux ensemble, le papa et le petit garçon...

C'était une grande chose d'aller à Altorf avec son père, et Walter était si content qu'il bavardait tout le long du chemin.

— A quelle distance pouvez-vous tirer, père?

— Oh! à une assez bonne distance.

— Aussi haut que le soleil? demandait Walter en regardant en l'air.

— Non, mon cheri, pas tout à fait aussi haut!

— Eh bien! A quelle hauteur? Aussi haut que les cimes des montagnes?

— Oh non!

— Pourquoi sont-elles toujours blanches, les montagnes, père? demanda Walter, pensant tout à coup à autre chose.

Et il allait ainsi, questionnant à tout propos, jusqu'à ce que son père fût las de lui répondre.

Ainsi occupé du bavardage de Walter, Tell avait complètement oublié la perche et le chapeau⁴ et, au lieu de faire un détour pour l'éviter comme il en avait eu dessein, il alla droit à travers la place du marché vers la maison de Walter Fürst.

— Père, regardez, dit Walter, regardez comme c'est drôle, ce chapeau au bout de cette perche!

— Ne le regarde pas, Walter, dit Tell, ce chapeau n'a rien à faire avec nous, ne le regarde pas. Et prenant Walter par la main, il l'entraîna vivement d'un autre côté...

4. *La perche et le chapeau*: Gessler, le gouverneur autrichien des cantons d'Uri et de Schwyz, avait fait installer à un carrefour de la ville d'Altorf une perche surmontée d'un chapeau rouge orné d'une plume de paon; ordre avait été donné aux Suisses de plier le genou et de baisser la tête en passant devant le chapeau, comme si c'était l'empereur lui-même.

Mais il était trop tard. Le soldat qui montait la garde devant la perche pour vérifier si les gens saluaient en passant, pointa sa lance vers Tell.

— Arrêtez au nom de l'empereur⁵!

— Laissez-moi, ami, dit Tell, laissez-moi passer.

— Pas avant que vous obéissiez aux ordres de l'empereur, pas avant que vous ayez salué le chapeau.

— Ce n'est pas un ordre de l'empereur, dit Tell. C'est une fantaisie et une tyrannie de Gessler. Laissez-moi passer.

— Fantaisie, tyrannie! Est-ce de cette façon que l'on parle de monseigneur le Gouverneur? Vous ne passerez pas avant d'avoir salué. La révérence, ou la prison! Tel est l'ordre de Monseigneur!

— Saluer un chapeau... dit Tell d'une voix tremblante de colère. Si l'empereur était ici, devant lui, je plierais le genou et courberais la tête. Mais un chapeau! jamais!

Et il essaya de passer de force devant Heinz. Mais Heinz (c'était le nom du soldat) lui barrait toujours la route, et le tenait en respect avec sa lance.

Cependant, au bruit de la dispute, des gens s'arrêtèrent. Bientôt il y eut toute une foule.

— Qu'est-ce? Qu'y a-t-il?

Tous parlaient à la fois, tandis que Heinz cherchait toujours à s'emparer de Tell et que le peuple essayait de le dégager.

— A l'aide! criait Heinz. Au secours! Trahison!

Alors, dominant le tumulte, on entendit le pas des chevaux et le cliquetis des épées, et le frémissement des armures.

— Place au gouverneur. Place! criait un héraut⁶.

Aussitôt les cris cessèrent, la foule s'écarta silencieusement, et Gessler parut, suivi d'une brillante escorte d'amis et de soldats. Il arrêta son cheval et, jetant autour de lui un regard sévère, il demanda la raison du tapage qu'il avait entendu.

5. *L'empereur*: Albert Ier, empereur d'Autriche.

6. *Héraut*: celui qui, autrefois, portait les messages officiels et proclamait les décisions de l'autorité.

— Monseigneur, dit Heinz, faisant un pas en avant, c'est ce manant⁷ qui se refuse à saluer le chapeau, comme Votre Seigneurie l'a ordonné.

— Eh! quoi? dit Gessler, et son visage si dur devenait plus terrible encore: qui ose désobéir à mes ordres?

— C'est Guillaume Tell, do Bürglen, Monseigneur.

— Tell? dit Gessler, en se retournant sur sa selle et en regardant Tell, debout au milieu de la foule et qui tenait son petit Walter par la main.

Il y eut un silence et Gessler regardait Tell, fixement.

— J'ai entendu dire que vous étiez un grand archer, Tell, prononça enfin Gessler avec un sourire méprisant; on dit que vous ne manquez jamais votre but?

— C'est bien vrai! s'empressa de répondre le petit Walter, car il était très fier de l'adresse de son père. Il peut abattre une pomme à cent pas.

— C'est votre fils, ce gamin?

— Avez-vous d'autres enfants?

— Un autre, Monseigneur.

— Vous aimez beaucoup vos enfants, Tell?

— Oui, Monseigneur.

— Lequel des deux préférez-vous?

Tell hésitait. Il abaissait son regard sur le petit Walter aux joues roses et aux cheveux bouclés. Alors sa pensée se reporta vers le petit Guillaume qui était si caressant.

— Je les aime autant l'un que l'autre, dit-il enfin.

— Ah! dit Gessler, et il sembla réfléchir. Eh bien! Tell, reprit-il après une pause, j'ai si souvent entendu louanger votre talent à abattre les pommes que j'aimerais en avoir un échantillon. On va placer une pomme sur la tête de votre garçon à cent pas de distance. Cela sera aussi facile que de l'abattre sur un arbre.

— Monseigneur, dit Tell en pâlissant, vous ne ferez pas cela. C'est horrible. Offrez-moi n'importe quoi, mais pas cela!...

— Vous abattez une pomme sur la tête de votre fils, répétait Gessler en scandant les mots d'une voix lente. Je veux voir votre merveilleuse adresse et encore une fois je vous commande de tirer. Vous avez votre arbalète. Faites.

— Plutôt la mort! dit Tell.

— A votre choix, dit Gessler, mais sans doute n'avez-vous pas réfléchi que vous n'aviez que ce moyen de sauver votre fils. Il mourra avec vous. La pomme—ou la mort pour tous deux. Et je vous conseille de prendre garde et de viser juste, car, si vous manquez le but, vous paierez de la vie votre maladresse!...

— Voyons! Monseigneur, supplia le malheureux Tell. Ma faute n'est qu'une étourderie; oubliez-la, et je vous promets de saluer le chapeau à l'avenir, tant qu'il vous plaira...

Ainsi ce brave n'hésitait plus à s'humilier à la pensée qu'il risquait de tuer son propre fils.

— Assez causé! dit Gessler, dont la colère augmentait. Vous violez les lois et quand, au lieu de vous punir comme vous le méritez, je vous laisse une chance de vous sauver, vous vous plaignez et vous croyez qu'on en use trop durement avec vous? Il est temps de faire un exemple et d'en finir avec les mauvaises têtes. Heinz, apportezmoi une pomme.

Le soldat s'empressa.

— Attachez le garçon à cet arbre, dit Gessler, en montrant un sapin.

Deux soldats saisirent Walter et l'attachèrent rapidement à l'arbre. Il n'était pas effrayé le moins du monde, mais se tenait debout contre le tronc, droit et tranquille. Et, quand Heinz eut rapporté la pomme, Gessler, sautant de cheval, voulut la placer lui-même sur la tête de l'enfant.

Pendant tout ce temps, les gens s'étaient amassés, et Tell, comme dans un rêve, suivait tous ces préparatifs avec des yeux pleins d'horreur.

— Débarrassez le chemin, cria Gessler.

Et les soldats chargèrent à travers la foule qu'ils rejetèrent à droite et à gauche.

Quand le chemin fut libre, deux soldats partirent de l'arbre auquel Walter était attaché, marchèrent en mesurant cent pas et s'arrêtèrent.

7. Manant : autrefois, habitant d'un bourg ou d'un village.

— Cent pas, Monseigneur, dirent-ils en se tournant vers Gessler...

Gessler marqua la place et appela Tell;

— Venez, Tell, vous allez tirer d'ici.

Tell obéit. Il prit une flèche dans son carquois⁸, l'examina soigneusement et, au lieu de la mettre dans son arbalète, il la passa dans sa ceinture. Puis, avec la même attention, il choisit une autre flèche qu'il mit dans son arc.

Un profond silence, Tell fit un pas en avant. Il leva son arc. Un brouillard voilait ses yeux et son bras tremblait; son arc tomba de sa main. Il ne pouvait pas tirer. La peur de tuer son fils lui enlevait toute son adresse et son courage.

Un murmure partit de la foule qui regardait. Alors on entendit la voix frêle du petit Walter:

— Tirez, père, je n'ai pas peur. Vous ne pouvez pas me manquer.

Une fois encore Tell leva son arc. Le silence sembla plus profond que jamais. Les gens d'Altorf connaissaient et aimait Tell et Fürst et le petit Walter. Et l'angoisse était peinte sur tous les visages.

Ping! De la corde tendue la flèche est partie en sifflant à travers l'air glacial et, une seconde après, la pomme était par terre, percée droit au centre.

Aussi on crie, on acclame; un homme s'élance et coupe la corde avec laquelle Walter était lié à l'arbre; un autre ramasse la pomme et court la montrer à Gessler.

Mais Tell restait silencieux, serrant son arc dans sa main, son corps penché en avant, les yeux fixes, comme s'il essayait de suivre encore le vol de sa flèche.

— Comment! grommelait Gessler en retournant la pomme en tous sens. Qui aurait pensé cela? Droit au centre!

Le petit Walter tout joyeux revint en courant à son père.

— Père, cria-t-il, je savais bien que vous réussiriez et je n'étais pas du tout effrayé. C'est superbe!

Et il pressait contre son père sa tête aux boucles blondes.

8. Carquois : étui à flèches.

Alors, soudain, Tell parut s'évader d'un songe. Et prenant Walter dans ses bras, il l'attira à lui, l'embrassant et l'embrassant encore.

— Tu es sauf, mon garçon, tu es sauf!...

C'était là tout ce qu'il pouvait dire. Mais si vaillant qu'il fût, ses yeux étaient remplis de larmes et il songeait:

— J'aurais pu le tuer; j'aurais pu tuer mon propre fils.

Pendant ce temps Gessler, sur son cheval, les regardait, la face mauvaise, et avec un même mauvais sourire.

— Tell, dit-il enfin, voilà un beau tir, mais pourquoi aviez-vous préparé une autre flèche?

Tell posa à terre son petit garçon, et, tenant sa main tournée vers Gessler, il dit:

— C'est une coutume des archers, monseigneur, d'avoir ainsi toujours une seconde flèche toute prête.

— Non! Non! dit Gessler, ce n'est pas une réponse. Dites la vérité, Tell.

Tell se taisait.

— Allons! parlez! dit Gessler, et, si vous dites la vérité, quelle qu'elle soit, je vous promets la vie sauve.

— Eh bien! dit Tell, en rejetant ses épaules en arrière, puisque vous m'avez promis la vie sauve, écoutez la vérité. Si la première flèche avait atteint mon fils, la seconde vous était destinée et soyez certain que celle-là n'aurait pas manqué son but!

Guillaume Tell, de SCHILLER,
adapté pour les enfants par Franc-Nohain.
(Hachette, édit.)

ຄ້າຈະໃຫ້ *texte* ນີ້ສອນ *compréhension* ກົມ
ຄໍາຖາມເສນອແນະດັ່ງນີ້

1. *La famille Tell est une famille heureuse: pourquoi?*

2. *Pourquoi Hedwig, la femme de Guillaume Tell, éprouve-t-elle des craintes?*

3. *Qu'est-ce qui fait le charme du petit Walter? Comment se manifeste sa joie d'accompagner son père?*

4. *Pourquoi Guillaume Tell se refuse-t-il à saluer le chapeau?*

5. Que pensez-vous de l'ordre donné à Quillaume Tell par le gouverneur Gessler?

6. Que pensez-vous de ces mots du petit Walter adressés à son père. "Tirez, père, je n'ai pas peur"?

7. Quels sont les sentiments de Guillaume Tell: avant de tirer? après avoir tiré?

8. Quels sont les sentiments du gouverneur après le succès de Guillaume Tell?

9. Pourquoi Guillaume Tell avait-il préparé une seconde flèche? Que pensez-vous de sa résolution?

ด้วยความปราถนาดี จาก

บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด

รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

142 อาคารบดีนราธิวโรฒ สาขาสาทรลีก ชั้น 7-8 ถนนสีลม กรุง 10500

โทร. 234-7440-9, 234-7660-9, 234-1981-9

ดำเนินกิจการมากว่า 30 ปี ตามหลักการประกันภัยสากล

บริการรับประกันวินาศภัยทุกประเภท

- ประกันความรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ
- ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง
- ประกันเครื่องมือ
- ประกันรายเดือน
- ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล
- ประกันภัยสำหรับครอบครัว
- ประกันใจภัย
- ประกันความรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ
- ประกันอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติจากเครื่องจักร
- ประกันความซื้อสัตว์
- ประกันงานส่างงาน
- ประกันอุบัติเหตุระหว่างเดินทาง
- ประกันการเสียบัญทึกนิตดของผู้รับเหมา
- ประกันภัยสำหรับร้านอาหาร
- ประกันภัยอิฐหินทรายแทนค่านวน
- และอื่น ๆ

หนังสือกู้ภัย จันทร์พุธฯ ประจำเดือนกันยายน

น้องวิໄส ศิริพงษ์ กรรมการผู้จัดการ

จากละครหุ่นของลูกสูตรอุปกรณ์การสอนภาษา

รวบรวมโดย กอง บ.ก.ศ.ค.พ.ท.*

เด็กฝรั่งเศสวัย 8-10 ขวบ ชอบดูการแสดงละครหุ่นมากที่สุด มีคนกล่าวว่าชอบยิ่งกว่าภาพยนตร์ การถูนซึ่งเป็นของโปรดปราบามากเสียอีก ทั้งนี้เพราะละครหุ่นมีชีวิตชีวา และใกล้ชิดมากกว่าภาพยนตร์ ซึ่งปรากฏในจอ ถึงแม้จะเป็นจอแก้วของเครื่องรับโทรทัศน์ที่สามารถเอื้อมมือไปถูนเล่นได้ก็ตามที่

เรามารู้จัก marionnette ให้ดีขึ้นอีกหน่อยดีไหม เราผู้เคยเป็นลูก บัดนี้ได้เป็นพ่อแม่แล้ว บางคน ก็เป็นปู่ย่าตายายไปเลยด้วยซ้ำ แต่หลายคน (รวมทั้งผู้เขียน) ก็ยังคงยึดมั่นถือมั่นในความเป็นลูกอย่างไม่ยอมเปลี่ยนแปลง

โดยทั่วไป marionnette หมายถึง ตุ๊กตาบุคคล ย่อส่วนลงมา มีขนาดระหว่าง 60-80 เซนติเมตร ในหน้าท่าสีสดใส และดูไม่ค่อยสวยงามถึงกับน่าเกลียดด้วยซ้ำไป แต่พอหุ่นพากนี้ออกมาระดับบทบาทบนเวที น้อย ๆ ก็สามารถสร้างและสั่นสะเทือนอารมณ์คนดูได้เป็นอย่างดี เด็ก ๆ ฝรั่งเศษจะเรียกการแสดงของ พวกตุ๊กตาหุ่น นี้ว่า Guignol ถ้าจะไปถูละครหุ่นก็จะพูดว่า aller voir Guignol

แล้วคำ Guignol นี้มาจากไหนหนอ มาจากภาษาอะไรกับ marionnette ด้วยเล่า

คำตอบก็คือ Guignol เป็นชื่อตัวเอกในละครหุ่นที่สร้างขึ้นราวคริสตศตวรรษที่ 18 ณ เมืองลียง ผู้สร้างคือ Laurent Mourguet บุคคลซึ่งเป็นพ่อผู้บุญแห่งการประพันธ์ในการหาเลี้ยงครอบครัวที่ประกอบด้วย ลูก ๆ หลายคน Laurent Mourguet สร้างตุ๊กตาไม้ขึ้นมาด้วยนิ่ง แต่งตัวให้ด้วยเสื้อผ้าสีน้ำตาล ไว้ทางเปีย ยาวไปถึงข้อหลัง สวมหมวกเล็ก ๆ สีดำ อย่างไรก็ตามมีคนอธิบายอย่างน่าฟังอีกอย่างหนึ่งว่า คำว่า Guignol คำอุทานของชาวลียงที่แสดงความสนุกสนานว่า

“c'est guignolant”

ตัวละครเอก Guignol ต่อมาก็มีภารายด้วยชื่อ Madelon เป็นคนเรียบร้อยและพูดมากเกินไป จึงถูกสามีทุบตีลงโทษอยู่หนึ่ง ๆ

เรื่องราวของครอบครัว Guignol นี้ Laurent Mourguet คิดขึ้นเอง คิดได้อย่างไรก็ให้ตัวหุ่นแสดง ไป ถ้าตอนไหนสนุกมากก็นำมาแสดงซ้ำ ๆ จนคนดูและคนเล่นต่างก็จำได้ขึ้นใจทั้งสองฝ่าย Laurent Mourguet ไม่ได้เขียนบทไว้เลย เพราะเขาเป็นคนอ่านเขียนหนังสือไม่เป็น

Guignol เป็นสื่ออารมณ์ขัน ทำหน้าที่สื่อข่าวสารและเป็นตัวแทนเรียกร้องความเป็นธรรมและ ประท้วงให้แก่ผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรม เขายังเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่สังคมมาเป็นเวลาถึง 200 ปีแล้ว บทบาทของ Guignol สรุปเป็นภาษาฝรั่งเศสที่กะทัดรัดได้ดังนี้

“Il se moque, il proteste et toujours il fait rire.”

ถึงแม้ตุ๊กตาหุ่นจะเคยแสดงบทบาทให้เป็นที่ชื่นชมแก่เด็ก ๆ แต่ในขณะเรียนวิชาภาษาฯ ตุ๊กตาหุ่นเหล่านี้ จะสามารถทำหน้าที่สอนภาษาพูดที่เป็นธรรมชาติแก่นักเรียนได้ดี โดยเฉพาะการสอนภาษาฝรั่งเศสแก่ นักเรียนต่างชาติในชั้นเรียนมัธยมต้น ตุ๊กตาหุ่นจะตึงความสนใจที่ปราดเปรื่ยวของเด็กวัยเริ่มรุ่นให้อยู่กับที่ จะเข้ากันได้กับจินตนาการหรือหวานและหลากหลายของพวกเขา จะทำให้พบเรียนวิชาภาษาที่แห้งแล้ง ให้สดชื่นเมื่อชีวิตชีวาเป็นจริงเป็นจัง...ทุกอย่างดังกล่าวมานี้มีผลให้เกิดการผนึกความทรงจำ และความสามารถ นำไปใช้ได้เป็นอย่างดี

ตุ๊กตาหุ่นหรือ marionnette จัดเป็นสองประเภทคือ les marionnettes à gaine หรือ à tiges กับ les marionnettes à triangles หรือ à fils ดังรายละเอียดต่อไปนี้

* รวบรวมจากเอกสารชุด Chroniques de france ว่าด้วย Théâtre d'enfants (les marionnettes), CLE International หมายเหตุ 031097, 1977.

— les marionnettes à gaine เป็นตุ๊กตาหุ่นที่ต่อคอด้วยถุงผ้าซึ่งสามารถสอดมือข้างเดียวเข้าไปภายในโดยใช้นิ้วมือสามนิ้วช่วยทำให้ตุ๊กตาหุ่นเคลื่อนไหวเป็นท่าทางต่าง ๆ ได้ นิ้วชี้อยู่ในช่องคอทำให้รีบราบเคลื่อนไหว ่วนหัวแม่มือและนิ้วกลางอยู่ในถุง กางออกเป็นแขนสองข้าง ถุงนี้ก็คือ เสื้อผ้าของตุ๊กตาหุ่นแต่ละตัวนั้นเอง Guignol จัดอยู่ในประเภทนี้

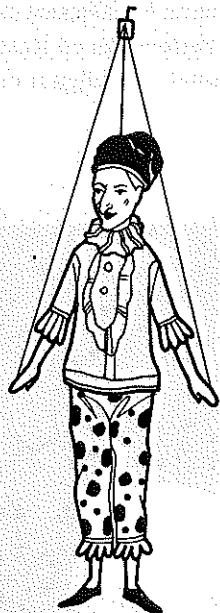
ส่วน les marionnettes à tiges เป็นตุ๊กตาหุ่นต่อด้วยถุงเชื่อมกันแต่คราวนี้ใช้มือทั้งสองข้างทำงาน มือข้างหนึ่งบังคับศีรษะของหุ่น อีกข้างหนึ่งบังคับแขนสองข้าง

— les marionnettes à triangles หรือ à fils นั้นมีกลไกการเคลื่อนไหว ค่อนข้าง слับซับซ้อน โดยใช้มีกับเชือกหรือด้ายทำงานสอดคล้องกัน ผลที่ได้ก็คือ ตุ๊กตาหุ่นสามารถเคลื่อนไหวได้เหมือนจริง ตึงแต่ศีรษะ แขน มือ ลำตัว ขาและเท้า หุ่นแบบนี้สามารถเดิน วิ่ง นั่ง นอน ฯลฯ ได้อย่างเหมือนธรรมชาติ

ครูกับนักเรียนร่วมมือกันสร้างตุ๊กตาหุ่นด้วยวัสดุง่าย ๆ เช่น ดินเหนียว บั้นบีบูรูปหน้าและมือ เศษผ้าน้ำมายืนเป็นเครื่องนุ่งห่มตามลักษณะของตัวละคร ส่วนแบบที่ง่ายที่สุดก็คือ ถุงผ้าสีเหลืองนั้นเย็บนิ้วด้วยสีเป็นลวดลายเสื้อผ้าก็ได้

ส่วนสำคัญที่สุดก็คือ บทสนทนาซึ่งมีให้เลือกมากหลายในหนังสือแบบเรียน ในนิทาน ในบทสนทนาตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ฯลฯ

สำหรับในที่นี้ขอนำเสนอบทอ่านเพื่อความเข้าใจ (สมภาษิก ส.ค.พ.ท. หลายคนเคยขอร้องไว้ว่าอย่างได้) ซึ่งใช้ถ้อยคำสำนวนง่าย ๆ ระดับเดียวกับ นักเรียน ม. 3–4–5 ของไทยเรา เป็นข้อความที่นำมาจาก เอกสารหมายเลขอ 031097 เรื่อง Théâtre d'enfants ของ CLE internationale หน้า 20–23 ตั้งนี้

HISTOIRE DES MARIONNETTES

On a beaucoup écrit sur l'origine des marionnettes mais elles gardent leur secret. Personne, à l'heure actuelle, ne peut affirmer où la première d'entre elles a vu le jour. Peut-être en Egypte, si on croit certains textes découverts par un célèbre égyptologue. Ils datent du XIII siècle avant Jésus-Christ—ils ont donc 33 siècles! Ce sont des textes religieux qui font parler les dieux. Or, aucun homme à cette époque n'aurait osé jouer le rôle d'un dieu. On connaît cela à de grandes statues de bois articulées. Voilà peut-être, en effet, les premières marionnettes!

En **Inde** on a retrouvé les traces de magnifiques poupées à tringles qui datent du XIe siècle avant notre ère. Elles ont 31 siècles!... — Toujours au service de la religion, elles représentaient des combats terribles entre les dieux et les démons.

Mais presque à la même époque apparaît en Inde un personnage très différent: **Vidouchaka** — un personnage familier, moqueur, qui cherche à faire rire de ce qui pourrait faire pleurer. C'est un personnage qui appartient à tous les temps, à tous les pays et que nous retrouvons, plus près de nous, sous des noms différents mais avec les mêmes caractéristiques, qu'il s'appelle **Pulcinella** en Italie, **Punch** en Angleterre, **Ian Klaassen** en Allemagne et en Hollande, **Petrouchka** en Russie et **Polichinelle** puis **Guignol**, le Guignol de Lyon, en France.

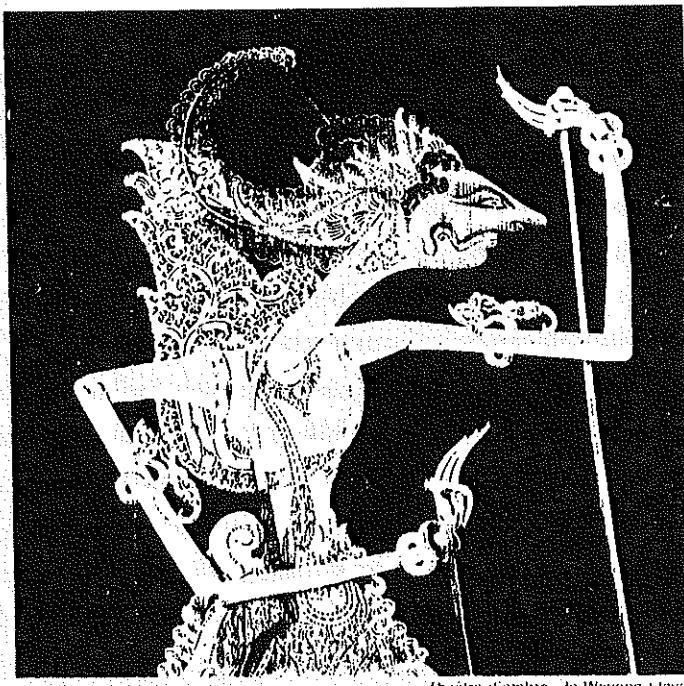
En Chine, il y a 3000 ans également, les poupées à gaines et à fils étaient les distractions préférées des femmes de l'empereur, mais des spectacles populaires existaient aussi, avec un personnage très proche de Vidouchaka.

De Chine, les marionnettes sont passées au Japon et sont devenues d'immenses poupées à fils, de taille humaine, manipulées chacune par trois hommes visibles sur la scène malgré les grandes robes noires qu'ils mettaient parfois pour se faire oublier; mais la marionnette a un tel pouvoir que dès qu'elle s'anime les hommes derrière elle n'existent plus!

A Java — si l'on croit ce que disent les poètes — les marionnettes existent "depuis les jours où les dieux se promenaient sur la terre"... Certaines, destinées au "théâtre d'ombres" (1), sont des silhouettes effrayantes ou gracieuses découpées à plat dans une peau de buffle et peintes; d'autres sont en bois doré mais les unes et les autres sont montées sur une tige de bois ou de corne et les bras, articulés, sont animés par des baguettes.

Et si nous revenions en Europe et en France?

C'est au Moyen Age seulement que les marionnettes apparaissent. Très vite, l'Eglise utilise ces petits personnages pour enseigner l'Histoire Sainte au peuple et les spectacles sont donnés d'abord dans les églises et les couvents. Le personnage principal de ces spectacles est toujours Marie, la Vierge Marie, et c'est de là que viendrait, par déformations successives — "petite marie", "marion", "mariole", "mariolette" — le nom français actuel de "marionnette".

Théâtre d'ombre : le Wayang (Java)

Plus tard les petits personnages prennent la route et vont de villes en villages. Le ton des spectacles change avec le temps. De religieux, il devient populaire et moqueur. Les marionnettes parlent cru (1) et net, elles défendent le bon sens, s'attaquent aux autorités en place. C'est l'époque de Polichinelle, personnage pas très recommandable qui joue du bâton à la première occasion et ne respecte pas grand-chose, mais qui plaît par l'audace de ses propos — des propos qui annoncent ceux que tiendra Guignol un peu plus tard.

หวังว่าเรื่องราวของตู้กตาหุ่นในประเทศอิบีป์ อินเดีย จีน จนถึงร่องหนังตุลุงชวา คงทำให้ทักษะการอ่านของนักเรียนของท่านมีการพัฒนากราบไว้ใจล้วน

1) Parler cru, c'est parler très librement, sans avow peur de blesser ceux qui écoutent.

วิคเตอร์ Hugo กับสิทธิมนุษยชน

Victor Hugo et les Droits de l'Homme.

การณ์ พุทธกัมยَا*

เรโนé คาสเซียง(René Cassin) ศาสตราจารย์ชาวฝรั่งเศส ผู้มีส่วนสำคัญในการร่วมร่างปฏิญญาสาภัลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 1948 ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในฐานะนักวิชาการผู้ได้สนับสนุน ส่งเสริม และ ปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยสมำเสมอ เช่นได้กล่าวไว้ว่า “ศาสตร์แห่งสิทธิมนุษยชนนี้ยามได้เช่นเดียวกับสาขาวิชานิติธรรม หนึ่งของสังคมศาสตร์ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ในด้านเกียรติศักดิ์ของมนุษย์ โดยชี้เป็นถึงสิทธิและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาบุคคลิกภาพของมนุษย์แต่ละคน” (“La science des droits de l'homme se définit comme une branche particulière de sciences sociales qui a pour objet d'étudier les rapports entre hommes en fonction de la dignité humaine en déterminant les droits et les facultés dont l'ensemble est nécessaire à l'épanouissement de la personnalité de chaque être humain”)¹

ในประเทศฝรั่งเศส วิวัฒนาการทางความคิดด้านสิทธิมนุษยชน เริ่มต้นอย่างจริงจังตั้งแต่ครัวเรือนที่ 18 ซึ่งเป็นผลของการเมือง ทางสังคม และ ทางศีลธรรม ของเหล่านักคิดนักเขียน งานวรรณกรรม เช่น ศัญญาประชาคมและสุนทรพจน์ว่าด้วยที่มาของความไม่เสมอภาค ของ จاكซ์ รูสโซ (Du Contrat Social et Discours sur l'Origine de l'Inégalité de Jean-Jacques Rousseau) หรือหัวใจของกฎหมายของมงเตสกิเยอ (L'Esprit des Lois de Montesquieu) มีอิทธิพลสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิรัติครั้งยิ่งใหญ่ในปี ค.ศ. 1789 ซึ่งนอกจากจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแบบราชินีป咊 (La Monarchie) มาเป็นการปกครองระบอบแบบสาธารณรัฐ (La République) โดยมีดหลักการที่ว่า เสรีภาพ เสมอภาค และการครัวภัพแล้ว (Liberté Egalité Fraternité) ยังเป็นการล้มเลิกกฎหมายอภิสิทธิชน มาเป็นกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในปี ค.ศ. 1789 “ได้มีการประกาศสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหมวด 17 มาตรา ด้วยกันมาตราที่หนึ่ง กำหนดไว้ว่า “มนุษย์ทุกคนกำเนิดมาอย่างอิสระเสรีและเท่าเทียมกัน จึงมีสิทธิที่จะดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพและความเสมอภาค” (“Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits”)² นับว่ากฎหมายนี้ได้รับอิทธิพลของจง จัคช์ รูสโซ ซึ่งให้ความสำคัญต่อเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนมากที่สุด ส่วนมาตราที่สิบหก ซึ่งกำหนดไว้ว่า “สังคมได้ก้ามที่ไม่มีการประกันสิทธิมนุษยชน หรือไม่มีการแบ่งแยกอำนาจจากเจนกีสิอิได้ว่าสังคมนั้นไม่มีรัฐธรรมนูญ” (“Toute société dans laquelle la garantie des droits n'est pas assurée, ni la séparation des pouvoirs déterminée, n'a point de constitution”)³ กฎหมายมาตราที่นี้ให้เห็นชัดเจนถึงอิทธิพลของมงเตสกิเยอที่ต้องการปกป้องปัจเจกชน ให้พ้นจากอำนาจเผด็จการของรัฐเพื่อรองรับความเสมอภาค โครงสร้างที่มีอำนาจสูงสุด มี

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1 Jean-Marie Béchet et Daniel Colard, “Les Conditions d'existence des libertés,” Documents d'Etudes, n° 4.01, série Libertés Publiques, La Documentation française, janvier, 1985, p. 3.

2 Jean Imbert, Les droits de l'homme en France, Notes et Etudes Documentaires, La Documentation Française, n° 4781, Paris, 1985, p. 122.

3 Ibid, p. 123.

แนวโน้มที่จะ “บ้าอำนาจ” จึงได้เสนอแนะไว้ใน หัวใจของกฎหมาย ว่า วิธีที่จะป้องกันการใช้อำนาจอย่างเผด็จการนั้นก็โดยการแบ่งอำนาจออกเป็นสามส่วนคือ อำนาจบุริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจทุลาการ

ในปี ค.ศ. 1793 ได้มีการประกาศกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นอีกเป็น 35 มาตรา แต่อย่างไรก็ตามประเทคโนโลยีทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในช่วงนี้ คือ การนำระบบการปกครองแบบมั่นคง ในศตวรรษที่ 19 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองถึง 7 ครั้ง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นการปฏิวัติเสียงสองครั้ง คือ ในปี ค.ศ. 1830 และในปี ค.ศ. 1848 และมีการจลาจลครั้งใหญ่ของชาวปารีสเป็นระยะเวลางานเดือนในปี ค.ศ. 1871 ซึ่งเรียกว่า ลา กอมมูน (La Commune) ความรั่วเร้าทางการเมืองเหล่านี้มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก นักคิดนักเขียนในศตวรรษนี้จึงดำเนินรอยตามอย่างนักคิดนักเขียนรุนพิไนศตวรรษที่ 18 ผลิตผลงานที่สะท้อนสภาพชีวิตทางการเมืองและสังคมโดยมุ่งรักษาไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน

วิكتอร์ ჟูโก เป็นหนึ่งในจำนวนนักเขียนเหล่านี้ ผลงานของเขามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในด้านวรรณกรรม วิكتอร์ ჟูโก ได้ทำการ “หน้าที่” ของนักเขียนในการรับใช้ ชาติ สังคม และเพื่อนมนุษย์ สำหรับวิكتอร์ ჟูโก นักเขียนเป็น “ผู้นำทาง” ที่เปรียบเสมือนดวงประทีปที่ส่องแสงสว่าง แฉ่มาลงมนุษย์ที่ตกอยู่ในความมืด และเป็น “เสียงสะท้อนที่ก้องกังวาน” ของสังคมในแต่ละสมัย เขาจึงเป็น “กระบวนการเตียง” ให้กับประชาชนผู้ไม่มีปากเสียง ผู้ไร้เสรีภาพและผู้ไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคมทุก ๆ คน ในด้านการเมือง วิكتอร์ ჟูโก ใช้ความเป็นนักการเมืองของตน สนับสนุนอุดมการณ์ของนักเขียน นอกจากนี้ ชีวิตส่วนตัวของเขายังต้องลี้ภัยการเมืองไปอยู่ต่างประเทศนานถึง 18 ปี เพื่อต่อต้านระบบทรราชย์ ของจักรพรรดิ หลุยส์ 拿破เลียนที่สาม อีกทั้งถูกขยายตัวของคนกู้ภัยจำกัด คือ ลูกชายคนที่สองถูกจำกัด 6 เดือน โทษฐานต่อต้านการประหารชีวิตและลูกชายคนที่สามถูกจำกัด 9 เดือน โทษฐานก่อการประท้วงเพื่อสิทธิลี้ภัยทางการเมือง ทำให้วิكتอร์ ჟูโก ต้องต่อสู้ตลอดชีวิตเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ เหล่านี้

ในบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาความคิดและความรู้สึกของวิكتอร์ ჟูโก ในด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับเสรีภาพ กฎหมายการลงโทษและการศึกษา ที่ปราศทั้งในผลงานทางด้านการเมืองและทางด้านวรรณกรรม ในปี ค.ศ. 1875 วิكتอร์ ჟูโก ได้เขียนหนังสือรวมผลงานทางด้านการเมืองและตั้งชื่อที่สื่อความหมายได้มากกว่า การกระทำและคำพูด (*Actes et Paroles*) ในคำนำของหนังสือ ซึ่งมีความยาวถึงสี่เล่ม วิكتอร์ ჟูโก เยียนถึงประสบการณ์ในวัยเด็กที่ประทับอกประทับใจและตรึงอยู่ในความทรงจำของเขาตลอดเวลาว่า เมื่อเขารู้ว่าได้สิบขวบ นายพล ลาออรี (Le Général Lahorier) ซึ่งเป็นเพื่อนของพ่อแม่และพ่อทุนหัวของเขากูกิจิ เป้าพร้อมกับเพื่อนนายพลอีกสองคนโทษฐานสมคบกันโคนล้มอำนาจของจักรพรรดิ นโปเลียน แต่ก่อนที่จะถูกจับ นายพลลาออรีพูดว่า “เสรีภาพย่อมมาก่อนสิ่งอื่นใดทั้งปวง” (“Avant tout la liberté”)⁴ ประโยคนี้ก็คงกังวนอยู่ในสมองของเด็กชาย วิكتอร์ ჟูโก อย่างไม่ลืมเลือน และมีอิทธิพลต่อความคิดและความรู้สึกของเขายิ่งลึกซึ้ง เมื่อเติบใหญ่ขึ้นวิكتอร์ ჟูโก ที่ได้รับอุดมการณ์ว่า เสรีภาพย่อมอยู่เหนือสิ่งอื่นใดและถือว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ของคนทุกคนที่จะต้องช่วยกันต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของมนุษย์

ในปี ค.ศ. 1830 วิكتอร์ ჟูโก อายุได้ 28 ปี เขายังได้เขียนบทละคร เรื่อง แอร์นานี (*Hernani*) ซึ่งเขียนขึ้นโดยไม่ทราบพากย์การเขียนบทละครแบบคลาสสิก วิكتอร์ ჟูโก ได้เปิดเผยถึงเจตนาของผู้เขียนว่า ต้องการ “เสรีภาพในศิลปะ และ เสรีภาพในสังคม” (*La liberté dans l'art, la liberté dans la société.*)⁵

4 Pol Gaillard, Georges Sylnès et Françoise Rachmuhl, *Grand Thèmes Actuels de Victor Hugo; Oeuvres et thèmes*, Hatier, Paris, 1980, p. 155.

5 Préface d'*Hernani*, 1830.

เพราะเห็นว่าตราบใดที่นักเขียนไร้เสรีภาพทราบนั้นสังคมก็ไร้เสรีภาพด้วย เมื่อนักเขียนไม่สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเสรีแล้วก็ไม่อาจจะทำหน้าที่ของตนในการที่จะปลดปล่อยสังคมที่ปราศจากเสรีภาพให้เป็นอิสระได้อย่างเต็มที่ สำหรับ วิكتอร์ ชูโก เสรีภาพทางการเมืองนามซึ่งเสรีภาพทางวรรณกรรม นักเขียนจะผลิตผลงานได้มากและอย่างมีคุณค่าก็ต่อเมื่อออยู่ในสังคมที่มีอิสระเสรีเท่านั้น

ในสมัยจักรพรรดินโปเลียน นักเขียนเหล่านี้ก็ไม่ยอมก้มหัวให้เพื่อที่ความยิ่งใหญ่ของมนุษย์นั้น ไม่ได้อยู่ที่อำนาจของคน ๆ เดียว แต่อยู่ที่ความมีเสรีภาพของคนทุกคน วิكتอร์ ชูโก ยกย่องและชื่นชมเหล่านักเขียนดังกล่าวมาก ที่กล้าถือหัวใจต่อต้านนโปเลียน เพื่อคงไว้ซึ่งเสรีภาพของนักเขียนและของมวลมนุษย์ ในปี ก.ศ. 1841 เมื่อ วิكتอร์ ชูโก ได้รับเลือกให้เป็นราชบัณฑิตคนหนึ่งของฝรั่งเศส เขายังมีโอกาสกล่าวสุนทรพจน์สรรเสริญบรรดา นักเขียนผู้hoodทุนเสรีภาพเหล่านี้อีกด้วย “ในทวีปนี้ทุกคนก้มหัวให้กับนโปเลียนกันหมด ยกเว้นกวีหกคน ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ข้าพเจ้าขออนุญาตบอกสิ่งนี้กับพวกท่านและรู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้กล่าวเช่นนี้ ในราชบัณฑิตสภาแห่งนี้มีนักคิดเพียงหกคนเท่านั้นที่ยังคงยืนหยัดอยู่ได้ในโลกที่สบายนี้แบบเท้าของนโปเลียน...พวกเขาก็คือ ดูซีส เดอลิลล์ มาدام เดอ สถาแอล บเนจาแมง กงสตองด์ ชาโนบริอังด์ เลโอนแมร์ชิเออร์.... ในทวีปยุโรป พวกเขายังเป็นตัวแทนของสิ่งเดียวที่ประทับใจฝรั่งเศสในขณะนั้นขาดแคลน นั่นคือ เสรีภาพ” (“Tous dans le continent s'inclinaient devant Napoléon; tout excepté six poètes, Messieurs; permettez-moi de vous le dire et d'en être fier dans cette enceinte, - excepté six penseurs restés debout dans l'univers agenouillé..... Ducis, Delille, Madame de Staël, Benjamin Constant, Chateaubriand, Le Mercier.... Ils représentaient en Europe la seule chose qui manquait à la France. La liberté”⁶

ในจำนวนนักเขียนทั้งหกคนนี้ วิكتอร์ ชูโก ชื่นชมชาโต บริอังด์เป็นพิเศษ เพราะนอกจากจะนิยมในความกล้าหาญของนักเขียนหนุ่มพันธุ์ผู้นี้แล้วยังยกย่องความมีอัจฉริยะของเขาราวกับปาฏิหาริย์ “ผมอยากเป็นตั้ง ชาโนบริอังด์ หรือไม่เป็นอะไรเลย” (“Je veux être Chateaubriand ou rien”)⁷

ชาโนบริอังด์ เป็นนักเขียนและนักการเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เขายังได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับชีวิตนักเขียนและนักการเมืองของเขาว่าในหนังสือบันทึกความทรงจำชื่อ “ความทรงจำจากหลุมศพ” (“Mémoires d'Outre-Tombe”) ในตอนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ชาโนบริอังด์ วิพากษ์วิจารณ์ไปเลียนว่า เป็นผู้ทำลายเสรีภาพทั้งในและนอกประเทศด้วยเหตุนี้ เขายังต่อต้านองค์จักรพรรดิเพรา：“เมื่อไม่มีเสรีภาพ ข้าพเจ้าก็จะไม่เหยดปล้ำประกาศให้รู้สึกสิทธิ์ต่าง ๆ ของมัน.... เราสามารถต่อสู้กับนโปเลียนได้ด้วยสิ่งที่ยังใหญ่กว่า นั่นคือเสรีภาพ” (“...Sans la liberté, il n'y a rien dans le monde, elle seule donne le prix à la vie; dussé-je rester le dernier à la défendre, je ne cesserai de proclamer ses droits... On ne le (Napoléon) peut combattre qu'avec quelque chose de plus grand que lui, la liberté.”)⁸

วิكتอร์ ชูโก พยายามเจริญร้อยตามชาโนบริอังด์อย่างเต็มที่โดยเฉพาะในด้านเสรีภาพทางการเมือง และทางวรรณกรรม ในปี ก.ศ. 1851 วิكتอร์ ชูโก เขียนโคลงบทหนึ่งชื่อ “ศิลปะกับประชาชน” (“L'Art et le Peuple.”) โคลงบทนี้มีสองตอน ๆ แรกพูดถึงความงามและอำนาจของศิลปะ วิكتอร์ ชูโก จบตอนแรกของโคลงดังนี้

⁶ Discours de réception à l'Académie Française en 1841.

⁷ Jean Thoraval, *Les Grandes Etapes de la Civilisation Française*, Bordas, Paris, 1969, p. 332.

⁸ Cité par Pol Gaillard dans Victor Hugo, *Les Châtiments*, Univers de lettres, Bordas, Paris, 1985, p. 117.

“ประชาชนผู้เป็นทาสทั้งหลาย ศิลปะทำให้ท่านเป็นอิสระ”

“ประชาชนผู้มีเสรีภาพทั้งหลาย ศิลปะทำให้ท่านยิ่งใหญ่”

(“Peuple esclave, il(l’art) te fait libre;

Peuple libre, il te fait grand”)⁹

ตอนที่สอง วิคตอร์ สูโก แสดงความเชื่อมต่อประเทคโนโลยร์เคนส์ว่าเป็นประเทศที่แข็งแกร่งสูงในรากเหง้า ประชานมีอิสระเสรีและรักโครงสร้างนั้นที่พื้นท้อง นับเป็น “ความหวังของโลก” ควรจะช่วยกันเกิดทุน “ความรัก” และ “เสรีภาพ” ตลอดไป โคลงตอนที่สองจบลงดังนี้ “จงร้องเพลงสรรเสริญประเทคโนโลยิตาลีที่ศักดิ์สิทธิ์ จงร้องเพลงสรรเสริญประเทศโปแลนด์ที่ถูกกลั่น殖民พังพินาศ จงร้องเพลงสรรเสริญราชอาณาจักรเนเปลล์ที่แดงล้นไปด้วยเลือดบริสุทธิ์ จงร้องเพลงสรรเสริญประเทศอิตาลีที่กำลังจะสูญสิ้น จงร้องเพลงสรรเสริญราชอาณาจักรเนเปลล์ “โอ้ พระราชทั้งหลาย! ประชานร้องเพลงสรรเสริญราชสีห์คำราม”

(“Chante la sainte Italie,

La Pologne ensevelie,

Naples qu’un sang pur rougit,

La Hongrie agonisante.....

O tyrans! le peuple chante

Comme le lion rugit!”)

โคลงท่อนนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สำหรับ วิคตอร์ สูโก นั้นคำว่าเสรีภาพไม่ได้มีขوب峡 จำกัดเฉพาะเสรีภาพของคน弗ร์เคนส์เท่านั้นแต่รวมไปถึงเสรีภาพของคนทุกคนในโลก ดังนั้นในโคลงนี้เขาก็จึงแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อประเทคโนโลยร์ที่ถูกตัดขาดออกจากต่างประเทศ จนสูญเสียความเป็นไทและเรียกร้องให้มุนษย์ทุกคนช่วยกันป่วยประภาคให้โลกรู้สึ้งเคราะห์กรรมของประเทคโนโลยร์ เหล่านั้น ในที่นี้วิคตอร์ สูโก ห้าวความถึงเหตุการณ์ของเลือดในประเทคโนโลยิตาลี ในปี 1848 เมื่อชาวอิตาเลียนพยายามก่อการปฏิวัติขึ้นหลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จถูกปราบปรามและถูกลงโทษอย่างรุนแรง ส่วนชาวเนเปลล์ถูกกระเบิด เจ็บป่วยสัมมตยาระหว่างก่อการจลาจล โดยคำสั่งของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่สอง กษัตริย์แห่งเนเปลล์และกาซซิลี และในประเทคโนโลยร์ ชาวโปแลนด์ต้องล้มตายไว้ท่อสู่คาดเมื่อประเทคโนโลยรัสเซีย ประเทคโนโลยร์เอมนีและประเทคโนโลยร์เตเรียร่วมกันย้ายเอกสารของชาติ ส่วนชาวอังกฤษเรียนนั่นร่วมกันร่วมใจกันต่อสู้เรียกร้องอิสระภาพในปี 1849 แต่กลับถูกบดขยี้โดยกองทัพօสเตรียซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากประเทคโนโลยร์ นอกเหนือนี้ วิคตอร์ สูโก ยังต้องการให้กำลังใจแก่ประชาชนทุกคนที่คิดต่อต้านอำนาจเผด็จการ โดยชี้ให้เห็นถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของประชาชนว่า สามารถถล่มอำนาจของพระราชได้ โดยเปรียบเทียบประชาชนกับราชสีห์ที่มีพลังยิ่งใหญ่และน่ากลัวตามธรรมชาติ (นอกจากโคลงบทนี้แล้ว วิคตอร์ สูโก ได้เปรียบเทียบประชาชนกับราชสีห์ที่อีกอย่างหนึ่งในโคลงชื่อ บนวนการราวน “La Caravane” โดยชี้ว่าทราบได้ที่ราชสีห์ non หลับ “พากสัตว์ล่าเหยื่อที่ดุร้ายและป่าเถื่อน” ซึ่งหมายถึงบรรดาพระราชที่จะออกอาสาล่าด้วยท่าทางที่ไม่ดี แต่เมื่อราชสีห์ที่นั้นเข้าเสียงคำรามของมันจะทำให้พากสัตว์เหล่านั้นหวาดกลัว วิงหนกันเคลิดเปิดเป็นไปเลย)

หลังจากเยียนโคลง ศิลปะกับประชาชน “ได้ไม่ถึงเดือน ประเทศฝรั่งเศสก็ประสบภัยธรรมชาติ เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อหลุยส์ นโปเลียน ซึ่งได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐที่สอง (Président de la Seconde République) ตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1848 ได้ก่อรัฐประหารขึ้น (Le Coup d'Etat) ในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1851 ทำให้วิคטור ชูโก โกรธและผิดหวังที่ถูกทรัพยากร้ายเชือว่าหลุยส์ นโปเลียนมีอุดมการณ์ทางการเมืองชั่นเดียวกับตน นั่นคือ ต้องการให้ประชาชนมีเสรีภาพเสมอภาคและภารträรภาพมากยิ่งขึ้นตามครัตของระบบฉบับราชบิปไตย การที่วิคטור ชูโก เข้าใจผิดไปเช่นนี้ก็ เพราะว่าสมัยที่หลุยส์ นโปเลียน สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น เขายังไม่เป็นหัววิคטור ชูโก ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ชื่อ “เหตุการณ์บ้านเมือง” (Les Evènements) และดำรงตำแหน่งเป็นรุษามาชิกับนายกเทศมนตรีเขตแปดของกรุงปารีสอยู่ หลุยส์ นโปเลียน ขอให้วิคטור ชูโก สนับสนุนตนโดยบอกกับ วิคטור ชูโก ว่า ลักษณะได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี ตนเองไม่เจริญรอยตามระบบแพ็จการของจักรพรรดินโปเลียนผู้มีศักดิ์เป็นสูง แต่จะปกคลองประเทศตามแบบอย่างของประธานาธิบดี ยอดชื่อชิงตัน แห่งสหรัฐอเมริกา “เพราะถึงแม้ว่านโปเลียนจะยังใหญ่กว่าแต่ขอชิงตันก็ไดกว่า ระหว่างวีรบุรุษที่ทำความผิดและผลเมืองที่ดี ผู้ใดเลือกผลเมืองที่ดี” (*....Parce que si Napoléon est plus grand, Washington est meilleur. Entre le héros coupable et le bon citoyen, je choisis le bon citoyen....*)¹¹

วิคטור ชูโก พังแล้วก็เกิดความเสื่อมถอยและได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ในวันทำพิธีสถาปนาตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี หลุยส์ นโปเลียน ก็ได้สาบานว่าจะซื่อสัตย์ต่ออุดมการณ์ของระบบฉบับปกครองแบบสาธารณรัฐและเสริมว่า “ระบบฉบับสาธารณรัฐประบิปไตย จะเป็น “ศาสนा” ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า จะเป็น “พระ” ของการปกครองระบบนี้ (*La République democratique sera mon culte; J'en serai le prêtre*)¹²

ด้วยเหตุนี้ เมื่อเห็นว่า หลุยส์ นโปเลียน หลอกหลวง แล้วคนฝรั่งเศสทั้งชาติ วิคטור ชูโก จึงพยายามเรียกร้องให้ประชาชนลุกขึ้นมาต่อต้าน หลุยส์ นโปเลียน ในฐานะที่เป็นทรราชผู้ก่อรัฐประหารล้มล้างอำนาจประชาชน ทรยศต่อสาธารณะรัฐ แต่ความพยายามของคณะผู้ต่อต้านการทำรัฐประหารซึ่งมีวิคטור ชูโก เป็นผู้ร่วงประภาค ไม่ประสบผลสำเร็จ มีการปราบปรามอย่างรุนแรงประชาชนตามท้องถนนถูกฆ่าตาย และผู้ประท้วงถูกจับกุมกว่าสามหมื่นคน วิคטור ชูโกเอง เมื่อเห็นว่าตนเองจะต้องถูกจับและถูกขับไล่ออกนอกประเทศแน่ๆ จึงชิงเคราตอนออกไปอยู่ที่กรุงบัสเซลล์ในวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1851 ตั้งแต่นั้นมาถึงเยียนหนังสือใจหลุยส์ นโปเลียน กับระบบบรรษัทของเขาก็โดยตั้งขึ้นตามความรู้สึกที่ดูถูกดูหมิ่นหลุยส์ นโปเลียนมากว่าโนปเลียน “กระจอก” (*Napoléon le Petit*)

วิคטור ชูโก ตั้งสมญานามให้ หลุยส์ นโปเลียน ว่า โนปเลียน “กระจอก” เป็นครั้งแรกในการประชุมสภานิติบัญญัติ เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1851 ในวันตั้งกล่าว วิคטור ชูโก ขึ้นไปปราศรัยต่อต้านการปฏิริวัติ ซึ่งกำลังเป็นที่อุ่นหนึ่งในขณะนั้นว่า เขาไม่ต้องการให้ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ซึ่งจะวนจะครบวาระ 4 ปีแล้ว อยู่ในตำแหน่งต่อไป เพราะขาดกับวิถีทางประบิปไตย ประธานาธิบดี ควรจะต้องออกไปเลือกตั้งใหม่ “อย่างสุภาพบุรุษ” ไม่ใช้ชื่ออำนาจไว้อ้าง “เด็จการ” เมื่อถูกสมาชิกพรครั้งบานชื่งสนับสนุนหลุยส์ นโปเลียน ให้ก่อรัฐประหารตัดค้านคำพูดของเขาวิคטור ชูโกจึงได้ว่า “พวกท่านได้ริดร้อนเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ไปแล้ว ตอนนี้จะมาตีรองเสรีภาพบนแท่นประธานาธิบดีหรือ?.... ถ้าหากไม่มีเสรีภาพบนแท่นประธานาธิบดีแล้ว ข้าพเจ้าก็จะลงไปโดยไม่กลับขึ้นมาอีกเลย แท่นประธานาธิบดีที่ไว้เสรีภาพ หมายความสำคัญที่สุดต่อว่า ไม่ หลังจาก โนปเลียน

11 Paris – Match, วันที่ 17 mai 1985, p. 86.

12 I bid, p. 22.

ผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ข้าพเจ้าไม่ต้องการ นโยบาย “กระโจก” ที่ไหนอีก (...Vous avez supprimé la liberté de la presse; voulez-vous supprimer la liberté de la tribune?.... Si la liberté de la tribune est morte...; j'en descendrai pour n'y plus remonter. La tribune sans liberté n'est acceptable que pour l'orateur sans dignité! Eh bien! Si la tribune est respectée..; je continue. Non! après Napoléon le Grand, je ne veux pas de Napoléon le Petit!”)¹³

วิคตอร์ ชูโก ทรงสารเท็นอกเห็นใจผู้ไร้เสรีภาพมากเพียงไร ก็ “ใจร้าย” กับพระราชมหากาฬยังนั้น เขาใช้สำนวนไหว้หารเย้ยถากถางหลุยส์ โนโปเลียนอย่างหมดความนับถือ ตอนหนึ่งของ โนโปเลียน “กระโจก” ซึ่งส่งไปเผยแพร่ในรั่งเรืองศร้อย่างลับ ๆ มีความว่า “คุณโนบานาปาร์ต ก่อนอื่นคุณควรรู้ไว้สักนิดหนึ่งว่า มโนธรรมของมนุษย์นั้นคืออะไร คุณจะรู้ว่ามีสิ่งใหม่ ๆ อัญสองสิ่งในโลกนี้ที่เราเรียกว่า ความดีและความชั่ว ผู้ต้องเปิดเผยให้คุณรับทราบว่าการโกรกนั้นไม่ดี การทรยศคนนั้นแล้ว และการฆาตกรรมนั้นแล้ววิ่งกว่า.....” (“Il faut d'abord, Monsieur Bonaparte, que vous sachiez un peu ce que c'est que la conscience humaine. Il y a deux choses dans ce monde, apprenez cette nouveauté, qu'on appelle le Bien et le Mal. Il faut qu'on vous le révèle, mentir n'est pas bien, trahir est mal, assassiner est pire...”)¹⁴

วิคตอร์ ชูโก โอมต์หลุยส์ โนโปเลียน ต่อไปอีกว่าคดโคง ในกรณีงประชามติที่ให้ตอบคำถามว่า เห็นด้วยหรือไม่กับการก่อรัฐประหารในปี ค.ศ. 1851 ผลปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยคือ มีผู้เห็นด้วย 7,145,000 คน และผู้ตัดค้าน 592,000 คน วิคตอร์ ชูโกไม่ยอมรับข้อบกพร่องของหลุยส์ โนโปเลียน เพราะเห็นว่า ตัวเลขที่ทางการประกาศออกมานั้น ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจริงหรือเท็จจริงไม่น่าเชื่อถือและไม่ถูกต้อง พร้อม กันนั้นก็ได้เสนอความคิดเห็นของตนไปว่า การเลือกตั้งทางการเมืองแต่ละครั้งนั้น จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการ ปฏิบัติตามเงื่อนไขสามประการอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ “ประการแรก การลงคะแนนเสียงจะต้องเป็นไปอย่าง อิสรภาพ ประการที่สองการลงคะแนนเสียงจะต้องแจ่มแจ้งชัดเจน และประการสุดท้าย ตัวเลขที่ได้ต้องเป็น ตัวเลขที่แท้จริง สำคัญอ่อนไหวได้เงื่อนไขหนึ่งในสามข้อนี้ตกหล่นไป การลงคะแนนเสียงก็ถือเป็นโมฆะ” (“...1° que le vote soit libre; 2° que le vote soit éclairé; 3° que le chiffre soit sincère. Si l'une de ces trois conditions manque, le scrutin est nul”)¹⁵

วิคตอร์ ชูโก เป็น โนโปเลียน “กระโจก” ในรูปของร้อยแก้ว ปลายปี ค.ศ. 1852 เขาถูกขับออก จากกรุงบรัสเซลล์ จึงไปลี้ภัยอยู่ที่เกาะเจอร์ชี (Jersey) ของอังกฤษ และเขียนเปิดไปความชั่วร้ายของหลุยส์ โนโปเลียนต่อไปอีก คราวนี้เขาเขียนระบุความรู้สึกและถ่ายทอดความคิดเพื่อ “ปลูก” ประชาชนให้ตื่นในรูป ของร้อยกรอง หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์การเมืองเล่มนี้มีราคาขายถึง 6,000 บาท วิคตอร์ ชูโก ตั้งชื่อว่า “กรรมตามสนอง” (Les Châtiments) ตามความเชื่อของเขาว่าผู้ใดก่อกรรมทำชั่วก็ย่อมได้รับกรรม อย่างสาสม หนังสือเล่มนี้ก็ว่าจะได้ตีพิมพ์ในแห่งเศรีก็ต้องรอจนสิ้นสมัยจักรพรรดิที่สองเสียก่อน เพราะหลังจาก ทำรัฐประหารในปี ค.ศ. 1851 หลุยส์ โนโปเลียนก็สถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดินิโนโปเลียนที่สามครองจักรพรรดิ ที่สอง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1852 ไปจนถึงปี ค.ศ. 1870 แต่ก่อนที่จะได้ตีพิมพ์เป็นเล่ม โคลงบทแล้วบทเล่าก็ได้ ทยอยเข้าไปในประเภทฝรั่งเศสโดยอาสาสมัครที่ชื่นชมในอัจฉริยะและอุดมการณ์ของ วิคตอร์ ชูโก

13. Jean Thoraval, *Les Grands Etapes de la Civilisation Française* op.cit., 285.

14 Cité par, Pol Gaillard dans Victor Hugo, *Les Châtiments*, Univers des Lettres, Bordas, Paris, 1985, p. 22

15 Ibid, p. 42

ในตอนต้นของคำนำ หนังสือเล่มนี้ วิคтор์ สูโก ได้สรุปเหตุผลว่าทำไม่เข้าจำเป็นต้องต่อต้าน หลุยส์ นโปเลียนไว้ดังนี้

“การกล่าวคำสาบานเท็จเป็นอาชญากรรม

การจากรรรมเป็นอาชญากรรม

การจับกุมคุณขังโดยผลการเป็นอาชญากรรม

การให้สินบนข้าราชการเป็นอาชญากรรม

การให้สินบนผู้พิพากษาเป็นอาชญากรรม

การขโมยเป็นอาชญากรรม

การขาดกรรมเป็นอาชญากรรม”

(“Le faux serment est un crime.

Le guet – apens est un crime.

La séquestration arbitraire est un crime.

La subordination de fonctionnaires publics

est un crime.

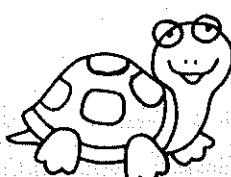
La subordination de juges est un crime.

Le vol est un crime.

Le meurtre est un crime.”)¹⁶

วิคتور์ สูโก เริ่มด้วยโคลงชื่อ ความมืด (Nox) เเละถึงการเตรียมการก่อร้ายประหารของหลุยส์ นโปเลียน ในคืนวันที่ 1 ธันวาคม 1851 และในวันรุ่งขึ้น เมื่อ “ขโมย” อำนาจจากประชาชนได้แล้ว ก็มีการ ปราบปรามผู้ไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรง ในคืนวันที่สี่ธันวาคมเหลาทหาร “ผู้มีชัย” ก็เลี้ยงฉลองชัยชนะของตน ท่ามกลางชาติพหงชนชาวฝรั่งเศส ผู้ถูกฆ่าตายในตอนบ่ายของวันเดียวกันนั้น เหตุการณ์ทั้งสองคืนนี้ไม่เป็นเพียงแต่ “อาชญากรรม” ของ หลุยส์ นโปเลียน เท่านั้น แต่ยังเป็น “ความมืด” ที่ดับแสงสว่างแห่งเสรีภาพ และเป็น การเริ่มต้นยุค มืดของระบอบเผด็จการอีกด้วย

หนังสือเล่มนี้มีส่วนทำให้วิคتور์ สูโก ต้องออกจากเกาะเจอร์ซี เช่นเดียวกับเรื่อง นโปเลียน “กระอก” ที่ทำให้เขาต้องระเหิดออกจากกรุงบรัสเซลล์ เมื่อสามปีก่อน ในปี 1855 วิคتور์ สูโกไปบ้าน อุยบุนแกะเกอร์เนสซี (Guernesey) ซึ่งเป็นเกาะของอังกฤษ และอยู่ที่นี่จนถึงปี ค.ศ. 1870 คือ เมื่อจักรพรรดินโปเลียนที่สามสิ้นอำนาจจึงได้กลับเข้าไปในประเทศฝรั่งเศส รวมระยะเวลาที่ลี้ภัยการเมืองอยู่นอกประเทศ ทั้งสิ้น 18 ปี ความจริงแล้ว วิคتور์ สูโก รวมทั้งผู้ถูกเนรเทศอื่น ๆ ได้รับพระราชทานอภัยโดยจากจักรพรรดินโปเลียนที่สาม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1859 แล้ว แต่เขายังคงและได้เขียนและลงนามจังเหตุผลว่าทำไม่เข้าถึง ไม่ยอมกลับประเทศที่รักของเขามาด้วย

ประกาศ

“สำหรับข้าพเจ้านั้น ครอย่าได้หวัง
จากข้าพเจ้าเลยว่า ข้าพเจ้าจะให้ความสนใจแม้
เพียงเสี้ยววินาทีเดียวกับสิ่งที่เรียกว่า การอภัยโภช.

ในสภาพที่ประเทศฝรั่งเศสกำลัง

เผชิญอยู่ขณะนี้นั้นการประท้วงอย่างเด็ดขาด อย่างไม่หวั่นไหว และอย่างไม่มีวันสิ้นสุด คือ หน้าที่ของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าจะอยู่ร่วมกับการเรนเตค เพื่อ เสรีภาพไปจนถึงที่สุด เพื่อรักษาความสัมญา ที่ได้ให้ไว้กับมนธรรมของข้าพเจ้า เสรีภาพกลับเข้าไปเมืองไทย ข้าพเจ้าก็จะกลับเข้าไปเมื่อนั้น.”

วิكتอร์ ซูโกร

เมียนที่ Haute - Ville House.

วันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1859

Déclaration

(“Personne n'attendra de moi
que j'accorde, en ce qui me concerne, un
moment d'attention à la chose appelée
amnistie.

Dans la situation où est la France,
protestation absolue, inflexible, éternelle,
voilà pour moi le devoir.

Fidèle à l'engagement que j'ai
 pris vis-à-vis de ma conscience, je partagerai
jusqu'au bout l'exil de la liberté. Quand
la liberté rentrera, je rentrerai.

Victor Hugo

Haute-Ville House,

18 août 1859.”)¹⁷

ประกาศฉบับนี้ ย้ำเจตนาณณของวิكتอร์ ซูโกร ที่ได้เขียนไว้เมื่อ 7 ปีก่อนหน้านี้ ในコレชื่อ คำสุดท้าย (Ultima verba) ในโอกาสครบรอบหนึ่งปีของการรัฐประหารหลังจากที่ได้พูดถึงการกระทำที่ขัดต่อเสรีภาพของหมู่ส์ นไปเลียนแล้ว วิكتอร์ ซูโกร พูดถึงชีวิตของผู้ถูกเรนเตคว่า “โดยเดียวแล้ว อ้างว้างเพียงใดที่ต้องพราากจากผู้เป็นที่รัก ครอบครัวและบ้านเกิดเมืองนอน แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความหมายกว่าการมีชีวิตอยู่ในประเทศที่ไร้เสรีภาพ วิكتอร์ ซูโกร จบโครงบทนี้ดังนี้

17 Citée par Henri Guillemin, Victor Hugo par lui-même, “Ecrivains de toujours”, Seuil, Paris, 1970, p. 124.

“ถ้ามีผู้ยกเนรเทศเหลืออยู่เพียงสิบคน ข้าพเจ้าจะเป็นคนที่สิบ
แต่ถ้ามีเหลืออยู่เพียงคนเดียว คน ๆ นั้น คือ ข้าพเจ้า”

(“S'il en (des exilés) demeure dix, je serai le dixième; Et s'il n'en reste qu'un, je serai celui-là!”)

หลังจากที่ได้ระหะระเหินไปอยู่ต่างประเทศถึง 18 ปี วิคטור ชูโภ กลับเข้าไปในฝรั่งเศสมีอายุได้ 68 ปี แต่แทนที่เขาจะดีใจและมีความสุขที่ได้กลับ “ประเทศฝรั่งเศสที่เขารักและร้องไห้คิดถึงอยู่เสมอ” เขากลับมีแต่ความเคราโศกเสียใจที่เห็นว่าแม้ฝรั่งเศสจะได้เสรีภาพคืนจากจักรพรรดินโปเลียนที่สามแล้วก็จริง แต่ก็ต้องถูกยึดครองโดยกองทัพบรัสเซียที่รับหนทางกองทัพของจักรพรรดิ ซึ่งไปกว่านั้น คนฝรั่งเศสตัวยกันเอง ก็เปลี่ยนจากนราห่วงชาวนาร์ชาเยส และชาวคอมมูนปารีส เทศุกกาลเมืองหลวงต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1870-1871 นี้ วิคטור ชูโภ เขียนไว้ในหนังสือรวมรวมบทกวีชื่อ กลศุก (L'Année Terrible) รวมโคลงต่อต้านการยอมแพ้ของฝรั่งเศสและโคลงเรียกร้องให้มีการต่อต้านกองทัพบรัสเซีย เพื่อคืนอิสรภาพให้แก่ชาติ ตลอดจนโคลงคัดค้านการประทัศประหารกันเองของคนฝรั่งเศสระหว่างการจลาจลของชาวคอมมูนปารีส นอกจากหนังสือเล่มนี้แล้ว วิคטור ชูโภ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้แทนราชภูมิในปี ค.ศ. 1871 ที่ได้พยายามเรียกร้องให้มีการอภัยโทษแก่ชาวคอมมูนปารีสที่ถูกจับขังคุกหรือถูกประหารชีวิตแต่ผู้เดียว เมื่อความพยายามของเขาระบุผล วิคטור ชูโภ ก็ออกจากประเทศไทยรักแต่เริ่งเสรีภาพสำหรับคนทุกคนอีกรึหนึ่งเป็นการประท้วงโดยไปอยู่ที่กรุงบราซเซลล์ แต่ก็ยังคงให้ความช่วยเหลือแก่ชาวคอมมูนปารีส ซึ่งหนีออกจากฝรั่งเศสโดยชัตดาวที่พักให้ผลก็คือวิคטור ชูโภ ต้องถูกขับออกนอกราชอาณาจักรเบลเยียมกลับไปอยู่บ้านที่เกาะเกอร์เนตซึ่งอีกรึหนึ่ง เมื่อกลับเข้าประเทศไทยฝรั่งเศสและได้รับเลือกให้เป็นวุฒิสมาชิกของกรุงปารีส ในปี ค.ศ. 1876 วิคטור ชูโภ ที่กล่าวสุนทรพจน์ในวุฒิสภาเรื่องการอภัยโทษชาวคอมมูนปารีสต่ออีกถึงสองครั้งคือ ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1876 และครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1878 วิคטור ชูโภ ไม่เคยหยุดยั้งงานเขียนและงานดำเนินการเมื่อง เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในเรื่องเสรีภาพ จนกระทั่งสิ้นชีวิตเมื่ออายุได้ 83 ปี ในปี ค.ศ. 1885

ทั้งหมดนี้เป็นวิวัฒนาการทางการเมืองและทางวรรณกรรมของวิคטור ชูโภ ซึ่งเป็นการต่อสู้เพื่อเสรีภาพโดยแท้ เราจึงไม่แปลกใจเลยว่าทำไม่ในผลงานอันหลักหลานไม่ถ้วนของเขาวิคטור ชูโภ จึงเข้าใจ ৎสรการเห็นอกเห็นใจและบากบ้องมนุษย์รับเสรีภาพทุกคน

ในปี ค.ศ. 1862 วิคטור ชูโภ เขียนจดหมายถึงเพื่อนคนหนึ่งที่กรุงเจนิว้า เล่าถึงประสบการณ์ชีวิตตอนวัยรุ่นที่ทำให้เขาหันมาสนใจเขียนหนังสือต่อสู้ เพื่อคนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม โดยเฉพาะในด้านกฎหมายอาญาจนสูญเสียอิสรภาพ สรุปได้ว่าในราปี ค.ศ. 1818 ประมาณเที่ยงวันเขาเดินผ่านไปทางศาลากรุงปารีสที่เห็นคนมุ่งดูนักโทษหญิงผู้หนึ่งถูกมัดติดอยู่กับเสา เขายังคงน้ำตาตกน้ำตาไหล และในเตาเมล็ดเผาไฟแดงไว้วางอยู่ พอดียังตรงเพชรฆาตที่เดินตรงไปข้างหลังผู้หญิง กระตุกเชือกที่ผูกเสื้อด้านหลังออก แล้วเอาเหล็กร้อน ๆ สีแดงจันนานาไปบนไฟเหล่านี้เรอ เพื่อ “ประทับตรา” ให้ประชาชนรู้ว่า เรือคือบุคคลอันตรายที่ควรระวัง วิคتور ชูโภ เรียนว่า เสียงร้องโหยหวานด้วยความเจ็บปวดของผู้หญิงคนนี้ติดหนิดใจเขามานานกว่า 40 ปี “ในตอนนั้นผมอายุ 16 ปี ผู้ชายคนนี้นั่นด้วยความตั้งใจแฝงที่จะต่อสู้กับการกระทำที่ชั่วร้ายของกฎหมายตลอดไป” (“Je sortis de là déterminé – j'avais seize ans – à combattre à jamais les mauvaises actions de la loi.”)¹⁸

สิบปีต่อมา วิคטור ชูโภ เขียนหนังสือชื่อ วันสุดท้ายของนักโทษประหาร (Le Dernier Jour d'un Condamné – 1828) เพื่อปกป้องสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน นั้นคือการมีชีวิตอยู่และเพื่อเรียกร้อง

ให้ลัมเลิกกฎหมายลงโทษประหารชีวิต สำหรับ วิคตอร์ อูโก กฎหมายไม่มีสิทธิทำลายชีวิตของมนุษย์ ในเรื่องนี้ เขายังใช้ความสามารถในการเขียนทำให้ผู้อ่านเห็นอกเห็นใจตัวละครที่กำลังจะถูกประหารชีวิต โดยให้ตัวละครที่รู้ว่า วันนี้เป็น “วันสุดท้าย” แล้วที่จะได้มีชีวิตอยู่ในโลก ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนเองมา ออกจากผู้อ่านจะเกิดความรู้สึก ปวดร้าว และทรมานทุรุ่วทุรุ่วไปกับตัวละครแล้ว ยังเห็นพ้องต้องกันกับผู้เขียนว่ากฎหมายอาญาไม่ถูกต้องและไม่ยุติธรรมกับนักโทษที่ทำความผิด เพราะความยากจนบังคับ ทั้งการคร่าชีวิตคนอ่อน弱ทารุณนั้นไม่ถูกอให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ควรจะเลิกการประหารชีวิตเสีย วิคตอร์ อูโก เขียนไว้ในคำนำของหนังสือเล่มนี้ฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. 1832 ว่า “การล้างมือให้สะอาดนั้นดีแล้ว แต่การห้ามไม่ให้เลือดตกยางออกนั้นคงจะดีกว่า” (“Se laver les mains est bien, empêcher le sang de couler serait mieux”)¹⁹

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมของมีส่วนทำให้คนทำความผิด เพราะความยากจนแท้ ๆ ที่ทำให้เด็ก ๆ ต้องสามเสื้อผ้าขาดกระซุงกระซิง ไม่มีรองเท้าสวมใส่และแม้อาศาชะหนาเหน็บเพียงใดก็ต้องเดินตัวสั่นเร่ร่อนไปตามท้องถนนเพื่อคุ้ยหาเศษขยะบึงตามถังขยะ “เด็ก ๆ ผู้น่าสงสารที่ไร้คนเหลียวแลเอาใจใส่เหล่านี้ แทนที่จะได้รับความสงสารเห็นอกเห็นใจจากสังคม แต่สังคมกลับ “ใจร้าย” ผลักดันให้พวกเข้าเข้าไปทำงานหนักในโรงงาน เมื่ออายุสิบสอง เข้าคุกเมื่ออายุสิบแปด และถูกประหารเมื่ออายุสิบ... หลังจากที่พวกเขากลับถอรอน เสรีกาพแล้ว ถูกปลดชีวิตอีก” (“...enfants déshérités d'une société émarâtre, que la maison de force prend a douze ans, le bague a dix-huit, l'échafaud a quarante ..... leur retranchant la vie après leur avoir ôté la liberté.”)²⁰

การเขียนหนังสือเล่มนี้ฉบับเป็นการเริ่มต้นแรงงานเพื่อลัมเลิกกฎหมายการลงโทษประหารชีวิต เพราะนอกจากจะไม่ยุติธรรมสำหรับคนยากจนที่ต้องทำความผิด เพราะความจำเป็นบังคับแล้วการจับพวกเข้าไปประหารนั้นไม่ได้ทำให้สังคมดีขึ้น” “โรงเรียนและโรงฝึกงานท่านที่จะทำให้ผู้น่าสงสารเหล่านี้กลับเป็นคนดีมีศีลธรรม และทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม....” (“...infortunés qu'avec une école et un atelier vous auriez pu rendre bons, moraux, utiles.”)²¹

สองปีหลังจากนั้น วิคตอร์ อูโก เขียนวนิยายในแนวเดียวกันนี้อีก โดยตั้งชื่อตามตัวละครเอกว่า โคลด์ เกอ (Claude Gueux) ซึ่งแปลตรงตัวว่า โคลด คุนของาน โคลด เกอ ต้องโทษประหารเพราะฆ่าผู้คุณตาย ทั้ง ๆ ที่ตอนแรกเขายังจับขังคุก เพราะลักขโมยข้ามปะท่านนั้น ในเรื่องนี้ วิคตอร์ อูโก แสดงความรู้สึกสงสารเห็นอกเห็นใจ โคลด เกอ มากโดยชี้ให้เห็นว่า โดยเนื้อแท้แล้วนักโทษประหารผู้นี้ไม่ใช่อาชญากร แต่ที่ต้องกลับเป็นฆาตกรก็ เพราะสังคมเป็นต้นเหตุ คุกทำให้คนดีกลับเป็นคนเลว “โชคชะตาได้ผลักดันให้เข้าไปอยู่ในสังคมที่ชั่วร้าย จนในที่สุดเขาก็ต้องกลับเป็นชโมย และสังคมก็ส่งเขาเข้าไปไว้ในคุกที่เจริญมาก จนในที่สุดเขาก็ต้องฆ่าคนตาย” (“Le sort le met dans une société si mal faite qu'il finit par voler; la société le met dans une prison si mal faite qu'il finit par tuer.”)²²

19–21 Préface du Dernier Jour d'un condamné. – 1832.

22 Victor Hugo, Les Misérables, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, Paris, 1951, p. VIII.

วิคטור อูโก ปลูกความรู้สึกของประชาชนทั่วไปและของผู้รักษากฎหมายให้เห็นอกเห็นใจ โคลด์ เกอ ตัวแทนของนักโทษผู้ยากไร้ดังนี้ “ประชาชนทิว ประชาชนหน้า ความยากเข็ญผลักดันพวกเขาก็ช้ำ และหงີງให้ก่ออาชญากรรมหรือประพฤติชั่ว โปรดสงสารประชาชนผู้ซึ่งถูกชาติพรากราบไปอยู่ในคุก และถูกสาวถูกพรากรากอกไปอยู่ในช่องโสเภณีด้วยเหตุ” (Le peuple a faim, le peuple a froid. La misère le pousse au crime ou au vice, selon le sexe. Ayez pitié du peuple à qui le bague prend ses fils, et le lupanar ses filles.)²³

เมื่อรู้สึกษาเด็ความผิดของนักโทษแล้วก็ควรแก้ให้ถูกจุด วิคטור อูโกเสนอข้อคิดเห็นไว้ว่า “ควรจะแก้ปัญหาสองข้อ คือ ปัญหาการศึกษา และปัญหาการลงโทษ” (“Il s’agit de résoudre deux questions, celle de l’éducation et,...celle de la pénalité.”)²⁴ เพราะถ้าแก้ปัญหาสองข้อนี้ไม่ได้ คณาจารย์ที่ปรึกษาศึกษา และไร์อัชพ ก็จะทำ “ความผิด” อยู่ต่อไปเรื่อยๆ และถูก “ตัดหัว” ต่อไปอย่างไม่มีวันจบสิ้น

นอกจากจะต่อสู้เพื่อนักโทษประหารในงานวรรณกรรมแล้ว วิคتور อูโก ก็ได้ใช้ความเป็นนักการเมืองของตนกล่าวสุนทรพจน์ในสภานสนับสนุนอีกทางหนึ่งด้วย ในปี ค.ศ. 1848 วิคטור อูโก ได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อต้านการประหารชีวิตประชาชนที่ก่อการจลาจล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกรรมมาชีพ ผลก็คือ ในปีนั้นเองก็ได้มีการออกกฎหมายยกเลิกการตัดสินประหารชีวิตนักโทษการเมือง วิคтор อูโก เห็นว่าความพยายามของตนบรรลุผลเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น แต่ก็ไม่ยอมท้อที่จะต่อสู้ต่อไปเพื่อให้นักโทษทุกคนเมสิทธิ์เท่าเทียมกัน

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ วิคتور อูโก อดทนต่อสู้เพื่อล้มเลิกกฎหมายการลงโทษประหารชีวิต ก็เพราะเห็นว่าเป็นกฎหมายแห่งความตายที่ป่าเถื่อน และหมายความกับยุคได้ในแสร้งเต่าล้านปีเท่านั้น ในปี ค.ศ. 1851 วิคتور อูโก เยียนไว้ในตอนหนึ่งของ “คำแก้คดีต่อศาลอาญา” ว่า (“Plaidoyer devant le Cour d’Assises”) “ผู้ที่เห็นด้วยกับการประหารชีวิตนั้นไม่อาจจะทำให้กฎหมายการลงโทษโบราณตีก-คำบรรพ์แบบตาต่อตา พันต่อพัน บริสุทธิ์ขึ้นໄได้ เพราะไม่สามารถลบล้างความทักษิณของสถาปัตย์ที่อาจนำไปตัวย เลือดซึ่งไหลรินจากศีรษะที่ถูกตัดจำนำนับไม่ถ้วน นานานับหมาลัยต่อหมาลัยต่อหมาลัยมาแล้วได้” (“...les partisans de la peine de mort n’innocenteront pas la vieille pénalité du talion; ils ne laveront pas ces textes hideux sur lesquels ruisselle depuis tant de siècles le sang des têtes coupées!”)²⁵

ด้วยเหตุนี้ ในหนังสือรวมบทกวีการเมืองชื่อ กรรมตามสนอง (Les Châtiments) ซึ่งเขียนขึ้นในปีต่อมา เพื่อต่อต้านอำนาจแห่งจากการของหลุยส์ นโยบาย เนื่อง วิคتور อูโก จึงไม่ต้องการให้ประชาชนลงโทษประหารชีวิต หลุยส์ นโยบาย เนื่อง แม้ว่าเขาจะเกลียดชังคนทรยศต่อระบบของการปกครองแบบสาธารณรัฐและ “อาชญากร” ผู้สั่งประหารชีวิตผู้ต่อต้านมากเพียงใดก็ตาม เพราะเห็นว่า นอกจะจะไม่เกิดประโยชน์อันใดแล้ว การลงโทษประหารชีวิตยังไม่ได้แสดงถึงความก้าวหน้าของสังคมและความเริ่มของจิตใจอีกด้วย จึงควรลงโทษหลุยส์ นโยบาย เนื่อง ด้วย “ความอับอายตีกกว่าด้วยความตาย” (“La honte et non la mort”)²⁶ นั่น การประหารชีวิตนักโทษการเมืองเป็นอีกไปแล้วไม่ควรรื้อฟื้นขึ้นมาอีกคราวจะสิ้น “ผู้ร้าย” นี้เสีย มีฉะนั้นจะเป็นการถอยหลังเข้าคงอง เพราะ:

23 Ibid, p. XII.

24 Ibid, p. VIII.

25 Plaidoyer devant le cour d’Assises, 1851.

26 Victor Hugo, Les Châtiments, op.cit., p. 40.

“อดีตผ่านพ้นไปแล้วและกฎหมายแห่งความตายก็เลิกล้มไปแล้ว
ทั้งเรายังได้กลับหลุมศพผู้ถูกประหารชีวิตหนูไปแล้วด้วย”

(“Les temps sont accomplis; la loi de mort est morte;
De vieux charnier humain nous avons clos la porte.”)²⁷

ระหว่างที่ลีกิจการเมืองอยู่บนเก้าอี้เจอร์ซี วิคตอร์ ญูโก ก็ไม่ได้หยุดเรียกร้องให้มีการเลิกล้มการประหารชีวิต เมื่อทราบข่าวว่าชาวอังกฤษคนหนึ่งชื่อ Tapner ซึ่งอาศัยอยู่บนเกาะเกอร์เนสที่ถูกตัดสินประหารชีวิต วิคตอร์ ญูโก ก็ได้เขียนคำร้องถึงคณะลุกขุนเพื่อให้ขอพระราชทานอภัยโทษแก่นาย Tapner โดยพูดถึงความไม่เกลียดคนจากล้วง “เครื่องมือแห่งความตาย” เช่น กิโตกิน ซึ่งที่ใช้แขวนคอ รวมทั้งเพชรมาด แล้วตั้งคำถามคนและเครื่องมือประหารเหล่านี้ว่า “พวกเจ้ามีสิทธิอะไรที่จะกลับมาปราบภัยตัวขึ้นอีก ตอนเที่ยงวันแสงๆ ท่ามกลางแสงอาทิตย์ ท่ามกลางศตวรรษที่ 19 และท่ามกลางชีวิต พวกเจ้าคือภัยฝีปีศาจ พวกเจ้าคือสิ่งที่มาจากการเมือง จงกลับไปสู่ความมืดเสียเด็ด” (“..... de quel droit reparaissez-vous en plein midi, en plein soleil, en plein dix-neuvième siècle, en pleine vie ? Vous êtes des spectres. Vous êtes les choses de la nuit, rentrez dans la nuit.”)²⁸

ภาษาของวิคตอร์ ญูโก คงจะดรามาติกไป คนอังกฤษจึงมองไม่เห็นความน่าเกลียด นำกลัวของเพชรมาดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประหารชีวิต ทั้งที่ไม่รู้สึกว่าถูกกลุ่มโกลได้เป็น “ໄດโนสาร์เต่าล้านปี” ท่ามกลางชีวิตที่ “ศรีไล์” แล้วของกลางศตวรรษที่ 19 ! ผลก็คือนาย Tapner ไม่สามารถหลีกเลี่ยงชะตากรรมเดียวกัน กับบรรพบุรุษที่แก่กว่าตนได้ และถูกแขวนคอตายไปในที่สุด

วิคตอร์ ญูโก ไม่ได้เรียกร้องให้ล้มเลิกการประหารชีวิต เนื่องจากในฝรั่งเศสหรือในยุโรปเท่านั้น ในปี ก.ศ. 1859 เมื่อทราบข่าวว่าที่เมืองชาร์ททาวน์ ในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการประหารชีวิต คนผิวขาวคนหนึ่งชื่อ นาย John Brown ใหญ่ฐานต่อต้านการค้าทาสคนผิวดำด้วยกำลังอาวุธ วิคตอร์ ญูโก ซึ่งได้ต่อสู้เรียกร้องให้มีการเลิกทางในฝรั่งเศสมาตลอดเวลา จึงกระทำการรัฐบาลได้ออกกฎหมายล้มเลิกระบบทาสตามอาณาจักรไปในปี ก.ศ. 1848 จึงไม่รู้ว่าจะเป็นที่ไหนที่จะดำเนินการตามแบบที่เป็นประชาติปัจจุบัน ทั้งในยุโรปและอเมริกา วิคตอร์ ญูโก ชื่นชมสหรัฐอเมริกามาก เพราะเห็นว่าเป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด ดังนั้นมีอิทธิพลให้กับพวกราษฎรผิวดำด้วย สาหัส สูกชายสองในสิบคนถูกฆ่าตาย สองคนที่เหลือก็ได้รับบาดเจ็บและถูกข่มพ้อ วิคตอร์ ญูโก จึงรู้สึกเศร้าใจและพร้อมกันนั้นก็ชื่นชมในความกล้าหาญและการเต็ยสละของ “ผู้ปลดปล่อย” เพื่อเสรีภาพทุกคน

วิคตอร์ ญูโก เปิดเผยถึงเบื้องหลังการตัดสินคดีนาย John Brown กับพราครพวาก็ได้ชี้ให้เห็นว่า ขันตอนของศาลไม่ถูกต้อง ไม่ยุติธรรมกับผู้ต้องหา และผิดหลักสิทธิมนุษยชนอย่างยิ่ง เพราะการพิจารณาพิพากษาคดีโดยคณะลุกขุน “ที่มีทางผิดว่าอยู่ในครอบครอง” กระทำกันอย่างเร่งรีบ การขอเตือนการพิจารณาพิพากษาด้วยไม่ได้รับการอนุมัติ ทั้งๆ ที่ผู้ต้องหาหากหมดเวลาแล้ว การที่ส่วนตัวรวมตัดความ มีการอ้างเอกสารปลอมหรือไม่สมบูรณ์ พยายามปากสำคัญที่จะให้การเป็นประโยชน์กับจำเลยถูกกีดกัน ยิ่งกว่านั้น ยังมีบันทึกถ่องৎบทรงกลางถนนหน้าศาล ซึ่งพร้อมที่จะยิงผู้ต้องหาทันทีเมื่อนบุกเข้าชิงตัว ในที่สุดการพิพากษาคดีก็สิ้นสุดลงภายใต้ 40 นาที ผลการตัดสินคดี ปราบภัยว่ามีผู้ถูกประหารชีวิตถึงสามคน

วิคตอร์ ญูโก เสริมว่า นับเป็นสิ่งที่น่าละอายและน่าเหลือเชื่อที่เหตุการณ์เลวร้ายเช่นนี้เกิดขึ้นในประเทศอารยะอย่างสหรัฐอเมริกา ถ้าเกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านอย่างกรีก เขาจะไม่เปล่งใจและเคราะห์เสียใจอย่างกว่านี้ หลังจากตีเสียงแล้ว วิคตอร์ ญูโก ก็ “หยุดพยายาม” ว่า “อเมริกาเป็นทวีปที่คุณไม่

27 Ibid, p. 150.

28 Aux habitants de Guernesey, 1854.

จิตใจสูง ความรู้สึกของคน “ตื่นขึ้น” ไว้ในประเทศที่มีเสรีภาพ “L’Amérique est une noble terre. Le sentiment humain se réveille vite dans un pays libre”²⁹ ด้วยเหตุนี้ วิคטור ชูโก จึงเชื่อว่าการทำ “หน้าที่” ของเขานในการพิทักษ์สิทธิเสรีภาพและชีวิตของนาย John Brown กับพระคพวงคงจะประสบผลสำเร็จ เพราะมีฉะนั้นแล้วไม่เพียงแต่รัฐเวอร์จิเนียเท่านั้นที่มีความผิด ษหรัฐอเมริกาทั้งประเทศ ตลอดจนคนที่รักประชาธิปไตยทุกคนก็มีความผิดไปด้วย ในฐานะที่ยอมให้การกระทำที่น่าละอายและเป็นภัยต่อระบอบเสรีประชาธิปไตยเกิดขึ้น โดยไม่พยายามป้องกันเสียแต่แรก

ในปี 1871 วิคטור ชูโก เขียนโคลงบทหนึ่งชื่อ ผู้ถูกยิง死 (Les fusillés) เพื่อเรียกร้องให้มีการอภัยโทษผู้ถูกยิงเป็นพระก่อการจากลในกรุงปารีสเป็นเวลาสามเดือน (มีนาคม – พฤษภาคม) แม้วิคتور ชูโก จะไม่เห็นด้วยกับการจำลงประหารชีวิตของประชาชนชาวปารีสซึ่งประกอบไปด้วยชนชั้นกรรมชีพเสียเป็นส่วนใหญ่ ก็ตาม แต่เขายังไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่บุคคลต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในปฏิวัติ วิคтор ชูโก ซึ่งให้เห็นว่ารัฐบาลควรแก้ปัญหาการเมืองด้วยการแก้ปัญหาสังคมก่อน เพราะผู้ถูกประหารเหล่านี้เป็น “英雄” ของสังคม จึงต้องกล้ายมาเป็นนักโทษการเมือง เพราะฉะนั้นการคร่าชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์และนำสังคมเหล่านี้จึงไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องและได้ผล เพราะสาเหตุของการจลาจลครั้งนี้มาจากความเหล่านี้

“เราได้ปกป้องคุ้มครองผู้หญิงเหล่านี้หรือเปล่า

“เราได้อุ้มเด็กๆ ที่หน้าสันพระไม่เมื่อยหล่อผ้าห่อหุ้มร่างกายหรือเปล่า

คนนี้ทำงานเป็นหรือเปล่าและคนโน้นอ่นหนังสือออกหรือเปล่า

ความโง่เขลาเป็นบัญญา ย้อมหน้าไปสู่ความบ้าคลั่งในที่สุด

เราได้ให้การศึกษาแก่พวกเขารึเปล่า เราได้รักษาพวกเขารึเปล่า

และทำยสุดนี้เราได้นำทางพวกเขารึเปล่า

พวกเขายังไงหน่วยใช่ไหม และพวกเขายังไงเดียวใช่ไหม”

(“Avons-nous protégé ces femmes? Avons-nous

Pris ces enfants tremblants et nus sur nos genoux?

L’un sait-il travailler et l’autre sait-il lire?

L’ignorance finit par être le délire;

Les avons-nous instruits, aimés, guidés enfin,

Et n’ont-ils pas eu froid? et n’ont-ils pas eu faim?”)³⁰

วิคטור ชูโก สรุปว่าทราบได้ที่ทางรัฐบาลยังไม่สามารถหาคำตอบจากคำถามเหล่านี้ได้ทราบนั้น เสียรากพากการเมืองย่อมไม่มี จะต้องเกิดเหตุการณ์รุนแรงเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ เพราะประชาชนผู้สิ้นหวังเหล่านี้ไม่กลัวตาย แม้มีชีวิตอยู่ก็ไม่มีความหมาย ตายไปเสียคงจะดีกว่าจะได้สิ้นทุกอย่าง เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรหาทางช่วยประชาชนผู้ยากไร้ ซึ่งขาดการศึกษาและไม่มีงานทำ ให้พอยู่ในความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมและให้รักชีวิตที่มีความสุขความสมหวังมากขึ้น จะดีกว่า ทุกคนในสังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติจริงๆ ไม่ต้องรบราบฟันกันอีกต่อไป

การต่อสู้เรียกร้องให้มีการยกเลิกการประหารชีวิตของวิคטור ชูโก ไร้ผล ร้อยสิบห้าปีต่อมาคือในปี ค.ศ. 1957 นักเขียนฝรั่งเศสคนหนึ่งชื่อ อัลเบรต กาเมล (Albert Camus) ได้เขียนแนวโน้มเรื่อง คนนอก (L’Etranger) เพื่อปลุกสำนึกของรัฐบาล และประชาชนในเรื่องการประหารชีวิตอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ไร้ผลอีก เช่นกัน ปัจจุบันนี้ กฎหมายยกเลิกการตัดสินประหารชีวิตมีผลบังคับใช้แล้วในประเทศฝรั่งเศส ทั้งนี้ตั้งแต่ปี

29 Pol Gaillard, Georges Sylinès et Françoise Rachmuhl, *Grands Thèmes Actuels de Victor Hugo*, op.cit. p. 149.

30 Henri Guillemin, *Victor Hugo par lui-même*, “Ecrivains de toujours”, Seuil, Paris, 1970, p. 159.

ค.ศ. 1981 เมื่อนายพรชัยวัสดุ มิตเตอร์รังส์ ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสมัยแรก เขาได้ทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชนระหว่างการหาเสียงว่า นโยบายสำคัญอันหนึ่งของเขาก็คือการยกเลิกกฎหมายการลงโทษพระหารชีวิต

นอกจากจะต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตแล้ว วิคตอร์ ชูโก ยังเรียกร้องความเป็นธรรมและความเห็นอกเห็นใจให้แก่คนไทยที่ถูกจำคุกอีกด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนักโทษการเมือง หรือนักโทษอาชญาโดยทั่วๆ ไป

เมื่อหลุยส์ โนปเลียน ก่อรัฐประหารสำเร็จมีการจับกุมผู้ต่อต้านและส่งไปขังคุกเป็นจำนวนมาก วิคตอร์ ชูโก เยียนโคลงประท้วงการลิด落ตุณและการเมืองไว้หดหายบท โคลงเหล่านี้รวมอยู่ในหนังสือรวมกวีนิพนธ์ทางการเมืองชื่อ กรรมตามสนอง (Les Châtiments) วิคตอร์ ชูโก เยียน โคลงบทหนึ่งชื่อ โบลีน โรลอง (Pauline Roland) เพื่อสุดดีเกียรติคุณของนักโทษการเมืองหญิงผู้หนึ่งชื่อ โบลีน โรลอง เขายังเป็นนักเขียนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและสังคม เช่นเดียวกับ วิคตอร์ ชูโก เขายังเขียนเรื่องลงในวารสารความหวัง (L'Espérance) วารสาร ผู้ส่องทาง (L'Eclairer) และ วารสารเพื่อสังคม (La revue Sociale) นอกจากนี้ เขายังเขียน พจนานุกรมการสนทนาก (Dictionnaire de la conversation) และประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสอีกด้วย (Histoire de France)

โบลีน โรลอง สนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงและเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เกี่ยวกับสิทธิสตรีในการทำงานและเสรีภาพ เขายังได้ก่อตั้งสหสมาคมกรรมกรหญิง และสมาคมครุสังคมนิยม

สามเดือนหลังจากการก่อรัฐประหารของ หลุยส์ โนปเลียน โบลีน โรลอง ถูกจับ เพราะได้พยาบาลช่วยเหลือครอบครัวของนักโทษการเมืองที่ถูกเนรเทศหรือถูกขังคุก ทั้งยังได้เขียนจดหมายให้กำลังใจแก่บรรดาคนโทษ การเมืองเหล่านี้ด้วย เขายังจับนั่งรวมกับบรรดาโนยาภิງและผู้หญิงโซเกนีที่คุกแซงต์ ลาซาร์ (Saint Lazare) ในกรุงปารีส แล้วถูกส่งไปขังในคุกอีกหลายแห่งในอัลจีเรีย ในที่สุดนักเขียนหญิงชื่อ จอห์น จอร์จ (George Sand) ได้ขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่เขา โบลีน โรลอง ได้กลับฝรั่งเศสแต่ไปไม่ถึงบ้าน而是 เขายังคงทำงานที่เมืองลียง (Lyon) เนื่องจากไม่สบายและถูกทิ้งให้ตกผ่อนอยู่บนดาดฟ้าเรือ

วิคตอร์ ชูโก เยียนโคลงอุทิศให้แก่ไวรัสตระผู้นี้โดยเน้นให้เห็นว่าการจำคุกนักโทษการเมืองนั้นไม่ถูกต้องและไม่ยุติธรรม เพราะนักโทษการเมืองอย่าง โบลีน โรลอง นั้นเป็น “แม่พระ” ผู้เปี่ยมล้นไปด้วยความรักและความเมตตาต่อผู้ยากไร้และผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม การจับคนดีที่ทำทุกอย่างเพื่อสังคมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนไปขังนั้น ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น สังคมได้สูญเสียทรัพยากรบุคคลผู้มีคุณภาพและคุณธรรมอย่างน่าเสียดาย ยิ่งไปกว่านั้น ถูกกีไม่สามารถบังคับเชอให้ลิกต้มอุดมการณ์ทางการเมืองของเขอได้ เขายังกลับตัวใจเดี๋ยวมากันเสียอีกที่จะต่อต้านระบบธรรมราชย์ เพื่อเสรีภาพ

เนื่องจากโคลงบทนี้มีความยาวถึง 128 นาที จึงขอมาเป็นตัวอย่างเพียงบางตอน

- 13 เขายังไฝแห่งเสรีภาพที่ศักดิ์สิทธิ์ให้ลูกชน
- 14 เขายังไฝเด็ก ๆ และผู้หญิงทั้งหลาย
- 15 เขายังไฝให้เหลากรรมจับพร้อมกับพูดว่า
- 16 ชีวิตที่นี่ลำบากแต่จะดีที่อื่น
- 17 เราจะก้าวไปข้างหน้า เขายังไฝพร้อมกับนำ
- 18 ความหวังจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง เขายังไฝเปรียบเสมือนอัครสาวก
- 19 ชีวะเจ้าได้สร้างให้เป็นแม่และผู้หญิง
- 20 เพื่อที่จะให้โลกที่เราทุกคนทุกข์ทรมานอยู่อ่อนโยนยิ่งขึ้น
- 21 ด้วยใจที่สูงและกวางใหญ่ไฟала เขายังไฝความรักเหมือนกับดวงอาทิตย์ที่ส่องแสง

- 30 สำหรับเรื่อง มาลุมนูษย์ คือ ครอบครัวเดียวกัน
 32 เชอร์วังตะโภนว่า ความก้าวหน้า ความรัก และ ภารträราพของเจริญ (เมื่อถูกจับ ผู้คุมพูด กับเราว่า)
 45 จงยอมรับ ระบบการปกครองที่เพิ่งเริ่มต้นเสียแต่บัดนี้
 46 จงลงทะเบียนการณ์ของคุณเสีย มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการนิรโทษ
 47 ลัมเบสสา จงเลือกอาชีวภาพค่าว่า ลัมเบสสา
     (ลัมเบสสา คือ ชื่อคุกในประเทศแอลจีเรีย)
     (เมื่อเห็นไปลืม โรลงร้องให้คิดถึงถูกสามคน ผู้คุมก็แนะนำว่า)
 84 คุณอยากรเป็นอิสระและกลับไปหาลูก ๆ ของคุณใหม่
 85 จงขอพระราชทานอภัยไทยต่อเจ้าชายสิ ผู้หญิงกล้าหาญคนนี้ตอบว่า : ฉันจะกลับไปหาพากเขาต่อเมื่อฉัน หมดความหายใจแล้ว.....
     ("เจ้าชาย" ในที่นี้คือ หลุยส์ โนเปเลียน)
 91 เธอเป็นผู้หญิง แม่ และ คนฉลาด ที่ถูกเนรเทศ
 92 ให้กลายเป็นเพียงคนป่วยที่ทุกข์ทรมาน และโดดเดี่ยวอยู่ในคุก (ลัมเบสสา)
 93 เธอต้องนอนบนเตียงสนานและแพชญ์กับความหนาว ความร้อน และความอดอย่าง
 94 ตอนกลางวัน เธอต้องทนกับดวงอาทิตย์ที่ร้อนระอุ
     และตอนกลางคืน เธอต้องรับกับพากหมัด หิน ริบ รังหอย
 95 ชีวิตที่ถูกซังหลัง "กลอนประตุ" และงานหนักจนไม่มีเวลาพักผ่อนตลอดจน คำจากรหที่ นำอย
 96 สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถทำให้วิญญาณที่เข้มแข็งของเธอ "ตาย" ลงได....
 105 แม้ความเจ็บป่วยจะบ่นเหอนชีวิตของเธอ
     แต่ก็ทำให้จิตใจของเธอสูงส่งยิ่งขึ้น
 106 เธอพูดช้าไปมากอย่างแห่งเบาไว
 107 ท่ามกลางความเป็นทาสและความชั่วลดเหล่านี้
 108 ผู้หญิงสมควรจะพลีชีวิตเพื่อความยุติธรรมและเสรีภาพ....."
- 13 ....De la liberté sainte elle attisait les flammes
 14 Elle s'inquiétait des enfants et des femmes.
 15 Elle disait, tendant la main aux travailleurs;
 16 La vie est dure ici, mais sera bonne ailleurs.
 17 Avançons ! – Elle allait, portant de l'un à l'autre
 18 L'espérance, c'était une espèce d'apôtre,
 19 Que Dieu, sur cette terre où nous gémissions tous,
 20 Avait fait mère et femme afin qu'il fût plus doux(..)
 29 Calme et grande, elle aimait comme le soleil brille.
 30 Le genre humain pour elle était une famille.
 32 Elle criait : progrès, amour, fraternité ! (.....)
 45 Soumettez – vous sur l'heure au règne qui commence,
 46 Reniez votre foi, sinon, pas de clémence,

- 47 Lambessa ! Choisissez. — Elle dit: Lambessa (....)
- 84 Voulez – vous être libre et revoir vos enfants?
- 85 Demandez grâce au prince. — Et cette femme forte
Dit: – j’irai les revoir lorsque je serai morte (....)
- 91 Une femme, une mère, un esprit! ce fût là
- 92 Que malade, accablée et seule, on l’exila.
- 93 Le lit de camp, le froid et le chaud, la famine,
- 94 Le jour l’affreux soleil et la nuit la vermine.
- 95 Les verrous, le travail sans repos, les affronts,
- 96 Rien ne plia son âme; (....)
- 105 Le mal brisait sa vie et grandissait son âme.
- 106 Grave, elle répétait: — Il est bon qu’une femme,
Dans cette servitude et cette lâcheté,
Meure pour la justice et pour la liberté.”³¹

นอกจากโคลงบทนี้แล้ว วิคตอร์ ซูโก ยังได้เขียนโคลงอีกสองบทคือ ผู้อุทิศชีวิตเพื่อเสรีภาพ

(Les Martyres) และบทเพลงสรรเสริญผู้ถูกเนรเทศ (L’Hymne des transportés)

ความบางตอนของโคลงคือ ผู้อุทิศชีวิตเพื่อเสรีภาพ มีดังนี้

ผู้อุทิศชีวิตเพื่อเสรีภาพ

- 1 “ผู้หญิงเหล่านี้ถูกส่งไปยังคุกที่อยู่ไกลพ้น
- 2 พื้นด่องหั้งหลาย พวากเชือคือฟี นอง แม่ และลูกสาวของพวากท่าน
- 3 อ้อ พื้นด่องหั้งหลาย ความผิดของพวากเชือ คือ ความรักที่มีต่อพวากท่าน
- 6 ผู้หญิงคนนี้เคยร้องตะโหนว่า การทรยศจงพินาค
- 7 นันแหลกคือ อชาญภารมของเรอ ทำให้เชือถูกนำไปโดยมีผ้าบิดปากอยู่
- 8 ผู้หญิงเหล่านี้ คือ ความครั้ทรา ความเต็จงาม ความเมี้ยดผล
- 9 ความชื่อตรง ความละอาย ความภาคภูมิใจ และความยุติธรรม”

- 1 (“Ces femmes, qu’on envoie aux lointaines bastilles,
- 3 Peuple, ce sont tes soeurs, tes mères et tes filles!
- 3 O peuple, leur forfait, c’est de t’avoir aimé!
- 6 Celle-ci, qu’on amène un baillon dans la bouche,
- 7 Cria – c’est la son crime – : à bas la trahison!
- 8 Ces femmes sont la foi, la vertu, la raison,
- 9 L’ équité, la pudeur, la fierté, la justice.”)³²

31 Victor Hugo, *Les châtiments*, op.cit, P. 96–101.

32 Ibid, p. 126.

ส่วนโคลงชื่อบทเพลงสรรเสริญผู้ถูกเนรเทศ ขอคัดเลนพะสร้อยของโคลงดังนี้
 “พวกร่างหนทุกชีวิตเป็นเพลิด อาชญากรรมจะต้องได้รับกรรมตอบสนอง
 ผุ้งนกและสายลมที่ผ่านกระหอมของพวกราเอย
 บรรดาฟ้าส้า น้องสาว และแม่ของพวกรากำลังร้องให้อ่ายที่โน้นทั้งวันทั้งคืน
 เจ้านกเยย ใจช่วยบอกพวกรือถึงความทุกข์ของพวกราจวัยเดิม
 โอ้ สายลม ใจช่วยนำความรักของพวกราไปให้พวกรือด้วยเสิด”

(“Souffrons’ le crime aura son tour.

Oiseaux qui passez, nos chaumières,
 Vents qui passez, nos sœurs, nos mères
 Sont là-bas, pleurant nuit et jour;
 Oiseaux, dites-leur nos misères!
 O vents, portez-leur notre amour!”)³³

นอกจากจะทำให้ผู้อ่านสนใจการเมืองหยิงผู้รักความผิดแต่รักเสรีภพทางการเมืองยิ่งกว่าชีวิตเหล่านี้แล้ว วิคтор ซูโก ก็มีได้ลืมนักโทษอาญาอื่น ๆ ดังที่เราจะเห็นได้จากโคลงชื่อความเคร้า และ คุก กับในแนวมิยาเร็ง เหยื่ออธรรม

ในปี ค.ศ. 1838 วิคتور ซูโก เนียนโคลงบทหนึ่งชื่อ ความเคร้า โคลงบทนี้เสียดสีศาสตร์ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาคนรายที่ไร้ศีลธรรม ไร้หัวใจ และไร้ความยุติธรรม ทั้งยังบรรยายถึงความยากจนของนักโทษและสภาพที่น่าสงสารของเขาท่ามกลาง “ศัตรู” ในห้องพิจารณาพิพากษาด้วย ข้อความตอนหนึ่งของโคลงมีดังนี้

“ฟอค้านหนึ่งรำรวยขึ้นมาจากการโงงตามชั่ง
 กษัตรามายแต่งตั้งให้เข้าเป็นผู้พิพากษานหนึ่งในคณะสูกขุน ในท่ามกลางความหนาเหน็บของ
 ฤทธิหนา
 ชายากจนคนหนึ่งได้ลักษณ์มอยนมบังเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว
 จงมองคุห้องพิพากษาดีที่คคลาคล้ำไปด้วยฝุ่นชน
 ฟอค้านร้ายมาที่นี่ เพื่อพิพากษานจนผู้นี้จงฟังฉุให้ดี
 มันยุติธรรมดีแล้ว เพราะว่าคานหนึ่งมีทุกอย่างแต่อีกคนหนึ่งไม่มีอะไรเลย
 ฟอค้านผู้พิพากษานหนึ่งโกรธมากที่ต้องเสียเวลาไปหนึ่งชั่วโมง
 เกามองไปยังชายากจนที่ร้องให้อ่ายด้วยสายตาที่เย็นชา
 หลังจากตัดสินจำคุกจำเลยแล้ว เขาก็จากไปพักผ่อนที่บ้านตากอากาศในชนบท
 ทุกคนเดินออกไปพร้อมกับพูดว่า ดีแล้ว .....

(“Un homme s'est fait riche en vendant à faux poids.

La loi le fait juré. L'hiver, dans les temps froids,

Un pauvre a pris un pain pour nourrir sa famille.

Regardez cette salle où le peuple fourmille;

Le riche y vient juger ce pauvre. Ecoutez bien.

C'est juste, puisque l'un a tout et l'autre rien.

Ce juge, -ce marchand, faché de perdre une heure,

Jette un regard distrait sur cet homme qui pleure,

L'envoie au bagne, et part pour sa maison des champs.

Tous s'en vont en disant: – C'est bien!”)³⁴

นอกจากโคลงบทนี้แล้ว วิคเตอร์ ჟูโก ก็ได้เปิดเผยถึงสภาพที่น่ากลัวและเลวร้ายมากของคุก ตลอดจนชีวิตที่เหลืออนกับตกนรกทั้งเป็นของนักโทษไว้ในโคลงชื่อ คุก (La Prison) อีกด้วย โคลงนี้มีอยู่สองบท บทแรกชื่อโครงกระดูก (Les Squelettes) สำหรับ วิคเตอร์ ჟูโก คุกคือนรกและนักโทษคือโครงกระดูกที่เดินได้ นักโทษตายทั้งเป็น นักโทษที่ถูกขังอยู่ห้องใต้ดิน “ตาย” เพราะขาดอากาศบริสุทธิ์และแสงสว่าง ส่วนนักโทษที่อยู่ห้องใต้หลังคา “ตาย” เพราะอาภารเครื่องจักรในเดือนกรกฎาคม และหน่วยจัดในเดือนธันวาคม “ที่นี่ นักโทษหน่วยแข็ง ที่นี่ นักโทษร้อนเหมือนถูกไฟเผา ที่นี่ นักโทษตาย” (“Ici l'on gèle; ici l'on brûle; ici l'on meurt”)³⁵

นักโทษเหมือนกับคนตาย เพราะคุกคือโลงเมดที่มีแต่ความหลังลืม ในคุกนักโทษลืมทุกอย่างแม้แต่ชื่อของตนเอง และถูกตัดขาดจากโลกภายนอกอย่างสิ้นเชิง

“สายปานที่ผูกมัดพากเราเหล่านักโทษกับโลกของเรา

และเชื่อมมนุษย์คนหนึ่งกับมนุษย์คนอื่น ๆ ผ่านเจ้ามีด

ขาดสะบ้นที่นี่ ไม่มีอากาศ ไม่มีแสงสว่าง ไม่มีที่พึ่ง

นักโทษรู้สึกว่าสายปานขาดลอยอยู่ข้างหลังตน”

(“Le fil qui nous rattache au monde dont nous sommes

Et lie à travers l'ombre un homme aux autres hommes,

Se brise ici. Sans air, sans jour, sans point d'appui,

L'homme le sent flotter rompu derrière lui.”)³⁶

วัน ๆ หนึ่ง ช่วงโมงแล้วช่วงโมงเล่า นักโทษเดินทางไปตรวจราษฎรชาติ เหมือนอย่างเช่นวิจิจติ หยุดดื่มน้ำ กินขนมปังคำ แล้วก็นอน ตื่น นอน สะตุ้ง อยู่ในความมืด ท่ามกลาง “ชาติ” วัน ๆ หลังจากเรียกร้องความสงสารเห็นใจให้กับเหล่านักโทษแล้ว วิคเตอร์ ჟูโก ก็จะโคลงบทนี้อ่ายเสียดสีและเสียดแทงหัวใจว่า

34 Victor Hugo, *Les Misérables*, op. cit., p. X

35 Victor Hugo, *La Légende des Siècles, La Fin de Satan – Dieu*, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, Paris, 1950, p. 933.

36 Ibid, p. 934.

“กษัตริย์ ซึ่งมีรัชสมัยมากกับเงินรายได้ทุกบาททุกสตางค์ จากประชาชน

มีพระราชวังที่ต้องประดับประดาด้วยเฟอร์นิเจอร์ถึง 15 หรือ 20 แห่ง

จนกระทั่งพระองค์ไม่มีเงินเหลือพอที่จะซื้อเตียงไม้ไว้ในคุก

ดังนั้น บรรดาคนโภชจึงต้องนอนกันบนพื้นหิน”

(“Le roi, qui des deniers du peuple est économie,

A quinze ou vingt palais à meubler, de façon

Qu'il n'a pas de quoi mettre un lit dans la prison;

Aussi les prisonniers couchent-ils sur'la pierre.”)³⁷

ส่วนในนานาเรื่องเหตุการณ์ (Les Misérables) ซึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1862 นั้น วิคטור ญูโก นำความคิดที่แฝงอยู่ในโครงทั้งสองนี้มาเขียนอีกรังหนึ่งในรูปของร้อยแก้ว โดยให้ตัวแทนนักโทษผู้หนึ่งชื่อ วาลจอง (Jean Valjean) เป็น “กระบวนการเสียง” ถ่ายทอดชีวิตที่เข้มข้น และสัมภาระของนักโทษอย่างละเอียดทุกแห่งทุกมุม

จอง วาลจอง เกิดในครอบครัวยากจนไม่เคยมีโอกาสร่ำเรียนหนังสือ กำพร้าทั้งพ่อและแม่ มีอาชีพตัดแต่งกิงตัน ไม่เหมือนพ่อซึ่งเสียชีวิตไปเพราะตกต้นไม้ ฟีสาฟซึ่งมีลูกชายหกคน เป็นญูส์ลี่ย়งคุ เมื่ออายุได้ 25 ปี สามีฟีสาฟซึ่งต้องทำงานหนักยิ่งขึ้นเพื่อเลี้ยงหลาน ๆ วันหนึ่งทำงานทำไม้ได้ และไม่มีเงินซื้ออาหารไปประทังความหิวของครอบครัว จึงไปทุบกระจาภานขายขามปั่งแห่งหนึ่งเพื่อขอเงินปั่ง แต่ญาจับได้ และต้องโทษจำคุก 5 ปีเมื่อยุ่นในคุกได้ 4 ปี ก็พยาภานหนีแต่ญาจับได้ จึงญาพิ่มโทษเป็น 8 ปี แต่พอยุ่นในคุกต่อได้ 6 ปี ก็พยาภานหนีอีก โทษก็พิ่มขึ้นอีกสองเท่าเป็น 16 ปี จอง วาลจอง พยาภานหนี ครั้งสุดท้าย เมื่อยุ่นในคุกได้ 13 ปี แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จอีก ครั้งนี้โทษเพิ่มขึ้นเป็น 19 ปี จอง วาลจอง จึงเลิกคิดที่จะแหกคุกอีกต่อไป หลังจากล้มเหลวสิ่งสามครั้งสามคราว เมื่อ จอง วาลจอง ได้รับอิสรภาพนั้น เขากลายได้ 46 ปี ผู้อ่านรู้สึกเสียดายแทนเขาเช่นเดียวกับวิคטור ญูโก ที่ชีวิตวัยหนุ่มซึ่งควรจะเป็นประ迤ชน์ต่อ ตนเองต่อครอบครัวและต่อสังคมต้องสูญเสียไปในกรงขัง

กรงขังที่ทำลายความเป็นคนของ จอง วาลจอง จนหมดสิ้น เช่นไรเช่นเพราะในคุกเขาก็เป็นนักโทษ หมายเลข 24601 ไร้เอกสารชื่อ เพราะนักโทษทุกคนต้องใส่ชุดฟอร์มสีแดง เพื่อให้สังเกตได้ง่ายและสะดวก ในการควบคุมดูแล ใช้เสรีวภาพเพราะมีลูกดัมเหล็กผูกต่อกันทั้งข้อเท้าอยู่ตลอดเวลา ถ้าทำผิดกฎระเบียบบ้าง ก็ต้องญาล่ามโซ่เพิ่มจากหนึ่งเป็นสองเส้น แม้จะไม่สนใจก็ต้องญาล่ามให้นอนอยู่กับพื้นไม่กระดานหนาต่อความร้อน ความหนาว งานหนัก และไม่กระบวนการของอื่น ๆ คอม จอง วาลจอง จบการบรรยายสภาพนักโทษในคุกด้วยประโยค ที่แสดงความรู้สึกน้อยเน้อต่ำใจในโซคชาตาที่ได้เกิดมาจากงานและต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส เช่นนี้ “พวกหมาบ้านยังมีความสุขมากกว่า” (“Les chiens sont plus heureux”)³⁸ ผู้อ่านรู้สึกปวดร้าวไปกับ จอง วาลจอง ที่รู้สึกสูญสิ้นศักดิ์ศรีความเป็นคน ลดค่าความเป็นคนของตนไปเทียบกับสัตว์ อิ่งกว่านั้น ยังอดคิดไม่ได้อีกว่าเกิดเป็น “หมา” คงจะดีกว่า ความหากำไรเหล่านี้ จอง วาลจอง รู้ซึ่งแกใจดี จึงพยาภานหนี ออกจากคุกเพราะนอกจากจะทนทุกข์ทรมานต่อไปไม่ไหวแล้ว ถูกยังทำให้ “คน” กลายเป็น “สัตว์” ไม่รู้เหตุ รู้ผล เมื่อยุกขังก็คิดหนีอย่างเดียวตามสัญชาตญาณไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะตามมา อิ่งไปกว่านั้น นอกจากจะ สิ้นคิดแล้วยังสิ้นความรู้สึกอีกด้วย จึงไม่น่าแปลกใจเลย เมื่อ วิคטור ญูโก พูดถึงสภาพจิตใจของ จอง วาลจอง

37 Ibid, p. 936.

38 Victor Hugo, Les Misérables, op. cit, p. 50.

ว่า “เมื่อเข้าไปในคุกตอนแรกนั้นเขาร้องไห้สะอึกสะอื้น สั่นไปหมดทั้งตัว พ้ออกจากที่นั่น เขากลิ้ือแต่หัวใจ ที่ตายด้าน” (Jean Valjean était entré au bagne sanglotant et frémissant; il en sortit impossible.)³⁹

แน่นอนที่สุด 19 ปีเต็มที่อยู่ในคุกที่ไร้ความเป็นมนุษย์ยอมไม่มีมนุษย์คนใดเห็นเมื่อถูกจับได้ สำหรับวิคтор ชูโก คุกคืออาชญากร การลงโทษคุณบังคับเน้นเป็นอาชญากรรมของกฎหมาย ถึงแม้ว่านักโทษไม่ตายในคุกที่ตายทั้งเป็น เพราะคนที่เรียกว่าความคิดและความรู้สึกจะต่างอะไรกับชาติพหุที่เดินได้!

นอกจากคุกจะเริ่มมุ่งธรรมแล้ว วิคتور ชูโก ยังเปิดโปงถึงการคอร์บัชในคุกอีกด้วย ตลอดระยะเวลาที่ทำงานหนักในคุก คือทำงานสิบหกชั่วโมงต่อวัน สามสิบวันต่อเดือนและสิบสองเดือนต่อปี รวมทั้งสิ้น 19 ปี จอง 瓦ลจอง ได้รับเงินค่าแรงตอนออกจากคุกเพียง 109 ฟรังค์ 15 ชู (1 ชู เท่ากับ 5 ซังตีม) ซึ่งเมื่อขาดดุลงแล้ว เขายังจะได้ค่าแรงถึง 171 ฟรังค์ จะเห็นได้ว่าอนาคตจากผู้ดูแลจะคงทำให้เขาอยู่ในคุก “โภง” เหลือของตนอย่างไรยังอยู่อีกด้วย

แม้ว่าชีวิตนักโทษในคุกจะเลวร้ายดังกล่าว แต่ยังดูดีกว่าชีวิตหลังออกจากคุกแล้ว เพราะอย่างน้อยที่สุดนักโทษทุกคนก็มีชีวิตตามเดียวกัน ถูกกระทำทารุณกรรมทั้งร่างกายและจิตใจเมื่อถูกจับ แต่เมื่อพ้นโทษ ออกมาก็แล้วนักโทษคือ “คนนอก” ผู้ไม่มี “ที่” ในสังคมมีแต่คนรังเกียจเหียดหยาม เป็นที่หวาดกลัวของหมู่ชน ไม่มีใครไว้วางใจให้ทำงานด้วย เพราะนอกจากจะถูก “ประทับตรา” ต่อหน้าสารerman จนเป็นแผลเมื่อไปตลาดหรือดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น นักโทษก็ยังเป็นนักโทษอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะได้รับอิสรภาพแล้ว ทั้งนี้ เพราะในสมัยนั้นนักโทษที่พ้นโทษ จะได้รับ “หนังสือเดินทางสีเหลือง” (Le passeport jaune) ทุกคนหนังสือนี้ต้องนำไปแสดงตามเทศบาลหรือสถานที่ตรวจที่ต้นทางฝ่ายเดินทางผ่านเพื่อไปยังเมืองที่ทางเรือนำกำหนดให้ ข้อความใน “หนังสือเดินทางสีเหลือง” ของ จอง วาลจอง มีดังนี้

“จอง วาลจอง นักโทษผู้ได้รับอิสรภาพมาจากเมือง....อยู่ในคุกทั้งหมด 19 ปี ต้องโทษ 5 ปี โทษฐานลักขโมยพร้อมกับทำของเสียหาย และอีก 14 ปี โทษฐานพยายามหลบหนีถึงสี่ครั้ง ผู้ชายคนนี้อันตรายมาก” (Jean Valjean, forçat libéré, natif de....Est resté dix neuf ans au bagne. Cinq ans pour vol avec effraction. Quatorze ans pour avoir tenté de s'évader quatre fois. Cet homme est très dangereux.)⁴⁰

จอง วาลจอง ออกจากคุกที่เมืองตูลون (Toulon) เพื่อไปยังเมืองปงตาร์ลิ耶ร์ (Pontarlier) ที่ทางคุกกำหนดให้อยู่เพื่อสะดวกในการควบคุมให้อยู่ในสายตาตลอดไป หลังจากเดินได้ 4 วันก็ไปถึงเมืองดีญ (Digne) ตอนค่ำ วันนั้นเขาเดินทางขึ้นเขามาแล้วเป็นระยะทางเกือบ 50 กม. เมื่อไปถึงตัวเมืองทั้ง ๆ ที่เหนืออยและหิว แต่เขาก็ต้องเอา “หนังสือเดินทางสีเหลือง” ไปให้ทางเทศบาลดูก่อน แล้วจึงหาที่พักข้างและที่พักค้างคืน ปรากฏว่า ไม่มีโรงแรมใดต้อนรับเขาเลย หลังจากที่สืบทราบว่าเขามี “หนังสือเดินทางสีเหลือง” จอง วาลจอง จึงไป叩ะประตูคุกเพื่อขออนุญาตค้างคืนหนึ่ง เพราะคิดว่าคุกคงจะยินดีต้อนรับอดีตนักโทษมากกว่าสังคมข้างนอก แต่ปรากฏว่า คนเฝ้าประตูคุกไม่ยอมเปิดประตูให้ แต่พูดตลอดผ่านจากช่องเล็ก ๆ ตรงประตูว่า “คุกไม่ใช่โรงแรม ทำให้คุณถูกจับสิ เราถึงจะเปิดประตูให้” (“Une prison n'est pas une auberge. Faites vous arrêter. On vous ouvrira.”)⁴¹ จอง วาลจอง จึงไป叩ะประตูบ้านชาวบ้านต่อ ก็โดนไล่ออก จอง วาลจอง ทั้งเหนื่อย ทั้งหิว ทั้งหนาว ไม่รู้จะทำอย่างไรดี พอดีเจอบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ข้างทาง ก็คิดจะเข้าไปนอนพักหลบความหนาว ปรากฏว่าเป็นบ้านของมหา เข้าเล้าให้บทหลวง มีเรย์ล (Myriel)

39 Ibid, p. 58.

40 Ibid, p. 43.

41 Ibid, p. 38.

ซึ่งต้อนรับเขาตอนหลังว่า “หมากัดผู้ชาย และไถ่ผู้ชายกับว่ามันเป็นคน มันทำท่าเหมือนกับจะรู้ว่าผู้ชายเป็นอะไรมาก่อน....” (“Ce chien m'a mordu et m'a chassé, comme s'il avait été un homme. On aurait dit qu'il savait qui j'étais.”)⁴²

เมื่อยุ่นในคุก จอง วลาดจอง เคยคิดว่าหมายสุขสนายกว่าเขา ตอนนี้อยู่นอกคุกแล้ว หมายยังสุขสนาย กว่าเขาซึ่งเป็นคนอีก ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ในคุกหรือนอกคุกหมายมีสภาพเหมือนกัน นับว่าสังคมโหดร้ายกับเขา มากเหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่เขาได้ใช้หนี้ความผิดของเขาริช 19 ปีเต็มแล้ว แต่ก็ไม่มีใครลืมความผิดนั้น ทั้งนี้ก็ เพราะ “หนังสือเดินทางสีเหลือง” นี่แหละที่ทำให้เขาต้องตกเป็น “เหยื่อ” ของอดีตไปตลอดชีวิต เขายังไม่สามารถกลับคืนสู่บ้านเรือนได้อีกต่อไป ไม่มีใครยอมรับเขาในสังคม เพราะความรังเกียจหรือไม่ก็ เพราะความกลัว

วิคטור อูโก ซึ่งผู้อ่านเห็นถึงผลเสียของ “หนังสือเดินทางสีเหลือง” ว่าเป็นการลงโทษนักโทษ ที่โหดร้ายมาก เพราะทำให้นักโทษไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมไปตลอดชีวิต เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เท่ากับเขาถูกลงโทษ ให้ตายทั้งเป็นและไม่มีโอกาสกลับเป็นคนดีได้อีก ชีวิตในคุกทำให้คนดีกลายเป็นคนชั่วอยู่แล้ว “คุกสร้างนักโทษ” (“Les galères font le galérien”)⁴³ แต่ชีวิตนอกคุก ยิ่งแยกว่า เพราะเมื่อเป็น “คนอก” ของสังคม คนชั่ว ก็จะประพฤติดีตามวิถีก้าวเดิม ทำให้ต้องกลับเข้าไปอยู่ในคุกใหม่ จึงควรล้มเลิก “หนังสือเดินทางสีเหลือง” เสีย เพราะมันเป็น “อาชญากร” พอ ๆ กับคุก เมื่อหนังสือเรื่องเหยื่อธรรมออกสู่ท้องตลาดมีการวิพากษ์-วิจารณ์ เรื่อง “หนังสือเดินทางสีเหลือง” มาก จนในที่สุดหนังสือต้องมาถูกหมายกลิบ “หนังสือเดินทางสีเหลือง” ก็มีผลบังคับใช้และให้มีแฟ้มประวัตินักโทษเก็บไว้ที่สถานีตำรวจนครบาล

นอกจาก “หนังสือเดินทางสีเหลือง” แล้ว วิคتور อูโก ภัยล่าว่าหัวใจเจ้าหน้าที่ตำรวจอัง ก็มีส่วน ทำให้นักโทษไม่สามารถปรับตัวกลับเข้าสู่สังคมได้เหมือนเดิม ในเรื่องเหยื่อธรรม จาแวร์ (Javert) เป็น ตัวแทนของตำรวจที่ตรวจสอบทุกอย่างของคนที่ไม่มีหัวใจ เช่นเป็นสารวัตรตำรวจอยู่ที่เมืองมงเกรย-ชูร์-แมร์ (Montreuil-sur-mer) ซึ่งของ วลาดจอง ไปตั้งตัวชีวิตใหม่ที่นี่ ทั้งนี้ หลังจากที่กังวลและหมายไม่ยอมต้อนรับ เขายัง ของ วลาดจอง ที่ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากนาทหลวง มีเรย์ล (Myriel) เข้าวันรุ่งขึ้นก่อนออก จากบ้านของนาทหลวง ของ วลาดจอง ก็ลักษณะนิ่งๆ ใจเย็น ไม่ได้เป็นโนมาย ตนเองเป็นคนให้จานเงิน ทั้งหมดแก่ ของ วลาดจอง เอง นอกจากนี้ยังแฝงเชิงเที่ยวนเงินให้อีกด้วยที่นี่ด้วยพร้อมกับกว่าข้อให้กับลับตนเป็น คนดีเสีย ของ วลาดจอง ช้าๆ ซึ่งในความดีของนาทหลวงมีเรย์ลมากจึงตั้งใจจะประพฤติดีเป็นคนดี แต่ประสม การณ์ที่ได้รับเมื่อมาถึงเมืองดีญุสตันให้ ของ วลาดจอง เข้าใจว่าถ้าต้องเอ่ยไปอยู่เมืองปงตาร์สิเยอร์ ตามที่ศาล กำหนดให้กับคงจะกลับตนเป็นคนดีได้ยาก เพราะสังคมที่นั่นคงไม่ยอมรับ และจะถูกตราหน้าว่าเป็นอดีตนักโทษ ตลอดเวลา จึงตัดสินใจเปลี่ยนเส้นทางมาตั้งรกรากอยู่ที่เมืองมงเกรย-ชูร์-แมร์ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นมาเดอแลน จากนั้น ก็พยายามเครื่องเงินที่ได้มาจากนาทหลวงมีเรย์ลมาเป็นทุนตั้งโรงงานจนร่ำรวย และได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกเทศมนตรี ของเมือง ไม่มีใครรู้ว่า เมอร์สิเยอร์ มาเดอแลน มาจากไหน เพราะวันที่เขามาถึงเมืองนี้พอดีเกิดไฟไหม้ และ เขายังช่วยเหลือคนในเมืองให้ดี ของ วลาดจอง จึงไม่ถูกขอนดู “หนังสือเดินทางสีเหลือง” ช้าๆ เมื่อวันรุ่งขึ้น เขายัง ของ วลาดจอง จึงค่อยสอดส่องและติดตามพฤติกรรมของนาอยู่ตลอดเวลา

วิคتور อูโก ทำให้ผู้อ่านสงสารเห็นอกเห็นใจ ของ วลาดจอง มากเท่าไหร่ก็ทำให้ผู้อ่านเกลี้ด ชาแวร์ มากขึ้นเท่านั้น เห็นตำรวจเป็นเหมือนศัตรูของประชาชน แทนที่จะทำให้ประชาชนอบอุ่นใจและ สนับสนุนให้ประพฤติดีเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อสังคม กลับทำให้ประชาชนหวาดผัวไม่เป็นตัวของตัวเอง

42 Ibid, p. 45.

43 Ibid, p. 120.

ของ วลาดจอง มีอิสระภาพก็เหมือนไม่มี แม้จะกลับเนื้อกลับดัวเป็นคนเดียวของสังคมแล้ว ก็ยังมีตำรวจอยู่ “ตะครุบ” อุย์ตลอดเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่าจาก “หนังสือเดินทางสีเหลือง” แล้วตำรวจก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้หักโถจะมีลักษณะเดียวกันดีไม่ใช่โอกาสสักลับตัวกลับใจเป็นคนเดียวอย่างเดียว

นอกจากตำรวจจะพยายามจับผิดอดีตนักโถจะแล้ว ตำรวจยังจับคนผิดอีกด้วย เมื่อจ้าแวร์ทราบข่าวจากกรุงปารีสว่าตำรวจที่นั่นจับ ของ วลาดจอง “ได้แล้ว จ้าแวร์ก็เลิกสนใจตัวเมอร์สิเออร์ มาเดโอลัน แต่ ของ วลาดจอง กลับไม่สนใจใจเพราเห็นว่าไม่ยุติธรรม และไม่ถูกต้องที่คุณอื่นจะมาติดคุกแทนคนตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนาที่ถูกจับผิดด้วยน้ำเคยอยู่ร่วมคุกเดียวกับคนมาก่อนเงื่อนดัดสินใจเปิดเผยตัวเอง โดยเดินทางไปที่ศาลกรุงปารีส ปรากฏว่าในห้องพิพากษาคดีไม่มีใครเชื่อว่านายเกatemunter ผู้มีภาระด้วยภาระของเมอร์สิเออร์ มาเดโอลัน คือ ของ วลาดจอง และคิดว่า เขาบ้า เหตุการณ์ตอนนี้ วิคטור ซูโก เปิดโปํง ความผิดพลาดของผู้พิทักษ์รักษาภูมายังตั้งแต่ศาลตลอดจนตำรวจ หึ้งประมาณตัวยว่า ผู้รักษาภูมายเหล่านี้มีอุดมคุณคิดแต่ว่าไม่เพียงคนจนเท่านั้นที่ทำผิด และสมควรถูกักขัง ส่วนคนรวยนั้นถ้าทำผิดก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องเลือกหรือไม่ก็ผิดปกติ วิคטור ซูโก ซึ่งให้เห็นถึงน้ำใจอันดีงามของ ของ วลาดจอง ที่เลิกเกลียดสังคมได้ด้วยความรักและความเมตตา และเมื่อเขามีจิตใจอ่อนโยนชาบชี้ในความดีงามของมนุษย์ ยิ่งครั้งหนึ่งนั้นเขาก็พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยน้ำใจที่ประเสริฐ แม้ว่าการกระทำนั้นจะทำให้เขาเสียชื่อเสียงและสูญเสินอิสรภาพอีกครั้งหนึ่งก็ตาม ผู้อ่านเห็นใจให้สูงส่งของ ของ วลาดจอง ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับความใจดำของจ้าแวร์ที่ไม่ยอมให้ของ วลาดจอง “ไปเยี่ยมฟังตีนน์ (Fantine) อัศศกงานหนักของเขาน้ำที่กำลังจะสิ้นชีวิตและต้องการเห็นลูกสาวของเธอซึ่งอยู่ในเมือง Colette ก่อนจะจากโลกนี้ไป เมื่อจ้าแวร์ปฏิเสธ ของ วลาดจอง พุดสีหน้าเขาว่า “คุณเป็นคนฆ่าผู้หญิงคนนี้” (“Vous avez tué cette femme.”)⁴⁴ ตำรวจคือ “อาชญากร” เข่นเดียวกับคุณ

แม้ว่าจ้าแวร์จะพยายามสอดส่องและติดตามความประพฤติของเขามาเสมอมา ของ วลาดจอง ก็ไม่ถือโถจะโกรธ เพราะคิดว่าจ้าแวร์ปฏิบัติตามหน้าที่ วิคטור ซูโก ต้องการซึ่งให้เห็นว่าประชาชนให้อภัยตำรวจเสมอแต่ตำรวจไม่เคยให้อภัยประชาชนเลย ตอนหนึ่งของเนื้อเรื่อง จ้าแวร์ถูกประชานและนักศึกษาที่ก่อจลาจลจับได้และเอาไว้ตัว ของ วลาดจอง แก้มัดแล้วทำที่ว่าจะนำจ้าแวร์ไปยิงทิ้ง แต่จริงๆ แล้วเขากลับอยู่จ้าแวร์ไปพร้อมกับยืนหันหลัง จ้าแวร์นี้ไม่ถึงว่าคนที่ต้นคอจับกุมเข้าคุกนั้นจะช่วยชีวิตตนไว้ ยิ่งกว่านั้นของ วลาดจอง ยังบอกจ้าแวร์อีกว่า ตอนนี้ถ้าอยากรับโทษก็ให้ไปจับได้ที่บ้านพร้อมกับให้ที่อยู่จ้าแวร์ไป (ในโคลง ชื่อ สงครามกลางเมือง (Guerres Civiles) วิคטור ซูโก พุดถึงตำรวจที่ช่ำประชาน ผู้น้องร่วมชาติ ไม่ใช่หนูหรือชาย ผู้ใหญ่หรือเด็กได้อวย่างไรความปรานีระหว่างการปฏิวัติ แต่เมื่อตำรวจถูกฝ่ายประชานจับได้บ้าง เด็กน้อยถูกขายขายหักหัวของเข้าได้ช่วยชีวิตเข้าไว้ เพราจะมีว่าประชานจะเต็มไปด้วยความโกรธแค้นแต่ก็มีคุณธรรม เมื่อรู้ว่าเด็กน้อยผู้นี้กำพร้าแม่ก็ปล่อยตำรวจกลับบ้าน ลูกจะໄต่ไม่ทำพร้าฟ้ออีกคน ส่วนตำรวจนั้นเวลาฟ้าประชานไม่เคยคิดเลยว่าจะพรางสามีจากภรรยาหรือพรางพ่อจากลูกหรือไม่ เข้าตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างหุนยนต์เท่านั้น)

สำหรับ วิคتور ซูโก ศาล ตำรวจ และคุก ไม่สามารถทำคนแล้วให้เป็นคนเดิม มีหน้าซ้ายจะทำให้คนเสียใจไปกว่าเดิมอีก มีสิ่งเดียวกันนี้ที่จะทำให้คนเลวกลายเป็นคนดีได้ นั่นคือการปลุกโน้มร้อนของเขารวบรวมเข้าด้วยความรักและเมตตาเท่านั้น นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าคนจะไร้ทรัพย์สินเงินทองแต่ก็รายน้ำใจ ศาล จึงไม่ควรเหมาเอาว่าคนจนจะชั่วร้ายกว่าคนรวย เพราส่วนใหญ่จะมีโอกาสทำผิดเพราความจำเป็นบังคับเท่านั้น ไม่ใช่เพราะมีจิตใจที่ยอมให้มาแต่ทำเนิด ในตอนหนึ่งของเรื่อง วิคتور ซูโก ซึ่งให้เห็นว่าคนที่โหดเหียนนั้นไม่ใช่นักโถที่ยกจนน่าสงสาร แต่เป็นเหล่าตำรวจและทหารผู้คุมบวนนักโถทางหากที่ป่าເສື່ອນ เข้าวันหนึ่ง ของ วลาดจอง พากแซท์ไปเดินเล่น และเจอบวนนักโถผ่านมาทางนั้นพอดี ตามปกติบวน

นักโภชจะไม่ผ่านทางนั้น แต่ครั้งนี้ขบวนต้องออกนอกเส้นทาง เพราะไม่อยากให้กษัตริย์ที่กำลังจะเด็จไป ประทับพักผ่อนที่พระราชวังพงแตนโบล ทodor พระเนตรเห็นภาพที่อุดานยั่นตา เหล่านักโภชเลยต้องเดินทางเพิ่มขึ้นอีกสั่น ของ วัลจ่อง กับโกแซทธ์เห็นบรรดาผู้คุณทำกับนักโภชเยี่ยงสัตว์ มัดพวงเข้าติดกันจนดูราวกับว่ามิใช่เป็นกระดูกสันหลัง เวลาเดินพวงนักโภช “เลือย” “ไปมาเหมือน “กึงกือ” เมื่อไม่พอใจนักโภชที่ไม่ทำงานคำสั่งที่ใช้แม้ว่าคาดอย่างมั่วเมื่อ ส่วนนักโภชที่มาเดินเรียกถอนสุมกันอยู่ มองดูเหมือน “ถุงผ้า” ที่ขาดกระวงกะริง สภาพที่น่าสังเวชของนักโภชเหล่านี้ทำให้ โกแซทธ์ ตาม ของ วัลจ่อง ว่า “พ่อคะ พวงนี้ ยังเป็นคนอยู่หรือเปล่ากะ” (“Père, est-ce que ce sont encore des hommes?”)⁴⁵

คำถามประโภคนี้ สรุปความคิดของวิคтор อูโก เกี่ยวกับการลงโทษจำคุกนักโภชอาญาได้ทั้งหมด เพราะการจับกุมคนไปขังอย่างทรมานนั้น 乃จากจะชัตต่อสิทธิมนุษยชนด้านเสรีภาพแล้ว ยังไว้มุนยธรรม อีกด้วย ผู้คุณและคุกทำให้คนกลาโหมแพ้เหลือเกินสัตว์ไปทุกณะ การคาดคะเนว่าคุกจะทำให้คนชั่วประพฤตินั้นนั้นอย่าได้หวังเลย เพราะเป็นไปไม่ได้ในสภาพที่นักโภชถูกทารุณทั้งกายและใจ ตลอดเวลาที่อยู่ในคุกและหลังพ้นโทษ

ในนานาชาติเรื่องหนึ่งของอธรรมนี้ วิคتور อูโก จึงชี้ให้เห็นว่า เมื่อ ของ วัลจ่อง อยู่ในคุก 19 ปีนั้น หัวใจของเขามีแต่ความเกลียดชังสังคม เมื่อออกจากคุกมาพบกับบาทหลวง มีเรียลผู้เดียวไปด้วยความรัก ความเมตตา ความสงสาร เห็นอกเห็นใจเขา ของ วัลจ่อง จึงเปลี่ยนเป็นคนละคนและตั้งใจทำแต่ความดีเท่านั้น เมื่อเทียบกับบริบทการอาคุนไปขังเพื่อไม่ให้รับกวนความสงบสุขของบ้านเมือง ซึ่งไร้ผลแล้ว วิคتور อูโก เห็นชอบกับบริบทการของบาทหลวง มีเรียลมากกว่า เพราะเห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกและได้ผลตึ่กว่า และแนอนกว่า 乃จากของ วัลจ่อง แล้วบาทหลวง มีเรียล ได้พยายามช่วยเหลือเกื้อกูล เหล่านักโภชมาตลอด เห็นได้จากการจ่ายของวัดซึ่งเงินรายได้ส่วนหนึ่งถูกแบ่งไว้ดังนี้

“..เงินการกุศลเพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุก.... 400 สิ婆ร

— เงินการกุศลเพื่อการบรรเทาทุกข์

และการปลดปล่อยนักโภช.... 500 สิ婆ร

— เงินช่วยเหลือเพื่อปลดปล่อยหัวหน้าครอบครัว

ที่ติดคุกเพราะมีหนี้สินให้เป็นอิสระ.... 1,000 สิ婆ร

(ห้าปี หลังจากที่นานินยาเรื่องเหี้ยมธรรมออกสู่ห้องคลาด กฎหมายยกเลิกการจำคุก เพราะหนี้สินก็มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 1867)

— เงินช่วยคนยากจน..... 6,000 สิ婆ร”

(“Oeuvre pour l'amélioration....quatre cents livres des prisons

Oeuvre pour le soulagement et

la délivrance des prisonniers....cinq cent livres

— Pour libérer des pères de famille

prisonniers pour dettes..... ...mille livres.

— Pour les pauvres .....six milles livres.)⁴⁶

นอกจากนี้ บาทหลวง มีเรียล ยังเห็นว่าการช่วยเหลือเหล่านี้ยังไม่เพียงพอ ทั้งเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ อีกด้วย ฉ้าจะให้ผลดีที่สุดต้องแก้ที่ต้นเหตุ โดยการแก้ปัญหาการศึกษาให้ได้เสียก่อน ด้วยเหตุนี้ เขายังพูด

45 Ibid, p. 166.

46 Ibid, p. 22.

อยู่เสมอว่า “ควรจะสอนสิ่งต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แก่ผู้ไม่เข้ามาบัญญา สังคมมีความผิดที่ไม่ได้ให้การศึกษาฟรี....” (“A ceux qui ignorent, enseignez leur le plus de choses que vous pourrez; la société est coupable de ne pas donner l'instruction gratis...”)⁴⁷

วิคตอร์ ญูโก พูดถึงความสำคัญของการศึกษาอยู่เสมอ เพราะนอกจากจะเป็นบันไดขึ้นแรกที่จะทำให้คนยากจนพบกับแสงสว่างของชีวิตแล้ว ยังเป็นหนทางเดียวที่ทำให้มุนีทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในเรื่องเที่ย้อธรรมนอกจากบทหลวง มีเรียลแล้ว ของโจรัส (Enjolras) นักศึกษาภูมายหัวใจน้ำ และเป็นหัวหน้ากลุ่มนักศึกษาชื่อ “เพื่อนของ เอ.บี.ซี.” “Amis de l'A.B.C.” เป็นผู้สรุปความคิดของวิคตอร์ ญูโก ที่เรียกร้องให้ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ให้หมดไป ของโจรัสนำกลุ่มนักศึกษาพร้อมด้วยประชาชนผู้ยากไร้ก่อการจลาจลขึ้น มีผู้เสียชีวิตหลายคนจากการประท้วงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ของโจรัสอธิบายถึงเหตุผลของการเสียสละชีวิตของพวกเจ้าดังนี้

“พ่อน้องทั้งหลาย ผู้ที่เสียชีวิตที่นี่คือผู้ที่พลีชีพเพื่อความรุ่งโรจน์ของอนาคต ซึ่งควรจะเริ่มต้นจากสิทธิ์ด้านการศึกษา โรงเรียนประถมบังคับสำหรับทุกคน โรงเรียนมัธยมเปิดสำหรับทุกคน นี่คือภูมายสังคมที่เท่าเทียมกันเกิดจากโรงเรียนที่เมื่อันกัน ใช้แล้วการศึกษา คือ แสงสว่าง ..... สายหัวใจทั้งหลายครัวเรือนที่ 19 ยิ่งใหญ่ แต่ครัวเรือนที่ 20 จะสูงแน่น ตอนนั้นจะไม่มีอะไรเหมือนกับประวัติศาสตร์ในอดีต เราจะไม่ต้องกลัว การรบพุ่ง การอุกรวน การยึดอำนาจและการแข่งขันระหว่างชาติต่าง ๆ ด้วยกำลังอาวุธ เมื่อในวันนี้ อิกต่อไป ..... เราจะไม่ต้องกลัว ความอดอย่าง ความเอร็ดเอราเบรี่ยน การค้าประเวณีเพราแคมทุกชีวิตรักษาไว้เพื่อการตัดงาน การประหารชีวิต คอมดาบ และสงเคราะห์อิกต่อไป เราจะมีความสุข” (“Frères, qui meurt ici meurt dans le rayonnement de l'avenir....Le droit à l'alphabet, c'est par là qu'il faut commencer. L'école primaire imposée à tous, l'école secondaire offerte à tous, c'est là la loi. De l'école identique sort la société égale. Oui, enseignement! lumière!... Citoyens, le dix-neuvième siècle est grand mais le vingtième siècle sera heureux. Alors plus rien de semblable à la vieille histoire; on n'aura plus à craindre, comme aujourd' hui; une conquête, une invasion, une usurpation, une rivalité de nations à main armée....on n'aura plus à craindre la famine, l'exploitation, la prostitution par détresse, la misère par chômage, et l'échafaud, et le glaive, et les batailles..On sera heureux.”)⁴⁸

ถึงแม้ว่าของโจรัสจะมีอุดมการณ์และมองไปข้างหน้าเช่นเดียวกับ วิคตอร์ ญูโก แต่วิคตอร์ ญูโก ไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่รุนแรงของเขามหาภาระการจลาจลครั้งนี้ออกจากจะทำให้พ่อน้องร่วมชาติต้องฝ่ากันแองแล้ว ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ เพราะผู้ก่อการจลาจลส่วนใหญ่จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ถูกจับกุมคุมขัง ก่อการไม่สงบ แม้ว่าจะเป็นการกระทำที่กล้าหาญ แต่ก็เป็นการทำลายอุดมการณ์ทางอ้อม สำหรับวิคตอร์ ญูโก วิธีทางการเมือง ตามระบบประชาธิบัติจะเท่านั้นที่จะช่วยให้ทุกคนมีการศึกษาเท่าเทียมกันโดยสันติวิธี

ด้วยเหตุนี้ ในปี ค.ศ. 1850 วิคตอร์ ญูโก จึงกล่าวสุนทรพจน์เรื่องเสรีภาพในการศึกษาในสภาคูดแทนราชฎร เพื่อสนับสนุนความคิดในเรื่องนี้ที่ได้ถ่ายทอดไว้ในงานวรรณกรรมตลอดความโดยย่อดังนี้

“ทุกหนแห่งที่มีทุ่งนา ทุกหนแห่งที่มีมนุษย์ ขอให้มีหนังสือ ทุกตำบลล้อมรอบมีโรงเรียน ทุกเมือง ครัวเรือนเรียนมัธยม ทุกเมืองหลวงของแคว้นครัวมีมหาวิทยาลัย ขอบข่ายที่กว้างขวางของแหล่งศติปัญญา เช่น โรงเรียนเตรียมอุดม โรงยิมนาสติก โรงเรียนมัธยม มหาวิทยาลัย และ ห้องสมุดทุกแห่ง รวมกันทองแสงสว่าง

47 Ibid, p. 24.

48 Ibid, p. 221.

เห็นอีพื้นแห่งเดินทางของประเทศ เพื่อ “ปลูก” ความสามารถ และ “อุ่นเครื่อง” อาศัยพากงานให้ทั่วทุกหนแห่ง สรุปสั้น ๆ ก็คือว่าการศึกษาของมนุษย์ควรถูกยกระดับให้สูงขึ้นอย่างจริงจัง โดยเงื่อนมือของรัฐซึ่งจะนำไปใช้ตั้งไว้สำหรับมวลชนชั้นต่ำสุด ผู้ตอกย้ำในความมีดีที่ทับที่สุด เพื่อให้บรรลุสิ่งแสงสว่าง”⁴⁹

(“Partout où il y a un champ, partout où il y a un esprit, qu'il y ait un livre; Pas une commune sans une école, pas une ville sans un collège, pas un chef-lieu sans une faculté.... Un vaste réseau d'ateliers intellectuels, lycées, gymnases, collèges, chaires, bibliothèques, mêlant leur rayonnement sur la surface du pays, éveillant partout les aptitudes et échauffant partout les vocations. En un mot, l'échelle de la connaissance humaine, dressée fermement par la main de l'Etat, posée dans l'ombre des masses les plus profondes et les plus obscures, et aboutissant à la lumière.”)⁵⁰

การต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิมนุษยชนในด้านการศึกษาของ วิكتอร์ ญูโก เริ่มประสบผลสำเร็จในปี ค.ศ. 1881 ตีปีก่อนที่เขาจะเสียชีวิต ในปีนั้นกฎหมายการศึกษาพรีระดับชั้นประถมมีผลบังคับใช้ในประเทศฝรั่งเศส ปัจจุบันนี้ การศึกษาภาคบังคับดังต่อไปนี้ แต่ระดับเตรียมอนุบาลจนถึงระดับมัธยมปลาย คือ ตั้งแต่อายุ 2 ขวบครึ่งถึง 16 ปี พรีตลด สำหรับผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้นนักศึกษาต้องเสียค่าลงทะเบียนเรียนแต่ไม่แพงนัก (ประมาณ 1 พันบาทต่อปี) สำหรับนักศึกษาที่มาจากครอบครัวยากจน กรณีสิทธิข้อหุนการศึกษาและพักอยู่ในหอพักราคากูของมหาวิทยาลัยได้ด้วย

เมื่อเริ่มต้นเมื่อ 100 ปีก่อน วิكتอร์ ญูโก มีจุดประสงค์ที่จะเป็นนวัตกรรมใหม่ โดยมี “ภาระภาพเป็นฐานและความก้าวหน้าเป็นยอด” (“..... ayant la fraternité pour base et le progrès pour cime.”)⁵¹ และเขาวังว่า “ตราบใดที่ยังมีความไม่เจ้าเลาเบาปัญญาและความทุกข์ยากอยู่ในโลกนี้ หนังสือทำนานองเดียว กันกับหนังสือเล่มนี้จะไม่ไร้ประโยชน์” (“..... tant qu'il y aura sur la terre ignorance et misère, des livres comme celui-ci pourront ne pas être inutiles”)⁵²

จึงอาจกล่าวได้ว่า วิكتอร์ ญูโก ประสบความสำเร็จสมตามเจตนาของเขามากที่สุด เมื่อนวนิยายเล่มนี้ มีอิทธิพลต่อนักการเมืองและนักกฎหมาย ทั้งในและนอกประเทศฝรั่งเศส ตั้งแต่ครั้งราชวงศ์ที่ 19 จนกระทั่ง ถึงปัจจุบันนี้ อย่างตัวอย่างเช่น นายนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยเดิมผู้ล่วงลับไปแล้ว นางอินทิรา ได้เขียนไว้ในบันทึกความทรงจำของเธอว่า หนังสือที่ประทับใจเช่นมากที่สุดเล่มหนึ่ง คือเรื่อง เทชอธรรมของ วิكتอร์ ญูโก ซึ่งเธอได้อ่านฉบับภาษาฝรั่งเศส ความตอนหนึ่งมีว่า “อนึ่งฉันคิดว่าปรัชญาสังคมของ ฉันได้รับอิทธิพลอย่างมาก จากการอ่านหนังสือเล่มนี้ มันทำให้ฉันมีความรู้สึกอ่อนไหวมากยิ่งขึ้นต่อปัญหาความยากจน” (“Je crois d'ailleurs que ma philosophie sociale a été beaucoup influencée par cette lecture, qui m'a rendue plus sensible aux problèmes de la pauvreté”)⁵³

สรุปได้ว่า ผลงานทางด้านการเมืองและด้านลัทธอมของวิكتอร์ ญูโก มีอิทธิพลสำาคัญต่อการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ไม่เคยมีมาก่อน ให้เกิดการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนอย่างบ้าคลั่ง และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ได้ปลูกสำาคัญของมนุษย์ทุกคน ให้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิมนุษยชนของวิكتอร์ ญูโก มาจากเคล็ดลับ 5 ประการ ๆ แรก วิكتอร์ ญูโก เป็นนักเขียนและนักการเมืองที่ทำตามคำพูด ไม่ใช่แค่

49 Discours sur la liberté de l'enseignement, Assemblée Législative, 1850.

50 Victor Hugo, *Les Misérables*, op. cit., p. XV

51 Victor Hugo, *Les Misérables*, op. cit., p. 19.

52 Indira Gandhi, *Ma Vérité*, propos recueillis par Emmanuel Pouchpadass, Stock, 1984. Cité par Michel Ragon

Dans “Les livres du peuple,” Magazine littéraire, n° 214 janvier, 1985, p. 42.

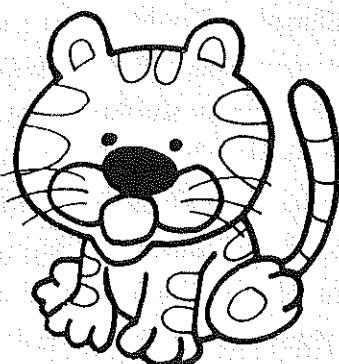
แต่พูดแล้วไม่ทำหรือพูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้เขาก็จึงตั้งชื่อหนังสือรวมผลงานทางการเมืองว่า “การกระทำและคำพูด เพราะสำหรับ วิคטור ญูก การกระทำและคำพูดต้องเหมือนกัน ประการที่สอง วิคטור ญูก เขียนไว้ในกองบทหนึ่งของ กรรมตามสนอง ว่า “ผู้มีชีวิตคือผู้ที่ต่อสู้” (“Ceux qui vivent sont ceux qui luttent”) เขายังได้ต่อสู้ตลอดชีวิตของเขามาเพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของมนุษย์ทุกคนโดยไม่เคยรู้สึกห้อแท้หรือสิ้นหวัง ทั้งนี้ด้วยเคล็ดลับประการที่สาม คือ วิคטור ญูก ยึดคิดว่า “ความตั้งใจจริงอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” (“Vouloir fermement, c'est pouvoir”) และ “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” (“Persévéérer, le secret de tous les triomphes”). เมื่อมีทั้ง “ความตั้งใจจริง” และ “ความพยายาม” วิคטור ญูก จึงบรรลุเป้าหมายสมตามเจตนาที่จะต่อสู้กับอำนาจเผด็จการเพื่อปลูกสำเนกทั้งของพระราชนายและของประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบประชาธิปไตย เพราะเห็นว่าเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพ เสนอภาคและภาคราภพตามอุดมการณ์ของการปฏิวัติ ในปี ก.ศ. 1789 ซึ่งเป็น “หัวใจ” ของการประการสิทธิมนุษยชนด้วย ประการที่สี่ วิคטור ญูก ยิ่งว่า “การมีชีวิตอยู่คือการมองไปข้างหน้า” (“Vivre, c'est regarder devant soi.”) ด้วยเหตุนี้ เขายังมีแรงบันดาลใจที่สำคัญ คือ ความก้าวหน้าในอนาคตของมนุษยชาติ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพให้แก่คนทุกคนและประเทศทุกประเทศที่ไร้เสรีภาพ ตลอดจนนักโทษทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักโทษการเมืองหรือนักโทษอาญา ทั้งที่เป็นนักโทษประหารหรือนักโทษ ผู้ต้องขัง นับเป็นสัญลักษณ์ของความก้าวหน้าของสังคมที่คนทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การเสนอวิธีแก้ปัญหาทางการเมืองและทางสังคม โดยการให้รัฐจัดการศึกษาพรีแก่นกุกชั้น โดยเฉพาะมวลชนผู้ยากไร้และขาดการศึกษา นับเป็นการบูรณะของสังคมในอนาคตอย่างถูกต้องที่สุด ประการสุดท้าย ความเชิงใหญ่ของวิคטור ญูก อยู่ที่การใช้ศิลปะเพื่อมนุษยชาติ ด้วยความรักและความเมตตาอย่างแท้จริง เขายังไม่เคยย่อท้อในการที่จะเขียน กวินิพนธ์ บทละคร และนวนิยาย เพื่อปลูกความคิดความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกร่วมกับผู้เขียน วิคטור ญูก เกลี่ยดความรุนแรงทุกรูปแบบ เขายังใช้ความงามของวรรณกรรมเป็นเครื่องต่อสู้กับอำนาจเผด็จการ การกดขี่มหง การลงโทษประหารชีวิต และ การทารุณกรรมต่าง ๆ ตลอดจน ความอดอยากยากไร้และความอยุติธรรมของสังคม ด้วยเหตุนี้ ผู้อ่านจะพบความคิดเหล่านี้ในรูปแบบของวรรณกรรมที่ต่างกัน แต่ วิคتور ญูก มีความสามารถพิเศษในการเสนอความคิดเดิมช้า ๆ กัน โดยผู้อ่านไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเพราะเข้าใจถึงเจตนาอันแน่วแน่องผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิคטור ญูก มีพิธีวรรณคดีอย่างไม่มีใครเทียบได้ เขายังใช้ภาษาง่าย ๆ แต่ไพเราะและงดงามเต็มไปด้วยสีสันและภาพเปรียบเทียบที่ก่อให้เกิดพลังทางความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก สงสาร เห็นอกเห็นใจ หดหู่ หรือ ชมฟันไปกับตัวละครที่เขานำเสนอด้วยน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือ นับเป็นการปลูกเร้าความคิดและความรู้สึกที่ได้ผล โดยใช้ “ปากกา” และ “หัวใจ” เป็นอาวุธ เพราะทำให้ผู้อ่านเกิดความคิด ความรู้สึกเดียวกันกับผู้เขียนจนอยากรวมร่วมในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และ แก้ไขสิ่ชีวิตของผู้ที่ไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองในด้านสิทธิมนุษยชน วิคטור ญูก เปิดเผยถึงเคล็ดลับข้อสุดท้ายที่ทำให้ผู้อ่านรักและยกย่องเขา ทั้งยังเป็นการแสดงถึงความรักและความตั้งใจจริงของเขาก็จะทำงาน เพื่อมนุษย์ทุกคน เมื่อเขานี้เป็นประโยชน์สัมพันธ์ แต่มีความหมายลึกซึ้งก่อนหมุดลมหายใจเพียงสองวันว่า “ความรัก คือ การกระทำ”

Victor Hugo

หนังสืออ้างอิง

(Bibliographie)

1. Victor Hugo, **Les Châtiments**, Univers des lettres, Bordas, Paris, 1985.
2. Victor Hugo, **Les Misérables**, Univers des lettres, Bordas, Paris, 1984.
3. Victor Hugo, **Les Misérables**, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, Paris, 1951.
4. Victor Hugo, **La Légende des siècles, La Fin de Satan**, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, Paris, 1950.
5. Pol Gaillard, **Les Contemplations**, Profil d'une oeuvre, Hatier, Paris, 1981.
6. Pol Gaillard, Georges Sylnès et Françoise Rachmuhl, **Grands Thèmes Actuels de Victor Hugo**, Oeuvres et thèmes, Hatier, Paris, 1980.
7. Henri Guillemin, **Victor Hugo par lui-même**, Ecrivains de toujours, Seuil, 1970.
8. Louis Aragon, **Hugo, poète réaliste**, Ed. sociales, Paris, 1952.
9. Jean Thoraval, **Les Grandes Etapes de la Civilisation française**, Bordas, Paris, 1969.
10. Jean-Marie Bécet et Daniel Colard, "Les Conditions d'existence des libertés," Documents d'Etudes, n° 4.01, série Libertés Publiques, La Documentation française, janvier, 1985.
11. Jean Imbert, **Les droits de l'homme en France**, Notes et Etudes Documentaires, La Documentation Française, n° 4781, Paris, 1985.
12. Paris-Match, n° 1877, 17 mai 1985, p. 86.
13. Magazine Littéraire, n° 214, janvier, 1985, p. 42.

สรุป

รายงานผลการวิจัยเรื่อง

“สถานะปัจจุบันและแนวโน้มการสอนภาษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย”

ระยะเวลาการวิจัย 4 เมษายน 2530–31

ตุลาคม 2531 รวมระยะเวลา 1 ปี 7 เดือน

การวิจัยเรื่องนี้เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล
ที่ได้รับจากคำตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง
เป้าหมายที่มาของข้อมูลคืออาจารย์ผู้สอนภาษาและ
วรรณคดีฟรังเศสประจำคณะที่มีการสอนภาษา
และวรรณคดีฟรังเศสในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของรัฐ
9 แห่ง คือ

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์)
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะอักษรศาสตร์)
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (คณะมนุษยศาสตร์)
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (คณะศิลปศาสตร์)
6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง (คณะมนุษยศาสตร์)
7. มหาวิทยาลัยศิลปากร (คณะโบราณคดีและคณะมนุษยศาสตร์)
8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ (คณะมนุษยศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์)
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (คณะมนุษยศาสตร์)

อัจฉรา โชติบุตร*

แบบสอบถามเป็นประเภทปรนัย multiple choices หรือ cafeteria มีตัวเลือก 4 ตัวเลือก หรือ
บางข้อมากกว่านั้น และมีข้อที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ
เติมข้อความที่ไม่ได้ระบุไว้ หรือข้อคิดเห็นอื่น ๆ ได้
อย่างเสรี

การแบ่งส่วนแบบสอบถาม แบบสอบถาม
ทั้งหมดมีจำนวน 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ
คือ

ส่วนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับตัว
อาจารย์ผู้สอน อาชีพ ประสมการณ์ในการสอน
จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับจำนวนนิสิตแต่ละกลุ่ม
3 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับโครงการสอนภาษา
ฝรั่งเศสนอกจากหลักสูตรปริญญาตรีและโท

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการจัดอบรม
สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับอาจารย์

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการสอน

ตอนที่ 5 สอบถามเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับ
แนวโน้มในการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับมหาวิทยาลัย
ในอนาคต (5–10 ปีข้างหน้า)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายในการวิจัยเรื่อง “สถานะบัจจุบัน และแนวโน้มการสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย ในประเทศไทย” ก็เพื่อสำรวจสถานะและสภาพ การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเกี่ยวกับ 1. อาจารย์ผู้สอนในด้านอายุ วุฒิ ประสบการณ์การสอน จำนวนข้ามสอนต่อสัปดาห์ 2. เกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน การแบ่งกลุ่มวิชาเอก トイ เลือก 3. รวม-รวมและวิเคราะห์ปัญหาและข้อข้อห้องเกี่ยวกับการสอนห้องในทางทฤษฎีและปฏิบัติ 4. รวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน 5. ทิศทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ที่กำลังจะเป็นไปในอนาคตอันใกล้ (5–10 ปี) 6. รูปแบบอื่น ๆ ของการสอนภาษาฝรั่งเศส เช่น โครงการหรือหลักสูตรพิเศษที่ปฏิบัติอยู่ และแนวโน้มที่จะมีต่อไป 7. สาเหตุหรือแรงจูงใจในการจัดสอนหลักสูตรพิเศษ 8. วิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องและอุปสรรค เพื่อหาความเป็นไปได้ของแนวโน้ม

จากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามที่ตอบโดยอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย เมื่อนำมาวิเคราะห์วิจัยแล้ว ปรากฏผลดังนี้

1. สถานภาพเกี่ยวกับด้านอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนยังคงเป็นอาจารย์หญิงถึง ร้อยละ 96.7 มีอาจารย์ชายเพียงร้อยละ 3.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36–45 ปี มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 6–20 ปี วุฒิปริญญาโทต่างประเทศ ร้อยละ 31.6 ปริญญาเอกร้อยละ 30.3 มีตารางสอนสัปดาห์ละ 6–10 ชั่วโมง ซึ่งเป็นอัตราที่เหมาะสมที่สุด ที่เปิดโอกาสให้อาจารย์มีเวลาค้นคว้า เตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าอาจารย์หลายท่านมีหน้าที่ราชการอื่น เช่น งานบริหาร งานอาจารย์ที่ปรึกษา ที่จะต้องปฏิบัติควบคู่ไปพร้อมกันด้วย ในแต่ละมหาวิทยาลัยมีจำนวนอาจารย์แตกต่างกัน แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

– สถาบันที่มีอาจารย์จำนวนพอสมควร 5–10 คน คือ มหาวิทยาลัยของกัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

– สถาบันที่มีอาจารย์จำนวนค่อนข้างมาก 10–15 คน คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยครินทร์กรุงเทพ

– สถาบันที่มีอาจารย์จำนวนมาก 15–25 คน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนสถาบันที่มีอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสจำนวนน้อย 1–5 คน คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนใหญ่มีการสอนระดับปริญญาโทร้อยละ 82 นอกนั้นมีการสอนระดับปริญญาโทร้อยละ 18

2. สถานภาพเกี่ยวกับผู้เรียน

เฉลี่ยโดยทั่วไปทุกมหาวิทยาลัยผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเอกระดับปริญญาตรีมีประมาณ 30–50 คน เป็นวิชาトイ 20–50 คน เป็นวิชาเลือก ก่อร่วม 10–20 คน

3. เกี่ยวกับหลักสูตร

อาจารย์ส่วนใหญ|r้อยละ 40.3 มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตร และร้อยละ 30.7 เห็นว่า ควรเพิ่มวิชาที่ทันสมัย เช่น วิทยาการสิ่งประดิษฐ์ ของฝรั่งเศสบัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้กันอยู่ ซึ่งใช้มาแล้ว 4 ปีโดยเฉลี่ย มีการปรับปรุงครั้งล่าสุดประมาณปี พ.ศ. 2527 ยกเว้นคณะใหม่ เช่น คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เพิ่งเปิดสอนภาษาฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2529 อาจารย์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรทุกครั้ง 45% และอีกกลุ่มหนึ่งร้อยละ 41.7 มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง แต่ถึงอย่างไร ร้อยละ 96.7 แสดงความจำง่ายว่าต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

สำหรับระยะเวลาที่ควรมีการทบทวนหรือแก้ไขหลักสูตรนั้น อาจารย์ร้อยละ 55.7 มีความเห็นว่าควรกระทำทุก 4 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม เพราะหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี เมื่อมีบันฑิตจบไปแต่ละรุ่นก็ควรมีการทบทวนว่ามีข้อดีข้อบกพร่องอย่างไร จะได้ปรับปรุง แก้ไขสำหรับรุ่นต่อไป

4. การสอนภาษาฝรั่งเศสในรูปแบบอื่น

นอกจากหลักสูตรปริญญาตรีหรือโทบัค์มีการสอนในรูปแบบอื่นในหลายมหาวิทยาลัย เช่น โครงการหรือหลักสูตรพิเศษ ห้องเรียนเดี่ยวคือเป็นการสอนความต้องการของสังคมปัจจุบันและสอนความต้องการของผู้เรียน มหาวิทยาลัยที่ยังไม่ได้เปิดหลักสูตรพิเศษในขณะนี้ส่วนใหญ่มีนโยบายที่จะเปิดสอนโครงการพิเศษนี้ 57.8% เนื่องจากเห็นความสำคัญและประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลภายนอก ห้องเรียนพัฒนาในด้านอุปกรณ์เพียงพอ 38.8% สถาบันที่มีบุคลากรที่มีคุณวุฒิพร้อม 24.5% แต่ 36.7% ระบุว่าอย่างขาดบุคลากร อาจารย์ส่วนใหญ่กำลังเตรียมจัดทำเอกสารและตำรา หรือมีโครงการที่จะจัดทำ

5. การอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับอาจารย์ในคณะ

ส่วนใหญ่มีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเป็นบางครั้ง 66.7% เพื่อให้อาจารย์ได้ทันเหตุการณ์รับรู้เนื้อหาความติด ทฤษฎีใหม่ ๆ เทคนิคโนโลยีในการเรียนการสอน นับเป็นการศึกษาต่อเนื่องประเภทหนึ่ง ทั้งยังช่วยให้อาจารย์ผู้สอนรู้ทักษะทางการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่พบมีทั้งที่คัดถ่ายคัลส์และแตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 ประเด็นใหญ่ดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน : พื้นฐานความรู้ความสนใจและความตั้งใจ จุดมุ่งหมาย การฝึกฝนลักษณะนิสัยของนักเรียนไทย

2. ปัญหาการแบ่งกลุ่มในมหาวิทยาลัยมีดัง :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. ปัญหาห้องเรียนและอุปกรณ์การสอนไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ

4. ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบอื่น ๆ จำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอ สัญญาจ้างรายปีอาจารย์ขาดต่างประเทศที่ไม่ประกันความมั่นคง

7. แนวโน้มการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย

การสอนภาษาฝรั่งเศสในชีวิตประจำวันควบคู่ไปกับภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม จะที่บทบาทมากยิ่งขึ้นในอนาคตอันใกล้ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่คงจะมีการประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเป้าหมายและจุดยืนต่างกัน และควรจะเน้นเอกลักษณ์เฉพาะแห่งในแต่ละสถาบันเป็นสำคัญ

บทสรุป

สำหรับแนวโน้มการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับมหาวิทยาลัยในอนาคต (5–10 ปีข้างหน้า) คงจะเป็นการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ใช้ในชีวิตประจำวันควบคู่ไปกับภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพราะการสอนภาษาในมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายมิใช่เพื่อให้เป็นอาชีพ แต่เป็นเครื่องมือที่จะให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้มากกว่า

เนื่องจากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลสนับสนุนให้เป็นการท่องเที่ยว กิจการด้านท่องเที่ยวตั้งตัวขึ้นมา ก็เกิดความขาดแคลนบุคลากรในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เช่น มัคคุเทศก์ พนักงานต้อนรับและหน้าที่อื่น ๆ ในโรงแรม แม้กระทั่งพนักงานขายของที่ระลึก สำรวจท่องเที่ยว คนขับรถแท็กซี่ ทำให้หลายสถาบันปิดสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แต่ความต้องการบุคลากรด้านนี้อาจถึงจุดอิ่มตัวได้มีถึงเวลาหนึ่ง จึงควรจะพิจารณาศึกษาทรัพยากรในแต่ละสถาบัน และเปิดสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านเพื่อจะได้เอกลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีคณะวิชาชีพต่าง ๆ แห่งหนึ่งไปทางสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ อาจเปิดสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ที่ประยุกต์ให้ทุกคณะในสาขาวิชาศาสตร์เรียนได้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดสอนภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักกฎหมาย เป็นต้น

การสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมหาวิทยาลัย ในปัจจุบัน ผู้สอนควรคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้ คือ พึงพูด อ่าน เขียน รวมกันไป และจะแยกเน้นทักษะหนึ่งทักษะหนึ่งเฉพาะเมื่อผู้เรียนอยู่ในปัจจุบัน การสอนภาษาฝรั่งเศสควรควบคุมไป กับการสอนนวัตกรรมฝรั่งเศส เพราะจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจดีขึ้น

คำถ้ามห้าบท

ตั้งเวลาแล้วหรือยังที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะเป็นระบบแลร์ Interdisciplinary โดยที่มีการลงทะเบียนข้ามมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ระบบการศึกษาเชื่อมโยงกัน โดยที่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยแห่ง ๆ (ทั้งของรัฐและเอกชน) ทั้งนี้จะเป็นระบบเดียวกับในสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการลงทะเบียนโอนหน่วยกิตข้ามสถาบันได้โดยถือเกณฑ์วิชาพื้นฐานของสถาบันที่รับโอนนั้นเป็นหลัก ทั้งนี้จะเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้รับการยอมรับมากขึ้นในต่างประเทศ ทั้งในทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา และในไม่ช้า การโอนย้ายหน่วยกิตเช่นเดียวกับในต่างประเทศนี้ จะเป็นสิ่งที่มีใช้เป็นไปไม่ได้เช่นเดียวกับในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในต่างประเทศ

Résumé

L'objectif de cette recherche intitulée "Le statut actuel et la tendance de l'enseignement du français dans les universités thaïlandaises" est de constater la condition de l'enseignement du français dans les domaines suivants :

1) Les enseignants : leur âge, leurs qualifications, leurs années d'expérience, leur nombre d'heures de cours hebdomadaires.

2) Les apprenants : leur nombre, leur répartition en groupes selon les matières : principales, secondaires ou facultatives.

3) Le rassemblement des opinions et des suggestions concernant les programmes de cours.

4) La technique de l'enseignement et la direction vers laquelle s'engage l'enseignement du français dans un avenir proche (5—10 ans).

5) Les autres formes de cours de français hormis les niveaux licence et maîtrise, comme par exemple des projets de cours spécifiques, des stages d'été, et les tendances à venir.

6) L'étude des motivations de ces cours spéciaux.

7) L'analyse des problèmes et obstacles pour se mettre aux nouvelles tendances de l'enseignement du français.

Suite au dépouillement des réponses obtenues des professeurs enseignants du français dans les universités, les résultats sont les suivants:

1) Statut des professeurs – enseignants du français

Les professeurs sont principalement des femmes (96,7% contre seulement 3,3% d'hommes). La plupart ont entre 36 et 45 ans. Ils ont de 6 à 20 années d'expérience professionnelle. 31,6% sont titulaires d'une maîtrise française et 30,3% d'un doctorat. Ils ont entre 6 et 10 heures de cours par semaine. Cette limite raisonnable leur permet de faire des recherches et de préparer efficacement leurs cours. Ils ont également dans le même temps diverses tâches administratives et des responsabilités comme professeur conseiller. Le nombre d'enseignants varie selon chaque université. On peut les diviser en plusieurs catégories.

- facultés ayant de 5 à 10 enseignants de français: Universités Khonkaen, Songkhlanakarin

- facultés ayant de 10 à 15 enseignants: Universités de Chiangmai, Thammasat, Silpakorn, Srinakarinvirot

- facultés ayant de 15 à 25 enseignants: Universités Chulalongkorn, Ramkamhaeng

- La faculté ayant moins de 5 enseignants est celle de l'Université Kasetsart

La plupart des facultés donnent des cours de français au niveau licence 81,7% et maîtrise 18,3%.

2) Statut des apprenants

À niveau licence, les universités ont en moyenne de 30 à 50 étudiants en français matière principale, de 20 à 30 étudiants en français matière secondaire et de 10 à 20 étudiants en français matière facultative pour chacun des 2 premiers groupes.

3) Concernant les programmes des cours

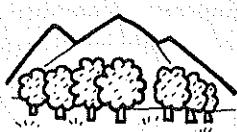
La plupart des enseignants 40,3% sont pour la révision des programmes de cours et 30,7% pensent qu'il faut ajouter des cours plus modernisés et adaptés à la vie actuelle tel par exemple un cours sur les inventions françaises. Les programmes actuels dans certaines universités datent de 1984 sauf à l'Université Khonkaen où la faculté de sciences humaines a été établie en 1986.

45% des professeurs participent à chaque fois à l'élaboration des programmes et 41,6% y prennent part quelquefois et 13,3% n'y ont jamais participé. La presque totalité désire cependant pouvoir y prendre part.

Pour la révision des programmes, 55,7% des professeurs pensent qu'il serait bon de le faire tous les 4 ans. Ce qui est un laps de temps convenable car les cours de licence dure 4 ans. Les programmes d'enseignement pourraient donc être réexaminés et améliorés en conséquence pour les étudiants des années suivantes.

4) Les autres cours de français

Hormis les cours de français niveau licence et maîtrise, on trouve d'autres cours comme par exemple des cours spécifiques ou des stages d'été. Ceux-ci ont pour but de répondre aux besoins de la société actuelle et des apprenants. Plusieurs Universités ne donnant pas ces cours ont l'intention d'en créer prochainement, voyant l'importance et la nécessité pour le public extérieur et la société en générale. La plupart des universités sont équipées d'un matériel suffisant mais le nombre d'enseignants qualifiés est inférieur à celui des enseignants insuffisamment qualifiés.

5) Stages et conférences pour les professeurs

La plupart des universités organisent des stages de recyclage ou des conférences pour informer les enseignants sur le progrès de l'enseignement et les initier aux nouvelles techniques, méthodes et technologies. Ceci est une formation vers laquelle s'engage l'enseignement et l'apprentissage du français.

6) Problèmes et suggestions

Les problèmes sont un peu partout les mêmes mais sont assez diversifiés. Ils peuvent se classer en plusieurs catégories: ceux concernant les apprenants, leur niveau, leur intérêt et leur attention en classe, leur objectif, leur pratique et leurs caractéristiques. Ceux concernant les salles de classe et le matériel pédagogique insuffisant, le manque de sécurité et de stimulants pour les professeurs étrangers travaillant sous contrat.

7) Tendance de l'enseignement et l'apprentissage dans les universités

Ce sont des cours de français langue générale en parallèle avec des cours de français fonctionnel pour répondre aux besoins des apprenants et pour rendre service au public. Cela devrait jouer un rôle important dans l'avenir et pourrait être la tendance à appliquer dans chaque université, tout en conservant le caractère propre de chacune.

Document I

Colloque de Beijing—89 PROGRAMME DU COLLOQUE ET

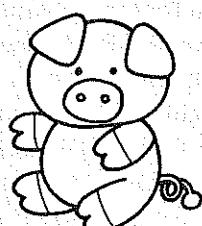
CONTRIBUTIONS

En vue de développer l'enseignement du français, notamment en Chine, l'Association des Professeurs de français en Chine et l'Université des Langues Etrangères de Beijing (Pékin) ont décidé de co-organiser le Colloque de Beijing—89, qui aura lieu à l'U.L.E.B. du 27 au 31 mars 1989.

Le thème du Colloque sera: LE FRANÇAIS ET LE DEVELOPPEMENT, il pourra être abordé sous les aspects suivants:

1. Le français, outil de développement:
  - Le FLE en tant qu'il peut répondre à la diversité des temps modernes (aspects linguistique et culturel d'une part, et scientifique, technique et économique d'autre part)
  - Le français, langue seconde, vers un public plus large (truchement des mass media: Radio, TV, Correspondance, etc)
2. Enseignement et apprentissage dans le contexte national:
  - Problèmes spécifiques de l'enseignement du français dans les pays asiatiques, notamment en Chine.
  - Objectifs linguistique, mais aussi professionnel et culturel de l'enseignement du français (français fondamental et français fonctionnel ou professionnel)
  - Vers une méthode d'enseignement adaptée aux réalités du pays et au développement de la science linguistique.
3. Le français, outil de communication et d'enrichissement du dialogue des cultures:
  - Approche socio-culturelle dans l'enseignement du français
  - La traduction en tant que facteur développement et de communication entre les peuples

Cette liste n'est pas exhaustive, d'autres aspects peuvent être proposés dans la mesure où ils s'intègrent dans le cadre du thème général. Le Comité d'Organisation du Colloque espère vivement recevoir avant le 31 août prochain toutes observations et suggestions éventuelles.

Document II

Colloque de Beijing—89 ACTIVITES SOCIO—CULTURELLES ET TOURISTIQUES

Au cours du Colloque (le 27—31 mars)

- Ouverture officielle
- Cocktail
- Soirée théâtrale
- Assistance à des cours de français, Conférences, Causeries
- Visites touristiques à Beijing:
  - La Grande Muraille
  - Les Tombeaux des Ming, dont le Palais souterrain
  - Le Palais impérial
  - Le Palais d'été
  - Le Temple du ciel
  - Autres

Après le Colloque (en option) (le 1 er et le 2 avril)

Deux jours de visite à Xi'an, à 1200 km. au sud-ouest de Beijing, ancienne capitale chinoise de onze dynasties depuis le XIe siècle avant notre ère:

- Les Statues des Guerriers et des Chevaux du tombeau de Shi Huang Di des Qin
- Les Sources thermales de Huaqing
- La Grande Pagode de l'Oie sauvage
- La Mosquée
- La Forêt des Stèles
- Autres

Document III

Colloque de Beijing—89 LES FRAIS (prix actuels en US\$)

1. Les participants au Colloque auront à payer:

- *le logement* (chambre à un lit avec douche/bain au Centre d'Accueil des Experts étrangers de l'U.L.E.B.)

- *et les repas* (petit déjeuner, déjeuner et dîner au restaurant du Centre)
40 US\$ (prix par jour)
- *les déplacements* pour activités socio-culturelles et touristiques à Beijing
50 US\$ (pour les 5 jours du Colloque)
- *les frais d'inscription* 40 US\$

Ils comprennent:

- le dossier du Colloque
- la soirée d'ouverture
- les activités socio-culturelles
- les transports aéroport -ville, ville-aéroport (à condition que le Comité d'Organisation soit prévenu de l'horaire d'arrivée-départ du participant)

2. Les participants qui auront choisi de visiter Xi'an auront à payer un supplément de 250 US\$, couvrant:

- logement et repas	80
- visites et transports	40
- voyages par avion Beijing-Xi'an-Beijing	130

N.B. Tout paiement pourra se faire sur place.

Les personnes désireuses de participer aux travaux du Colloque sont priées de retourner au Comité d'Organisation du Colloque la **fiche d'inscription** (V. Document IV) avant le 31 octo. 1988, et de lui faire parvenir en même temps une **proposition de contribution** présentée de manière succincte (en 3 pages au plus).

La décision d'acceptation et la lettre d'invitation leur seront communiquées avant la fin de l'année courante.

N.B. La langue de travail du Colloque est évidemment le français.

Adresse pour la correspondance:

M. ZHUANG Yuanyong
Comité d'Organisation du Colloque
de Beijing—89
Département de français
Université des Langues Etrangères de
Beijing
B.P. 8110 Beijing, CHINE

D.S. CAFE

ปากซอยสุขุมวิท ซอย 5 โทร. 251-3333
เชิญชิมอาหารฝรั่งเศสนานแท้

เข็ม เป็ดอบส้ม Canard à l'orange

เนื้อแกะอบ Gigot d'Agneau

หอยแมลงภู่อบ Moules farcies

ชาวยุโรปกรรเชียง หรือ ชูครูท Choucroûte Garnie

บันนังค์กรดูไบปักกี้ชันดีค

เป็นจิ้งจอกของร้าน บรรยายภาษาอังกฤษ

ราคารับรองเยา

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง

“ การสร้างบทเรียนทดลองวิชาการเขียน ”

ระหว่างวันที่ 27-29 ตุลาคม 2530 สาขา วิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ด้วยความร่วมมือจากศูนย์ปฏิบัติการ ทางภาษา สำนักวัฒนธรรมฝรั่งเศส ได้จัดการ สัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การสร้างบทเรียน ทดลองวิชาการเขียน” ณ ตึกคณะศิลปศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ผู้สอนวิชาการเขียน หรือผู้สนใจ ได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนปัญหาและความคิดเห็นกัน และร่วมกัน สร้างบทเรียนทดลองขึ้น รูปแบบของการสัมมนา จึงเน้นที่การแบ่งกลุ่มทำงาน การร่วมกันสร้าง บทเรียน และการทดลองใช้บทเรียนกับนักศึกษา ปี 3 วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์

มีผู้สมัครเข้าร่วมสัมมนาจากสถาบันอุดม- ศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนประมาณ 16 คน ได้ แบ่งกลุ่มทำงานเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการเขียนย่อหน้า

ผู้รายงาน : สุดา กักษา*

(paragraph) กลุ่มการเขียนเรียงความ (composition) และกลุ่มการเขียนรายงาน (rapport) การ ทำงานครั้งนี้เป็นที่สนใจของผู้เข้าร่วมสัมมนาและ ต่างตั้งใจทำงานกันอย่างจริงจัง ได้มีการใช้บทเรียน ทดลองของกลุ่มการเขียนย่อหน้าสอนนักศึกษาปี 3 15 คน โดยใช้เวลาสอนประมาณสองชั่วโมง ภายใน เวลาหนึ้นนักศึกษาได้ศึกษาบทอ่านทางด้านโฆษณา ท่องเที่ยวสั้น ๆ และท้ายสุดได้เขียนย่อหน้าเชิงชวน ทางด้านการท่องเที่ยวด้วยตนเอง

ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่า การทำงานครั้งนี้ อาจเป็นที่สนใจแก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมด้วย จึง ขอนำบทเรียนทดลองของสองกลุ่ม คือ กลุ่มการ เขียนย่อหน้า และกลุ่มการเขียนเรียงความมาเสนอ ไว้ ณ ที่นี่ โดยที่กลุ่มการเขียนย่อหน้าจะเสนอผล งานเขียนของนักศึกษาบางชิ้นที่ได้เขียนขึ้นในชั่วโมง การสอนทดลองด้วย ทั้งนี้ โดยไม่ได้แก้ไขภาษา แต่อย่างใด

1. กลุ่มการเขียนย่อหน้า (paragraph)

AILLONZ À LONDRE

LONDRES EST GRATUIT POUR LES MOINS DE 16 ANS*

Aucune ville ne ressemble à Londres et il n'en ressemble à aucune autre ville.

Nulle part ailleurs, on ne rencontre ce doux mélange de foie et de tradition.

Londres c'est à la fois le musée "Madame Tussaud" et la British Museum, le centre de la garde et les sports de Hyde Park. Ça ne s'explique pas, ça se vit.

On a tellement envie que vous veniez à Londres que les bateaux de Brittany Ferries partent du plus port dès

rent: Roscoff, Saint-Malo et Caen. On tellement envie que vous veniez à Londres que nous vous offrons un billet pour votre enfant : si le moins de 16 ans, il est invité, c'est gratuit. Renseignez-vous. Alors, c'est promis ? Vous viendrez ?

Pour recevoir une documentation complète sur Londres et sur Brittany Ferries, contactez à l'adresse : Office Britannique du Tourisme, Service Public 63, Rue Pierre Charron 75009 PARIS

Nom: _____
Adresse: _____
Ville: _____
Code postal: _____

Brittany Ferries

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

PARAGRAPHE

Plan : 2 heures

1. Présentation du texte (publicitaire)
  - Explication : questions – réponses
2. Exploitation : vocabulaire – expression
3. Réemploi :
  - Exercices de vocabulaire et de structure
  - Production d'un paragraphe
    - type argumentatif
    - acte de parole indirect
    - faire venir le lecteur
  - Exercices : faire un paragraphe pour faire visiter la Thaïlande à votre camarade français.

1. Présentation du texte

- 1.1 – Distribuer texte photocopie
  - 1.2 – Faire lire à haute voix le titre
  - 1.3 – Dégager les mots connus (à l'aide de l'image incorporée, connaissance encyclopédique). *Questions (oral)*:
    - Regardez les images et lisez à haute voix le titre.
    - Qu'est-ce que vous comprenez de ce titre? (Réponse possible en thai)
    - Pensez-vous que c'est un seul mot?
    - (Si non) Pouvez-vous dégager les mots connus?
  - 1.4 – Travail en groupe : lecture du texte (10 mn. dictionnaire possible)
  - 1.5 – Test de compréhension écrit (15 mn.)
1. Dans ce texte, il s'agit...
    - a. d'un message publicitaire
    - b. d'une lettre d'invitation
    - c. d'une petite annonce.
  2. La première partie du texte (Aucune ville... ça se vit) développe l'idée suivante
    - a. Comme les autres villes d'Europe, Londres offre un mélange de folie et de tradition.
    - b. Londres est intéressante à visiter parce que c'est une ville unique.
    - c. Personne ne part ailleurs; tout le monde veut aller à Londres.

3. Quelle est l'idée principale du reste du texte?
  - a. On a tellement envie que vous veniez à Londres.
  - b. Il existe trois ports différents d'où partent des bateaux de Brittany Ferries.
  - c. Tout est gratuit pour ceux qui ont des enfants moins de seize ans.
4. Quel est l'avantage le plus attristant de voyager à Londres avec Brittany Ferries?
  - a. Le personnel à bord de Brittany Ferries est très gentil avec les enfants.
  - b. On peut visiter trois ports différents
  - c. Les enfants moins de seize ans voyagent gratuitement.
5. Quelle est l'idée de "ce doux mélange de folie et de tradition"?
  - a. A Londres on peut trouver la modernité aussi bien que la tradition.
  - b. On peut trouver la folie de la tradition à Londres et nulle part ailleurs
  - c. La folie s'oppose à la tradition à Londres.
6. D'après ce document, quels sont les deux musées à visiter?

7. D'après ce document, quels sont les spectacles qui font partie de la vie quotidienne des Londoniens?

---

8. Si les Français veulent partir à Londres par Brittany Ferries, où pourront-ils s'embarquer?

(correction 10 mn.)

2. Exploitation

- 2.1 Vocabulaire:
  - gratuit (adj)
  - la relève de la garde ; การเปลี่ยน岗哨
  - les sermons de Hyde Park; sermons : discours moralisateurs
  - Hyde Park : nom d'un parc très connu à Londres.

2.2 Expressions:

- aucun + nom masculin NE + Verbe.
- aucune + nom féminin
(à remarquer : il n'y a pas de "PAS")
- Aucune ville ne ressemble à Londres.
- J'ai voyagé autour du monde, mais aucun pays n'est aussi beau que la Thaïlande.
- ressembler à
quelqu'un (quelque chose) ressemble à quelqu'un (quelque chose)
- A qui ressemblez-vous à votre père ou à votre mère?
- Nulle part ailleurs...ne
Nulle part ailleurs + Sujet + ne + verbe
Sujet + ne + verbe + nulle part ailleurs
- Nulle part ailleurs on ne peut assister à la procession des barges royales.
- être à la fois...et...
Cette salle est à la fois la salle de classe et la salle de réunion.
- Jacques est à la fois mon frère et mon ami.
- ça ne s'explique pas, ça se vit
(emploi des verbes pronominaux au sens passif)
- Le champagne se boit froid.
- Le français se parle ici.
- Entre amis, ça ne se dit pas.
- Avoir envie de + infinitif
que + subjonctif
- J'ai envie de partir à Londres.
- J'ai envie que tu partes à Londres avec moi.
- tellement...que
- Je t'aime tellement que je fais tout pour toi.
- On a tellement envie que vous veniez à Londres qu'on va être vraiment très gentil avec votre enfant.
- On a envie que vous veniez à Londres.
On en a tellement envie qu'on va être vraiment très gentil avec votre enfant.
- (Faire analyser de la même façon la phrase "On a tellement envie... ports différents;")

- (Rappel de l'emploi de)
Si + présent, présent.
- Si la température atteint 100° c, l'eau bout.

3. Réemploi

3.1 Faites des phrases à l'aide des mots donnés

1. ressembler à / son père

---

2. aucune / parler / fille

---

3. être / à la fois / une chambre à coucher

---

4. tellement que / avoir faim

---

5. en Thaïlande / se manger

3.2 Production d'un paragraphe

3.2.1 Technique du paragraphe (argumentatif):

acte de parole indirect d'inciter le lecteur à venir.

- Faire trouver la phrase contenant l'idée essentielle de ce paragraphe: "On a tellement...vous viendrez?"

Réponse: On a tellement envie que vous veniez à Londres.

Faire trouver les phrases appuyant l'idée essentielle.

Réponse: — Les bateaux de Brittany Ferries partent de trois ports différents.

— On va être vraiment très gentil avec votre enfant;
s'il a moins de seize ans,

il est invité, c'est gratuit.

3.2.2 Faites un paragraphe pour faire venir votre ami français en Thaïlande pendant l'année de la visite de la Thaïlande en employant obligatoirement dans l'ordre des mots et des expressions données. (30 mm.)

- J'ai tellement envie
- Nulle part ailleurs...
- La Thaïlande, c'est à la fois
- J'ai tellement envie
- Alors,.....?

ตัวอย่างผลงานของนักศึกษา

1. J'ai tellement envie que vous veniez en Thaïlande. Nulle part ailleurs on ne rencontre ce doux mélange de arts antiques et de culture. La Thaïlande, c'est à la fois le temple du Buddha Emeraud et le Palais Royal où les étrangers s'intéressent le plus. J'ai tellement envie que vous veniez en Thaïlande surtout cette année. C'est l'année de la visite de la Thaïlande. Il y a beaucoup de choses intéressantes et spéciales pour les étrangers comme vous. Alors, c'est promis? Vous viendrez?

2. J'ai tellement envie que vous veniez en Thaïlande, le pays plein des places touristiques. Nulle part ailleure on ne rencontre les villes très anciennes, les très grands musées, les beaux temples les palais très magnifiques et les plages très sages et très calmes. La Thaïlande, c'est à la fois le pays agricole et le centre de la religion. J'ai tellement envie que cette année vous y passiez vos vacances parce que c'est l'année de la visite de la Thaïlande. Alors, vous venez. Prenez votre décision et téléphonez moi vite!

3. J'ai tellement envie que vous veniez en Thaïlande où les arts sont magnifiques. Nulle part ailleurs on ne rencontre la douceur des arts et des traditions. La Thaïlande, c'est à la fois le pays des cultures anciennes, orientales et le pays des modernisations. J'ai tellement envie que vous veniez en Thaïlande où les gens sont gentils et souriants avec vous. Alors, voudriez-vous venir?

2. กลุ่มการเขียนเรียงความ (composition)

Objectifs

1. Cette leçon est destinée aux étudiants de 3e année qui ont déjà pratiqué l'écrit-du-paragraphe
2. Elle vise à apprendre aux étudiants de rédiger un texte narratif (fait divers)
3. Elle met l'accent sur l'utilisation des articulateurs temporels menant à la réduction d'une suite des événements aussi bien que sur la concordance de temps du récit.

Démarche pédagogique

1. Texte de lecture et exercice de compréhension.
2. Exercices de chronologies
  - ordonner les événements et étude du temps de la narration.
  - récire des phrases à l'aide des articulateurs temporels supplémentaires.
3. Refaire le texte à partir des points de départ différents.

1. Lisez le fait divers ci-dessous et faites l'exercice de compréhension.

MEURTRE. Un appelé en permission a tué un employé de fast-food qui tentait de le calmer, lors d'une altercation samedi à Paris. Eric Leprince, vingt ans, a expliqué son geste par "l'énervement". Samedi matin, vers 2 heures, il a poignardé en plein cœur un jeune agent de sécurité du O'Kitch de Barbès, sous prétexte qu'il n'était pas servi assez vite. Thierry Jorite, vingt ans, est décédé avant l'arrivée des secours. Eric Leprince, qui avait pris la fuite, a été retrouvé chez ses parents, grâce au numéro d'immatriculation de sa voiture.

Le matin N° 3281 Lundi 21 septembre 1987

A. Exercice de compréhension

1. Dites à qui correspond ces noms et ces pronoms:
  - un appelé en permission _____
  - un employé de fast food _____
  - il (ligne 9) _____
  - un jeune agent de sécurité du O'Kitch de Barbès _____
  - il (ligne 14) _____

2. Choisissez le sens qui correspond au mot donné:

- une fête
  - une dispute
  - un repas
  - une rencontre
- l'énerver
  - l'irritation
  - la déception
  - la faim
  - l'accident
- Eric Leprince a poignardé peut-être avec
  - un fusil
  - un couteau
  - sa main
  - son pied
- être décédé
  - être soigné
  - être transporté
  - être mort
  - perdre sa conscience

5. prendre la fuite

- se sauver
- se cacher
- prendre une décision
- prendre une auto

3. Complétez le tableau ci-dessous

Qui (sujet)	
Ce qu'il fait	
Qui (object)	
Quand	
Où	
Pourquoi	
Résultat	

B. Exercices de chronologies

1. Reclassez les événements selon l'ordre chronologique

Groupe nominal		Groupe verbal	
Sujet	complément d'objet	verbe	complément d'objet
A. Un appelé	en permission	a tué	un employé de fast-food
B. (Un employé de fast-food) qui		tentait	de le calmer (lors d'une altercation samedi, à faire)
C. Eric Leprince	20 ans	a expliqué	son greot par l'énerverment
D. Il		a poignardé	en plein coeur un jeune agent le sécurité du O'Kitch de Barbès samedi matin vers 2 h.
E. (Sous prétexte qu') Il		n'était pas servi	assez vite
F. Thierry Jorite	20 ans	est décédé	avant l'arrivée des secours.
G. Eric Leprince		(qui) avait pris	la fuite.
H. Eric Leprince		a été retrouvé	chez ses parents grâce au numéro d'immatriculation de sa voiture.

2. Relevez tous les verbes conjugués du texte. Donnez l'infinitif le mode, le temps et expliquez l'emploi de ces verbes.

verbe	mode	temps	emploi

3. Mettez les verbes entre parenthèses au temps passé qui convient

TELEX

AGRESSION. Un vigile parisien âgé de vingt-trois ans, très grièvement blessé d'une balle dans la tête, dimanche à 1 heure du matin, près de la station d'épuration d'Achères (Yvelines). Marc Hulsboch au volant de sa voiture, dont le moteur , lorsqu'il par un automobiliste de passage. Selon les enquêteurs du SRPJ de Versailles, il pourrait s'agir d'un règlement de comptes.

DROGUE. Quarante-six préservatifs bourrés de cocaïne la semaine dernière dans l'estomac d'un homme admis d'urgence dans un hôpital de New York pour de très douloureux problèmes de constipation. Fidel Figueroa, trente et un ans,

le 6 septembre dernier de Colombie, où il cinq' jours. Il devrait être inculpé à sa sortie de l'hôpital.

(rétrouver)

(se trouver)

(remarquer)

(découvrir)

(rentrer)

(passer)

**4. Ré-écrivez ces phrases du texte à l'aide des articulateurs temporels donnés.
Faites des changements nécessaires.**

1. Un appelé en permission a tué un employé de fast-food qui tentait de le calmer, lors d'une altercation samedi à Paris. (après avoir)

(pendant que)

2. Samedi matin, vers 2 heures, il a poignardé en plein cœur un jeune agent de sécurité du O'Kitch de Barbès sous prétexte qu'il n'était pas servi assez vite. (avant de)

---

3. Eric Leprince, qui avait pris la fuite, a été retrouvé chez ses parents, grâce au numéro d'immatriculation de sa voiture. (après)

**5. Voici des articulateurs qui marquent une suite des étapes des événements.
Ordonnez la suite d'actions, en un texte suivi, en choisissant parmi les articulateurs dans le tableau ci-dessous.**

D'abord	et puis	enfin
Au début	ensuite	finalement
Quand	après au bout d'un moment	en fin de compte
	au même moment	à la fin
	en même temps	
	tout d'un coup	

- Eric Leprince a attendu sa commande; il n'était pas content et a tué un employé de fast-food.
– Il a pris la fuite.
– Il a été retrouvé chez ses parents.
- Marc Hulsboch était au volant.
– Il a perdu sa conscience et sa voiture tourna
– On l'a retrouvé très grièvement blessé d'une balle à la tête.
- Fidel Figueroa a passé 5 jours en Colombie
– Il est rentré à New York et a eu de très douloureux problèmes de constipation.
– On a découvert 46 préservatifs bourrés de cocaïne dans son estomac.

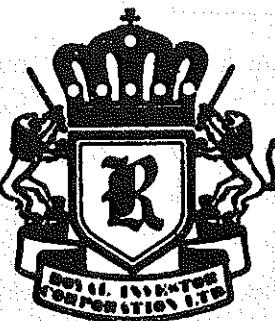
C. Exercice de rédaction

Racontez ce fait-divers à votre manière en choisissant l'une de ces trois phrases comme le point de départ.

1. Il était 2 heures du matin Eric Leprince attendait sa commande au restaurant O'Kitch de Barbès. _____

2. Un employé de fast-food a été tué _____

3. Les policiers ont arrêté un meurtrier _____

บริษัท รอยัลอินเวสต์เตอร์ คอร์ปเปอเรชั่น จำกัด
ROYAL INVESTOR CORPORATION LIMITED.

Sinthorn Bldg. 4th Flr. 132 Wireless Rd. Bangkok 10500

Tel. 2500210-3, 2520215 ext. 400-404

Tly. 84055 ROYAL TH

Denzel Washington (Steve Biko) et Kevin Kline (Donald Woods).

ภาคยนตร์เรื่อง Cry Freedom ที่ก่อให้เกิดปฏิริยาถึงขั้นเดินบนประทัวในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

หนังในبارีส

อัจฉรา โนตินตร*

เป็นปรากฏการณ์รวมด้าวเห็นคนเข้าแวร กันยาวหน้าโรงหนังในปารีส โดยเฉพาะรอบเย็น – ค่ำ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือเมื่อวันนังใหม่มองฉาย การไปดูหนังสนุก ๆ สักเรื่องในวันหยุดเป็นการพักผ่อน ที่ไม่ใช่การวนในกรุ่นเพื่อนฝูง หรือสมมิงค์ในครอบครัว ที่ยังเป็นที่นิยมกันมาอย่างต่อเนื่อง โชคดีที่คนฝรั่งเศส ยังถือว่าการไปดูหนังเป็นการบันเทิงที่ยังหาได้ง่าย ด้วยราคาที่ไม่แพงเกินไป และได้รับผลตอบแทน คุ้มค่า เพราะคำว่า “ภาคยนตร์” นั้นความหมายที่ ปั่งอยู่ในที่คือ ภาพที่เคลื่อนไหวได้ คือ เรื่องราว ชีวิตในแม่มุมต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นอุกมายาดแต่ ผู้กำกับตั้งใจจะปังซึ่ให้เป็นไป นอกจากแม่มุม บัญชาชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ผู้ชมภาคยนตร์ยังได้รับรสต่าง ๆ จากภาคยนตร์แต่ละเรื่อง สนุก ตื่นเต้น เครียด ขบขัน เครว่า หรือบางเรื่องก็มีหลายรสผสมกัน มีผู้ตั้งฉายาว่า ภาคยนตร์คือ โลก Maya ไม่ใช่เรื่องจริง แต่นั่นแหละ

โลกมายาคือ โลกที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อสะท้อนให้เห็นโลกที่เราอยู่กันจริง ๆ บัญชาสังคม บัญชาชีวิต ครอบครัว แม้กระทั่งเรื่องส่วนตัว ประวัติชีวิตหรือ การต่อสู้ของคนสำคัญมีผู้นำมาทำภาคยนตร์ เช่น คนดัง โนเปเลียน จักรพรรดิจูบี้ คลิโอลัตตรา พระเยซู ภาคยนตร์บางเรื่องทำให้เกิดปฏิริยาความคิด จนอาจมีผลกระทบทางการเมือง อย่างเช่น Cry Freedom ของ Sir Attenborough เรื่องของผู้นำชาวผิวดำ ในประเทศแอฟริกาใต้ที่ถูกกดขี่จากนักปกครอง ผิวขาว จนເօຫົວມາໄປອด ถูกห้ามฉายในประเทศนั้น เพราะอาจก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในหมู่คนผิวดำได้

การสร้างภาคยนตร์เป็นอุตสาหกรรมขึ้นหน้า ที่น่าดูอย่างหนึ่งของฝรั่งเศส ผู้สร้างคนสำคัญ ๆ เช่น Truffaut มีชื่อเสียงไปทั่วโลก แม้ว่าเขาจะเสียชีวิตไปแล้ว ผู้สร้างคนอื่น ๆ เช่น Claude Lelouch, Tavernier, ที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับ ดาวนักแสดง ชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงและความสามารถเป็นที่รู้จัก กันทั่วไป และบางคนก็ขึ้นแท่นเป็นดาราอลลีวูด

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไปพร้อมกันด้วย ถ้าจะเอ่ยชื่อ ก็คงจะคุ้นหู อย่างเช่น Isabelle Adjani, Christophe Lambert, Lambert Wilson นี่เป็นดารารุ่นหนุ่มสาว และถ้าจะพูดถึงดารารุ่นเก่า เช่น Yves Montand, Alain Delon, Jean Paul Belmondo ที่นับว่าเป็นดาราสาวกลมที่เรียงทั่วไปทั่งยุโรป และอเมริกา คนไทยคงไม่คุ้นเคยกับหน้าตาและเชือกเสียงของดาราฝรั่งเศสเท่าไร บทบาทในภาพยนตร์ก็ไม่ค่อยมีโอกาสได้ชม เพราะบ้านเรามีค่ายมีหนังฝรั่งเศสเข้ามาฉายบ่อยนัก อันที่จริงประเทศไทยฝรั่งเศสมีอุตสาหกรรมภาพยนตร์สำคัญไม่น้อย ผู้สร้างภาพยนตร์คนดัง ๆ เช่น ครูฟอร์ด (ลีบีวิตแล็ก) ที่มีชื่อเสียงในระดับสากล การประกวดภาพยนตร์ในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติที่เมือง Cannes มีภาพยนตร์จากทุกประเทศทั่วโลกมาเข้าประกวดมีอีกและความคิด กรรมการตัดสินก็มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านนี้รวมทั้งนักสร้างภาพยนตร์ระดับมืออาชีพ ทางจากนานาประเทศ เทศกาลภาพยนตร์ที่เมืองกานส์ ซึ่งเป็นเมืองชายทะเลเมืองเดียวในฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง เป็นการชุมนุมผู้ที่อยู่ในวงการภาพยนตร์จากทั่วโลกเป็นระยะ ทั้งผู้สร้าง ผู้กำกับ ดารา ผู้ชุมที่เคยติดตามผลงาน และครั้งว่าเรื่องใดจะได้รับรางวัล สมกับที่ลุ้นกันหรือไม่ ตลอดงาน 7 วัน ทั้งเมืองจะคึกคักไปด้วยงานมหกรรมต่าง ๆ งานเลี้ยงรับรอง งานเลี้ยงแนะนำภาพยนตร์เรื่องเด่น ๆ งานโชว์ตัวดารา แฟลชมิวสิค ภาพยนตร์เรื่องต่อไป โรงภาพยนตร์ทุกแห่งในเมืองกานส์ และที่หอจดหมายเหตุจักรราชนครินทร์ตลอดวัน มีหนังอยู่ในคิวสัมภาษณ์ตามประกาศเป็นร้อย ๆ เรื่อง ในราคากิ๊ฟ เค้าอ่าาชื่อบัตรเป็นเงินที่กรรมการทำไว้ภายในนี้โดยเฉพาะ หรือหากยังมีที่เหลือจากบัตรพิเศษ ก็อาจเข้าคิวชื้อน้ำโรงได้ บางเรื่องก็ฉายให้ชมฟรี ๆ เป็นการโฆษณา เหล่าดารา ก็จะแต่งตัวกันหรูหราเต็มที่ เมื่อมีงานประกาศตัว ทั้งนี้ เพราะรู้ว่าบุคคลที่พากษาเหล่านั้น ช่างภาพจากทั่วโลกและนักข่าวต่างก็เดินทางมาทำข่าว ดาราหน้าใหม่ที่ยังไม่ดังก็ทำทางทำตัวให้ดังได้ในขณะเดียวกัน ดาราสาวที่ยังไม่มีคนรู้จักหลายคนก็ถือโอกาสเดินทางน้อยหน่อย บางคนถึงกับไม่ทั่งรอเดินโชว์ของจริงให้ช่างภาพถ่ายรูปจะได้ดังเร็วขึ้น ที่ดังสมใจ

ก็มี งานนี้จึงมีอะไรแปลกด ให้ดูอยู่ไม่ขาด ผู้กำกับ และผู้สร้างบางคนก็มาหานักแสดงกันในงาน สัญญาไว้จังก็อาจมีการทดลองกันในระหว่างเทศกาลนี้แหละ ภายนครในฝรั่งเศสจะแบ่งประเภทและใช้ได้ตัวอักษรย่อ ดังนี้

- A Aventure J Dessin animé
- B Biographie K Vie animaux
- C Comédie L M Comédie musicale
- D Drame N O Comédie
- E Epouvant P dramatique
- F Fantastique Q Policier
- G Fiction R Espionnage
- H Guerre S Erotisme
- I Historique T W Western
- X Divers

ภาพยนตร์บางเรื่องที่มีฉากรุนแรงหรือโป๊ จะมีป้ายเขียนว่าห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 หรือ 13 ปี แล้วแต่เรื่อง แต่เท่าที่สังเกตก็ไม่เห็นมีการตรวจบัตรประชาชนเพื่อคุ้มครอง คนไทยบัตรก็แค่คุ้มหน่าเท่านั้น เพราะคงต้องว่าคุณที่มาเข้าห้องควรจะรู้ว่าร่วมมีสิทธิหรือไม่ เพราะถึงอย่างไคนขายตัวก็ไม่มีหน้าที่ตรวจหรือจับกุมอยู่แล้ว

โรงภาพยนตร์ในฝรั่งเศสในช่วง 10 ปีหลังนี้จะเป็นห้องเล็ก ๆ จุผู้ชมได้ตั้งแต่ 50–200 คน เป็นอย่างมาก หมอดส์มายสร้างโรงหนังขนาดยักษ์ๆ คุณเป็นพัน ๆ คน ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะการชมภาพยนตร์เพื่อความนิยม แต่เนื่องจากในฝรั่งเศสมีโรงภาพยนตร์มากมายเป็นร้อย ๆ โรง และทุกย่านมีโรงหนังให้เลือกดูได้ไม่ซ้ำกัน หนังใหม่ก็จะออกฉายพร้อมกันทั่วทั้งประเทศ และในปริส เองก็ฉายพร้อมกันหลายแห่ง จำนวนผู้ชมจึงเฉลี่ยกันไป เห็นโรงหนังบางแห่งแล้วประหลาดใจ เป็นห้องແลวเล็ก ๆ แค่น้ำ ก้นเป็นห้องฉายได้ถึง 2 ห้อง บางรอบมีคนดูแค่ 3–4 คน เท่านั้น ทางโรงเลยต้องมีการโฆษณาลดพิเศษ อย่างเช่นรอบ 12.00 น. ซึ่งก็แน่นอยู่แล้ว ที่ห้างดูยา ก เพราะนิสัยคนฝรั่งเศสนอนดึกตื่นสายอยู่แล้ว โรงหนังบางแห่งแม้แต่เวทีกลาง Champs Elysees มีป้ายเชิญชวนให้ดูหนังรอบเที่ยงราคานี้

20 F ในขณะที่ร้อนอื่น ๆ ราคาก่อตัว 35–39 F โรงส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงภาพยนตร์ จะลดราคาเฉพาะวันจันทร์ทุกรอบราคา 25–28 F ตามปกติหากมีบัตรนักศึกษาจะได้ลดราคาเป็นบางรอบ และบางแห่งที่สำคัญคืออยู่ลีมแหร์ยูฟรังค์ 2 เหรียญ เอาไว้ซึ่งให้ ouvreuse หรือผู้หญิงที่พากุณไปทางที่นั่ง เพราะเป็นธรรมเนียมของเขาว่าที่มีการให้ pourboire สาหร่ายหรือน้อยที่มาทำอาชีพนี้ไม่ได้รับเงินค่าจ้าง จากทางโรงภาพยนตร์ มีแต่เพียงรายได้จากการที่ป้ายหอพัก ไอศครีม ลูกอม ช่วงพักหลังจากจบภาพยนตร์โฆษณา ก่อนที่หนังจะเริ่ม แม้ว่าบางครั้ง ผู้ชุมชนจะเป็นคนเดินไปทางที่นั่งเอง แต่ตามมารยาทก็ให้ค่าtipตามปกติ

คนฝรั่งเศสชอบดูภาพยนตร์โดยไม่จำกัดว่า เป็นของชาติใด ตั้งนั้นในปริ๊สเองจึงมีหนังหลายวันและ เป็นร้อยเรื่องให้คนเลือกดู ว่าอย่างดูหนังชาติไหน เนื้อเรื่องเป็นอย่างไร ทั้งหนังใหม่ที่เพิ่งออกฉายและ หนังเก่ามีให้ดูตามความพอดใจอันหลากหลาย ส่วน หนังเก่ามากหรือหนังดังในอดีต ก็มีการนำกลับมาฉายใน Cinématèque ซึ่งก็คือส่วนของภาพยนตร์ มีสมาชิกประจำ จัดฉายหนังตามความนิยมของสมาชิก หนังที่มาถูกนำมาใช้ตามโรงหนังทั่วไปอาจหาดูได้ตาม Cinématèque ต่าง ๆ ค่าตั๋วไม่แพงนัก

สำหรับจุดดูภาพยนตร์ระบบจอกลม เก้าอี้ เอนนอนได้ ซึ่งให้ความรู้สึกเหมือนกับเราเข้าไปปะวณอยู่ในเหตุการณ์ด้วยจริง ๆ หนังที่ฉายด้วยระบบนี้ สร้างเป็นพิเศษ La Géode อาคารทรงกลมอยู่ที่ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ Musée de Sciences Porte de la Villelète ฉายภาพยนตร์ระบบจอกลม จึงมีคนเข้า来看น้ำตกวันเพื่อซื้อบัตรเข้าชมภาพยนตร์ รอบละ 1 ชั่วโมง ค่าตั๋วเฉพาะ La Géode 36 F ตั๋วชมพิพิธภัณฑ์อย่างเดียว 40 ฟรังค์ แต่ถ้าซื้อบัตรแบบ passe partout ดูหนังด้วยเข้าชมนิทรรศการ ในพิพิธภัณฑ์ด้วยจะเหลือใบละ 60 ฟรังค์

สำหรับตัวชี้ภาพเจ้าเองได้มีโอกาสดูภาพยนตร์ ที่ปารีส 3 เวีง และเกิดความประทับใจทั้ง 3 เวีง เพราะเป็นหนังสไตล์โรบเล่เรื่องชีวิตเรียน ๆ ตาม จังหวะที่ควรเป็นเหมือนชีวิตจริง เป็นหนังสวยงาม

สะท้อนภาคชีวิต ทำให้เกิดความซาบซึ้ง หนังทั้ง 3 เรื่องคือ Bagdad Café, Chocolat, Chambre à vue ซึ่งหนังทั้ง 3 นี้ถ้าฉายในเมืองไทยก็คงอยู่ได้แค่วันเดียวออก เพราะไม่ถูกแปลงเครื่องหนังเมืองไทย คือไม่เมืองไทยหรือต้นแบบโผล่โหน เป็นชีวิตเรียน ๆ แต่ทุกที่ผู้กำกับต้องการให้ผู้ชมเห็นและคิดคล้อยตาม น่าสนใจ บทบาทของผู้แสดงก็เป็นบทสนทนารือ พูดจากเสียง จังหวะเคลื่อนไหวก็ช้า ๆ ไม่เร่งรีบ เรื่อง Bagdad Café เป็นเรื่องของสาวอ้วนหน้าหวาน ชาวเยอรมันที่ไม่พูดมาก มาที่ยวอเมริกากับสามี คงจะเป็นสมัยดั้นด้นระหว่างประเทศ เพราะยังเห็นสภาพเมืองทະเตรายิ่งใหญ่ ออยู่ แต่ก็ขัดใจกับกลางทางเลย ลงจากรถ เดินลากกระเป๋าฟ้าทะลายโจร มาถึงร้านกาแฟ ที่มีเรือนพักคล้าย ๆ Motel กลาย ๆ ที่ดูเหมือนรีสอร์ฟรันพันธ์ ไม่เคยมีคนมาเช่าอยู่ เจ้าของ เป็นหญิงผิวขาวทำงานเอาเรื่อง ผอมเพรียว เสียงดัง และคงจะปากร้าย เพราะใส่สามีเปิดออกจาบ้านไป ในร้านกาแฟก็ดูจะมีลูกค้าไม่กี่คน เครื่องซองกาแฟเสียไม่มีกาแฟขาย ลูกจ้างก็การเปลี่ยนวนnoonอยู่หลังเคานเตอร์ สาวอ้วนนี่แก้ไขเข้ามาพักโดยจ่ายแทรเวลเวอร์ชีค แต่พอเปิดกระเบ้าก็ได้เรื่อง สมบัดที่อยู่ในกระเบ้าถูกเปลี่ยนของคุณสามีสลับกัน เธอก็อาเสือผ้าออกผึ้ง ปรากฏว่าพ่อเจ้าของร้านมาทำความสะอาดห้องตากในนี้ก่อน คิดปักดิบหรือมีอันตรายก็เลยเรียกนาย อำเภอแต่งเครื่องแบบ แต่ถ้าเปลี่ยนบินเดียนแดง มาตรวจสอบหนังสือเดินทาง ทุกอย่างถูกต้อง ที่เรื่องพักยังมีหนุ่มใหญ่เช่าประจำอยู่คุณหนึ่ง ใช้สายตากระลิมกะเหลี่ยน้ำอ้วนบอย ๆ น้ำอ้วนก็ดูมีความสุนดี ทางก็มา弄ที่ร้านกาแฟ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีกาแฟขาย วันหนึ่งแก้ไขลูกมาจัดสำนักงาน Motel ข้างร้านกาแฟ ใจกลางกรุงฯ ทิ้ง ๆ กลับมาเจ้าของร้านโวยวาย แต่ดู ๆ ไปแล้วก็เดี๋ยวนี้กัน บังเอิญในกระเบ้าสามี มีอุปกรณ์แสดงกล น้ำอ้วนแก้ไขก่ออยู่คุณเดียว ว่าง ๆ ก็ไปเล่นกับเด็กอ่อนหลานเจ้าของร้าน ความสัมพันธ์ และความเข้าอกเข้าใจกันเริ่มก่อตัว ทั้งน้ำอ้วนและเจ้าของร้านกลายเป็นเพื่อนรักกัน ว่าง ๆ ก็มาช่วยเลี้ยงอาหาร ทอดลองหรือมีอะไรก็ส่งกลให้ลูกค้าดู เจ้าของร้านได้ความคิด จัดแสดงเป็นเรื่องเป็นราวเสียเลย

บรรดาสิงห์สิบล้อที่ต้องใช้เส้นทางนี้ก็เลยติดใจ เป็นจุดนัดพบแห่งใหม่ คนแห่นร้านทุกวัน อู๊ปป.. กีดวิ่ง่่าหมดอายุ น้ำอ้วนเลยทิวะเป่าอกจากร้านไปเรื่องไม่ได้จบแค่นั้น วันหนึ่งขณะที่ทุกคนกำลังเหงหงอย น้ำอ้วนคนเดิมก็ทิวะเป่ากลับมา ร้านนี้ก็เลยกลับคึกคักขึ้นมาใหม่ มีการแสดงกล แผลโชว์ เพลงแบบคabaเร็ต โดยเจ้าของร้านสาวปากร้ายกับน้ำอ้วนร่วมแสดง แฟน ๆ ติดกันเกรียว วันหนึ่ง หนุ่มแจ็ค พาเลนซ์ ที่ขายขนมปังน้ำอ้วนนานาชนิด แต่งงานกับเชอร์ ซอจะได้ไม่มีปัญหาเรื่องเชื้อชา เรื่องจะลงเยอย่างไรคงจะต้องรอวิดิโอดิจิทัลที่ Alliance เพื่อจะทดลองมาบ้าง

พังคูเนือเรื่องกัยงั้น ๆ แต่สีหน้าและท่าทางจากบทบาทของผู้แสดงแต่ละคนเป็นธรรมชาติ และคุณสมจริงสมจังจนเหมือนกับเรื่องนั้นเกิดขึ้นจริง ๆ นี่คือฝีมือของผู้กำกับและนักแสดง และหนังฝรั่งเศสที่มีดุลยภาพเป็นหลักจะเน้นให้เห็นฝีมือ ส่วนจะได้เงินหรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะบางเรื่องหวังกล่อง คือร่วงวัลในงานประกวดภาพยนตร์ ถ้าหากเป็นหนังประเภทนี้จะไม่ถูกกับรสสนิยมคอหนัง ในบ้านเรา อย่างที่เคยได้ยินเสียงบ่นว่าไม่ได้ความพูดกันทั้งเรื่อง “ไม่เห็นมีบทอะไร หนังเรื่อง Bagdad Café ทำให้ผู้ชมรู้สึกช้ำชึ้นกับคำว่ามิตรภาพ โดย

เฉพาะความรักและผูกพันของผู้หญิงมีปัญหา 2 คน ซึ่งเป็นเรื่องนามธรรมอันละเอียดอ่อน แต่ผู้กำกับก็สามารถทำออกมาได้อย่างน่าชมเชย

สำหรับรายการภาคยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ เป็นร้อย ๆ แห่งในกรุงปารีส ไม่ต้องตกใจว่าจะหาไม่ถูก เนื่องจากสื่อของการบันเทิงและมหกรรมที่กำลังแสดงในกรุงปารีส ออกเป็นรายสัปดาห์wang จำหน่ายหลายฉบับที่รู้จักกันดีคือ Pariscopé, Paris 7 jours ฉบับละ 2 F เล่มเล็กขนาดพกสะพายไม่หนามากนัก มีชื่อภาคยนตร์ทุกเรื่องพร้อมโรงที่ฉาย รายการแสดงต่าง ๆ ทั้งละคร ระบำ คอนเสิร์ต นิทรรศการภาพวาด ภาพแกะสลัก ทั้งนิทรรศการถาวรตามพิพิธภัณฑ์ และชั่วคราวที่เปลี่ยนอยู่เรื่อย ๆ รายชื่้อาหารทั้งของฝรั่งเศสและชาติอื่น ๆ จัดเรียงตามหมวดหมู่เรียบง่าย คဏห์คิดจะเที่ยวปารีสและเลือกชมรายการบันเทิง ซื้อหนังสือนี้เล่มเดียวจะใช้ได้อย่างคุ้มค่า เพราะนอกจากจะมีรายละเอียดทุกอย่างแล้วยังระบุที่อยู่ไว้ด้วย

ถ้าสมาชิก ส.ค.ฟ.ท. มีโอกาสไปปารีสหรือเมืองใดก็ตามในฝรั่งเศส แบงเวลาไปดูหนังบ้าง แล้วคุณจะได้รับรู้ถึงความคิดของคนฝรั่งเศส ท่าทาง การพูดจา ทิวทัศน์ บ้านเมือง เป็นการศึกษาวัฒนธรรมไปในตัว

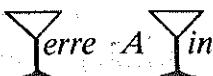

เกร็ดนำรู้ “เรื่องของตัว V”

Jean MOREL*

En France, c'est L'hi Ver... les Vendanges sont terminées... le beaujolais nou Veau est sorti le 17 no Vembre... le temps du Vin chaud est Venu.

Avec un V Comme ...

C'est un art. Ils en parlent comme si c'était une religion. Quant au vocabulaire, c'est celui d'une science réservée aux seuls initiés d'ailleurs, découvrir le vin en France est une aventure bien hardie pour un étranger. Seule la patience et l'observation feront, au fil du temps, que l'on vous ouvrira une cave, ou que l'on vous fera déguster une bonne bouteille. Le vin est l'affaire des gens de goût.

Aborder un vin, c'est sentir son "arôme", c'est humer son "bouquet" c'est frétiler de plaisir devant une belle oeuvre qui a du "corps". Ce plaisir est vivant et il naît d'une nature féminine. Oui le vin est femme. Sa séduction peut trahir ceux qui l'honorent. Voici comment "ils" la décrivent:

LES MOTS DU VIN

Il (Elle) a sa robe

La robe d'un vin, c'est sa couleur. L'apprecier constitue la première phase de la dégustation. En regardant le vin dans le verre, à la lumière du jour, on se renseigne principalement sur son âge: pour les rouges, une robe franche, voire brutale, violacée ou grenat, indique un millésime récent, tandis qu'une couleur plus ambrée, orange ou tuilée, concerne un vin plus vieux.

Mais on admire sa bouche.

La bouche. En laissant barboter le vin en bouche et en aspirant un peu d'air, d'autres arômes apparaissent. Mais on va aussi évaluer les saveurs du vin. L'homme ne distingue que quatre saveurs: l'acide, le sucré, lamer et le salé.

Et son nez.

Le nez rassemble toutes les senteurs que peut exhale un yin. Le dégustateur procède par analogies en établissant des comparaisons aromatiques. De quelles senteurs se rapprochent les arômes de ce vin? Un nez exercé peut en déceler des dizaines: senteurs animales (cuir, gibier...), balsamiques (réglisse), épicées, florales, fruitées, végétales, minérales...

Mais son secret, c'est l'équilibre!

L'équilibre. Voilà le secret d'un bon vin: il apparaît équilibré en bouche! Pour un vin blanc, l'équilibre s'établira entre acidité et moelleux. Trop acide, le vin est agressif, pas assez, il est plat; trop moelleux, il est lourd, pas assez, il est mince. A ces deux paramètres s'en ajoute pour les rouges un troisième: les tanins. Cette substance naturelle donne à un vin son astringence, son caractère "râpeux". Trop de tanins, le vin est dur, pas assez, il est sans charpente, sans structure.

Alors, vous êtes prêts.

La dégustation d'un vin consiste à mesurer – le plus précisément possible – les diverses qualités d'un vin. Utilisée par les professionnels – pour réaliser des assemblages ou pour sélectionner une cuvée –, cette technique est aussi à la portée de l'amateur: bien sûr, elle exige un certain apprentissage.

Attention

Consommez avec modération!

* อาจารย์คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

บันทึกการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2531

ประธาน ลึคิริเสวิน*

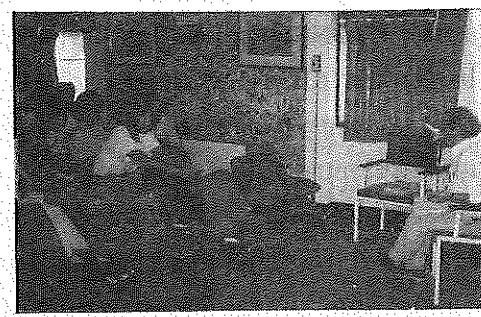
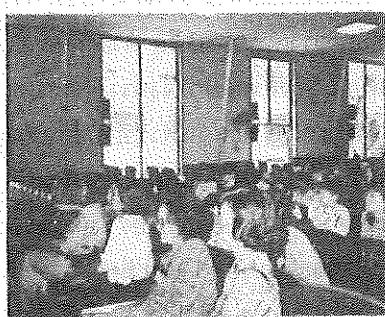
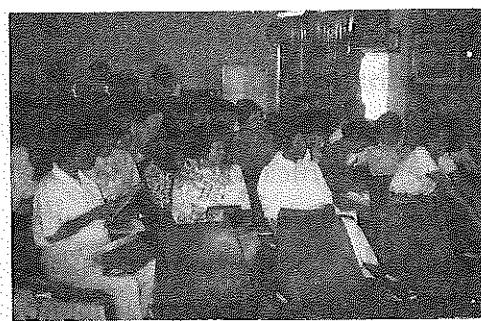
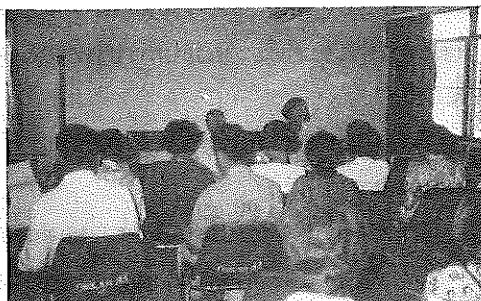
สมาคมครุภำษ่าฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2531
ขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 25 ตุลาคม 2531 ใน ห้องประชุม-
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี
สมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน 57 คน ตามระเบียบ
วาระการประชุมดังนี้:-

1. อุปนายกเปิดประชุม

นางธิดา บุญธรรม อุปนายกสมาคมฯ กล่าว
เปิดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2531 เมื่อเวลา
16.30 น.

เลขานุการแตลงกิจการที่ได้ดำเนินการมาใน รอบปี 2531

นางสาวประมาณ สีคิริเสวิน เลขานุการ-
สมาคมฯ ได้รายงานผลงานประจำปีของสมาคมฯ
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2531 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม
2531 รวมทั้งซึ่งแจ้งถึงกิจการต่าง ๆ ที่สมาคมฯ จะ
ดำเนินการจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2531 ด้วย

รายงานประจำปี

สมาคมกรุภาราฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่ 1 มกราคม 2531 ถึง 25 ตุลาคม 2531

คณะกรรมการบริหารสมาคมกรุภาราฝรั่งเศส แห่งประเทศไทย ชุดที่ 6 ขอรายงานกิจกรรมของ สมาคมฯ ที่ได้จัดทำในรอบปีที่ผ่านมาดังนี้

1. งานบริหาร

คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ ได้ประชุม เพื่อดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2531 จนถึงวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี คือ วันที่ 25 ตุลาคม 2531 รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง สรุป สาระการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสมาคมฯ ได้ดังนี้

1.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อหาสมาชิกทั่วประเทศ บุคคลและสถาบัน

1.2 จัดทำโครงการประจำปี 2531 ของสมาคมฯ

1.3 จัดทำโครงการความร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศสปี 2531

1.4 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสมาคม ฝรั่งเศสปี 2531

2. ทุนประจำต่างๆ

ในรอบปีที่ผ่านมา สมาคมฯ ได้ดัดต่อขอทุน ประจำต่างๆ เพื่อสมาชิกดังต่อไปนี้

2.1 ทุนฤดูใบไม้ผลิ 1988 จำนวน 16 ทุน ระยะเวลา 2 เดือน สำหรับครุฑ์สอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อฝึกอบรมภาษา วัฒนธรรม และวิธีการสอน ภาษาฝรั่งเศส โดยผู้รับทุนจ่ายค่าเดินทาง ไป–กลับ ด้วยตนเอง ผู้รับทุนทั้งหมดเดินทางไปรับการฝึกอบรมที่ LYON เมื่อวันอังคารที่ 22 มีนาคม 2531 โดยสายการบิน AIR FRANCE เที่ยวบินที่ AF 181

2.2 ทุนฤดูใบไม้ผลิ 1989 สมาคมฯ ได้ทำ โครงการขอทุนฤดูใบไม้ผลิ 1989 จำนวน 20 ทุน ระยะเวลา 2 เดือนแล้ว แม้ว่าในขณะนี้สมาคมฯ จะยังไม่ได้รับค่าตอบที่แนนอนจากศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศส สมาคมฯ ได้เตรียมพร้อมโดยจัดส่งใบสมัครให้แก่ สมาชิกเพื่อยืนยันความจำเป็นขอรับทุนไว้ล่วงหน้าโดย กำหนดให้ส่งใบสมัครคืนสมาคมฯ ภายในวันที่ 2 ธันวาคม 2531

2.3 ทุนฝึกอบรม 9 เดือน 1988 สมาคมฯ ได้รับทุนประจำปีจำนวน 3 ทุน ระยะเวลา 9 เดือน สำหรับครุฑ์สอนภาษาฝรั่งเศสระดับมัธยมศึกษา โดยผู้รับทุนจ่ายค่าเดินทาง ไป–กลับ กรุงเทพฯ – ปารีส ด้วยตนเอง สมาคมฯ ได้ทำการสอบถามคัดเลือก เมื่อวันเสาร์ที่ 13 สิงหาคม 2531 และผลปรากฏว่า ผู้ที่ได้รับทุนคือ

1. นางสาวชนี เสนร่วง ณ อยุธยา โรงเรียน สตรีมหាមุณาราม กรุงเทพฯ

2. นางดาวศิริ ควรสุกา โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ นนทบุรี

3. นางสาวนัย พรหนโชคชัย โรงเรียนสตรี-พักถุง พักถุง

อนึ่ง ผู้ที่ได้รับทุนฝึกอบรม 9 เดือน 1988 จากศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศส โดยผ่านกระบวนการคัดเลือก มี 6 ราย ได้แก่

1. นางประกายศรี ก้อนทอง โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ

2. นางสาววราชนา สมจิต โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ

3. นางสาววิไลพร ชวนชื่น โรงเรียนสมม尔斯ตรีบูรณะ สมุทรสาคร

4. นายปราโมทย์ พินพิมาย โรงเรียนสุริทยาการศринทร์

5. นางสาวเพญขาว คันธาราชน์ โรงเรียนสารบูรีวิทยาคม สารบูรี

6. นางสาวจังกลณี ศรีสำราญ โรงเรียนสตรีราษฎร์ยิ่ง อุดรธานี

ซึ่งผู้รับทุนทั้ง 9 รายนี้ ต้องจ่ายค่าเดินทาง ไป–กลับ กรุงเทพฯ – ปารีส ด้วยตนเอง องค์นายก กิตติมศักดิ์ ของสมาคมฯ จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณประทานทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งให้ สมาคมฯ เพื่อให้ผู้รับทุนฝึกอบรม 9 เดือน ทั้ง ของสมาคมฯ และของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ เป็นสมาชิกของสมาคมฯ และมีความจำเป็นจริง ๆ ขออีเมลเงินค่าเดินทางโดยไม่คิดดอกเบี้ย ซึ่งในปีนี้มีผู้ ยื่นความจำนงขออีเมลเงินค่าเดินทาง 2 ราย ซึ่งได้ รับการพิจารณาไว้เมื่อความจำเป็นจริง ๆ ทั้ง 2 รายดื้อ

1. นางสาวชวนี เสนววงศ์ ณ อุรุยา โรงเรียนสตรีมหภาคูราณ กรุงเทพฯ

2. นางดาวศิริ ควรสุภา โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ แห่งบุรี

2.4 ทุนดูงานสำหรับผู้เกียกกาย ในปี 1988 รัฐบาลฝรั่งเศสไม่ได้ให้ทุนประจำหนี้แก่สมาคมฯ แต่ให้เป็นทุนดูงานด้านการศึกษา ณ ประเทศไทยฝรั่งเศสจำนวน 5 ทุน ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา องค์นายกติติมศักดิ์ของสมาคมฯ ได้เดินทางไปประเทศไทยฝรั่งเศสตามคำกราบทูลเชิญของรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อทดลองงานด้านการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 15 – 24 มิถุนายน 2531 โดยมี นางวงศ์จันทร์ พินัยนิติศาสตร์ นางอุไร พลกล้า นางพยอม ธรรมบุตร และนางสาวประภา งานไพรожน์ ตามเดินทางไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

ที่ PARIS เสด็จที่ CIEP และ CNEP
ที่ ROUEN เสด็จที่ UNIVERSITE DE ROUEN

ที่ BREST เสด็จที่ CIEL (CENTRE INTERNATIONALE D'ETUDES DES LANGUES) ซึ่งเป็นศูนย์สอนภาษาต่างประเทศ

ที่ CAEN เสด็จทดลองพระเนตรด้านวัฒนธรรมของ NORMANDIE ตาม CHATEAUX ต่าง ๆ (ไม่ได้เดินทางที่ UNIVERSITE DE CAEN เนื่องจากเป็นวันอาทิตย์)

ส่วนที่ LYON นั้น ไม่ได้เดินทาง เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของฝรั่งเศส จัดเลี้ยงอาหารที่ PARIS ดังนั้น MME BERTIN ซึ่งเป็น VICE DIRECTRICE ของ UNIVERSITE DE LYON จึงมาเข้าเฝ้าที่ PARIS พร้อมทั้งนำเอกสารต่าง ๆ มาภายในด้วย

คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ มีความเห็น สอดคล้องกับคณะที่ตามเดินทาง เกี่ยวกับศูนย์ภาษา CIEL ที่ BREST ว่าเหมาะสมสำหรับโครงการศึกษา และทัศนศึกษาภาคฤดูร้อนในประเทศไทยฝรั่งเศสรุ่นต่อ ๆ ไปมาก เพราะเป็นศูนย์ที่สอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาสเปน จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ ให้แก่เยาวชนฝรั่งเศสด้วย ดังนั้นถ้าเยาวชนไทยไปเรียนภาษา

ฝรั่งเศสที่ศูนย์นี้ก็จะมีโอกาสได้พบปะเพื่อน ๆ ชาวฝรั่งเศสรุ่นเยาว์กัน และอีกประการหนึ่งชา BREST เองก็รู้จักประเทศไทยมากกว่า 300 ปีแล้ว จะเห็นได้จากกลางใจเมืองนี้มีถนนสายประชานษายหนึ่งชื่อ RUE DE SIAM

3. การจัดสัมมนา

ในปีนี้ สมาคมฯ ได้จัดสัมมนาสำหรับอาจารย์ที่สอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาพร้อม ๆ กัน โดยร่วมมือกับภาควิชาสาขาวัสดุศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหัวข้อว่า “การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” เมื่อวันอังคารที่ 25 ตุลาคม 2531 ณ ห้องประชุม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การจัดกิจกรรมเพื่อสมาชิก

4.1 ทัศนศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันอาทิตย์ที่ 31 มกราคม 2531 สมาคมฯ ได้นำสมาชิกและผู้ที่สนใจกิจกรรมของสมาคมฯ จำนวน 130 คน ไปทัศนศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้เยี่ยมชมสถานที่สำคัญและนำเสนอในหลายแห่ง คือ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ สวนโรมมพุเตย และสะพานข้ามแม่น้ำแคว ซึ่งทุกคนได้รับความสนุกสนานและพอใจกับการไปทัศนศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างมาก

4.2 กิจกรรมประจำปี 2531 สมาคมฯ จะจัดงานกิจกรรมประจำปี 2531 โดยมีหัวข้อว่า “LA FRANCE DE A – Z” ในวันเสาร์ที่ 17 และวันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2531 ณ โรงเรียนเซนต์约瑟์ฟ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนิสิต นักศึกษา ที่เรียนภาษาฝรั่งเศส และผู้สนใจทั่วไปได้แสดงความสามารถทางภาษาฝรั่งเศส มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. การประสานงานกับหน่วยงานภายใต้ประเทศไทย

5.1 ประสานงานกับกรมวิเทศสหการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับความช่วยเหลือของรัฐบาลฝรั่งเศสในด้านการเรียนการสอน การ

จัดสรรทุน และความช่วยเหลือด้านเอกสารต่างๆ ภาษาฝรั่งเศส โดยสมาคมฯ เป็นสื่อกลางจัดประชุม อนุกรรมการสถานบันเพื่อศึกษาบัญหาต่างๆ และเพื่อประชุมร่วมกับฝ่ายฝรั่งเศส ที่กรมวิเทศสหการ

5.2 ประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศส เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ทุกระดับด้วยการร่วมมือด้านต่างๆ เช่น การสัมมนา การอบรมครุ การจัดสรรทุนประเทศไทยต่างๆ

5.3 ประสานงานกับสมาคมแห่งนักศึกษาฝรั่งเศส เพื่อส่งเสริม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย – ฝรั่งเศส ในต่างประเทศ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

5.4 ประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวัฒนศึกษา โดยส่งกรรมการบริหารสมาคมฯ ผู้ทรงคุณวุฒิไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่สมาชิกของ ชั้นรวมครุศาสตร์สอนภาษาฝรั่งเศสของเขตการศึกษาต่างๆ

6. การประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศ

6.1 ประสานงานกับ FIPF (fédération internationale des professeurs de français) โดยสมัครเป็นสมาชิกของ FIPF เพื่อรับเอกสาร เกี่ยวกับการค้นคว้าและความเคลื่อนไหวด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสทั่วโลก และนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารของสมาคมฯ ตลอดจนการเผยแพร่ และส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมใหญ่ ครั้งที่ 7 ในหัวข้อ “LE FRANÇAIS POUR DEMAIN” ซึ่งจัดให้มีขึ้นในระหว่างวันที่ 10 – 16 กรกฎาคม 1988 ณ เมือง THESSALONIQUE ประเทศกรีซ

6.2 ประสานงานกับ AUPELF (ASSOCIATION DES UNIVERSITES PARTIELLEMENT OU ENTIEREMENT DE LANGUE FRANÇAISE) โดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ ซึ่งในปีนี้จะมีการประชุมที่ NEW DELHI ระหว่างวันที่ 17 – 22 ธันวาคม 2531 โดยมีหัวข้อคือ “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนา”

6.3 ประสานงานกับกลุ่ม AMITIE SANS FRONTIERES เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้สมาชิก มีเพื่อนชาวฝรั่งเศสทางด้านภาษา

7. การจัดพิมพ์หนังสือ วารสาร และจดหมาย ข่าวของสมาคมฯ

7.1 จัดพิมพ์วารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศส แห่งประเทศไทยปีละ 4 ฉบับ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกตลอดจนเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษาและระเบียบวิธีสอน

7.2 จัดพิมพ์สมุดภาพ “มรดกวัฒนธรรมไทย” เพื่อหารายได้ทุลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโครงการที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา สมุดภาพฯ ตั้งกล่องน้ำมีขนาด 80 หน้า (A 4) 10 ยก ซึ่งภายในเล่มจะมีรูปภาพประกอบประมาณ 100 ภาพ ซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองของไทยด้านศิลปวัฒนธรรมตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น ทวาราวดี ศรีรัชช์ เชียงแสน ลพบุรี สุโขทัย อุบลฯ และรัตนโกสินทร์ พร้อมคำบรรยายสั้นๆ ประกอบภาพเป็นภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาไทยนั้นจะพิมพ์เฉพาะชื่อของรูปภาพเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดวางตัวอักษรทั้ง 3 ภาษาฯดูสวยงาม โดยจะจำหน่ายในราคามูลละ 100 บาท

7.3 จัดพิมพ์จดหมายข่าวเพื่อแจ้งข่าวสารต่างๆ ไปยังสมาชิกตามโอกาสอันควร

7.4 จัดพิมพ์สรุปผลการสัมมนาต่างๆ ซึ่งสมาคมฯ เป็นผู้จัด

8. กิจการอื่นๆ

8.1 โครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน ณ ประเทศไทย รุ่นที่ 2 (1988) เป็นโครงการที่สมาคมฯ และศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศสร่วมกันจัดขึ้นสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนประสบการณ์ตรงในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยผู้เข้าร่วมโครงการต้องเสียค่าใช้จ่ายเองคนละ 48,000 บาท โดยจ่ายเงินค่าเครื่องบินคนละ 22,690 บาท ค่าอาหารเดินทางและ 1,000 บาท ที่เหลือ เป็นค่าเรียน ค่าอาหารและค่าท่านพำนะ แต่เนื่องจากเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้

รับประโภชน์สูงสุด โดยนอกจากจะจัดให้มีการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้วยังจัดให้มีห้องศึกษาอีกหลายแห่งซึ่งจะเป็นประสบการณ์ตรงแก่ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างตี นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการทำประกันชีวิตและประกันสังคมให้กับผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนอีกด้วย พร้อมทั้งยังได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินอีกจำนวนหนึ่งเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ไม่พึงพอ และยังได้รับการต้อนรับอย่างเป็นทางการในฐานะบุญญาจากประเทศไทยอีกด้วย

ในรุ่นที่ 2 นี้ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 23 คน เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6 จากโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จำนวน 17 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 15 คน และนิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จำนวน 6 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 5 คน ทั้งหมดได้ออกเดินทางไปยังเมือง NANTES เมื่อวันเสาร์ที่ 2 เมษายน 2531 โดยสายการบิน AIR FRANCE เที่ยวบินที่ AF 179 เวลา 21.50 น. และกลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันจันทร์ที่ 2 พฤษภาคม 2531 เวลา 10.55 น. โดยสายการบินเดียวกัน ทั้งนี้ภายใต้ความดูแลของอาจารย์ประมวล ลีศิริเรวิญ และอาจารย์อรวรรณี ปานสวัสดิ์

หลังจากที่ผู้เข้าร่วมโครงการกลับถึงกรุงเทพฯ ครบแล้ว สมาคมฯ ได้ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม

ผลปรากฏว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี รีบเป็นปีที่ 2

8.2 จัดบัญชีเก็บรับทุนไปประเทศฝรั่งเศส โดยส่งผู้แทนของสมาคมฯ ไปช่วยเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศสกรรชั่ง

8.3 จัดให้มีการประมูลผลการรับทุนประจำท่าน ๆ โดยจัดส่งใบประมูลไปให้ผู้ที่ได้รับทุนประจำท่าน ๆ หลังจากกลับมาแล้ว และร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศสจัดให้มีการประชุมเพื่อประเมินผลผู้ที่ได้รับทุนบางประเภท

8.4 เปิดให้บริการห้องสมุดแก่สมาชิก

8.5 จัดทำเกียรติบัตร หรือโล่ เพื่อมอบให้แก่ผู้มีอุปการะคุณต่อสมาคมฯ

8.6 จัดจำหน่ายเข็มเครื่องหมายสมาคมฯ แก่สมาชิก

8.7 จัดจำหน่ายแก้วที่ระลึก 300 ปี ความสัมพันธ์ไทย–ฝรั่งเศส

8.8 จัดจำหน่ายหนังสือ BICENTENAIRE DE BANGKOK

3. เตรียมภูมิใจและเรื่องการเงินและเสนอขอผู้ตรวจสอบบัญชี

นางจันทร์ พิษณุเดชาตร์ เหราภูมิใจสมาคมฯ ได้รายงานสถานะทางการเงินของสมาคมฯ ดังนี้

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2530

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินฝากธนาคาร

หนังสือ 200 ปี รัตนโกสินทร์

ดอกเบี้ยคงรับ

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

เงินลงทุนระยะยาว

ตัวสัญญาใช้เงิน

รวมสินทรัพย์

1,038,272.82 บาท

68,805.56

37,500.00

1,144,578.38

500,000.00

1,644,578.38 บาท

หนี้สินและทุนสะสม

หนี้สินหมุนเวียน

ค่าใช้จ่ายด้านจ่าย

ทุนสะสม

เงินทุนหมุนเวียน

ยอดยกมา

บวก รายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายปี 2530

รวมทุนสะสม

รวมหนี้สินและทุนสะสม

(นางชิดา บุญธรรม)

อุปนายก

งบรายได้และค่าใช้จ่าย

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2530

รายได้

รายรับค่าสมาชิก

86,900.00 บาท

เงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝรั่งเศส

60,000.00

รายรับจากการจัดงานสมาคม

52,293.00

ดอกเบี้ยรับ

156,962.13

รายได้จากการจัดทำวารสารและข่าวหนังสือ

7,252.00 บาท

เงินอุดหนุนค่าเดินทางและเงินบริจาค

23,750.00

รวมรายได้

387,157.13

ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายในการจัดงานและจัดสัมมนา

125,584.95

ค่าเช่า ค่าไฟฟ้าและค่าโทรศัพท์

22,928.02

ค่าทำสมุดภาพ

20,000.00

ค่าสมาชิก FIPF

4,252.96

ค่าไปรษณีย์และครุภัณฑ์

35,648.00

ค่าวัสดุ

16,637.00

ค่าภาษีเงินได้

10,322.70

รวมค่าใช้จ่าย

235,373.63

รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย

151,783.50

(นางชิดา บุญธรรม)

อุปนายก

(นางวงศ์ พินัยนิติศาสตร์)

เหรัญญิก

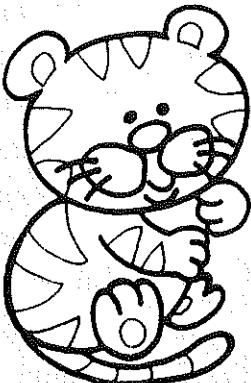
และได้เสนอให้นางสาววิวัลย์ ภิญโญพนาภุล
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ทะเบียนเลขที่ 2661 ซึ่ง
ตรวจสอบบัญชีของสมาคมฯ เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี
ของสมาคมฯ ต่อไป ที่ประชุมเห็นชอบเป็นเอกฉันท์

4. นายทะเบียนแต่งเรื่องลงนามขิก

นางมลฤดี ปาลสุข นายทะเบียนสมาคมฯ ได้
แจ้งจำนวนลงนามขิกของสมาคมฯ ดังนี้

สมาชิกกิตติมศักดิ์	1 องค์ และ 3 คน
สมาชิกสามัญตลอดชีพ (สตช.)	360 คน
สมาชิกสามัญรายปี (สรป.)	99 คน
สมาชิกวิสามัญตลอดชีพ (วตช.)	12 คน
สมาชิกวิสามัญรายปี (วรป.)	4 คน
สมาชิกสถาบัน (สสถา)	48 ราย

5. ปิดประชุมเวลา 17.30 น.

อภินันทนาการ

IATA COFFEE SHOP & RESTAURANT

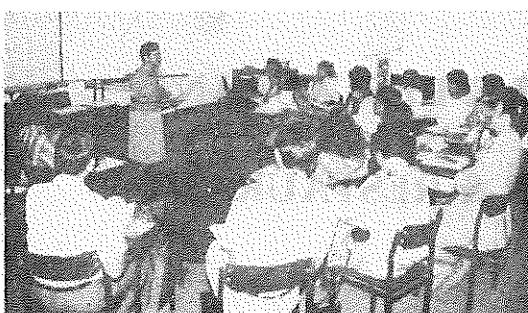
PATA COFFEE SHOP & RESTAURANT

อาหารจีนระดับคลาสสิก
รสชาดที่ชวนลิ้มลอง

สยามสแควร์ ซอย 4 และซอย 3 โทร. 252-6514, 252-8800, 252-0236

ข่าวจากเลขาธุการ

1) "LE FRANCAIS DU TOURISME"
ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน—ธันวาคม 2531
สำนักหอพักธรรมผ่องศรีวัฒน์กับสมาคมครุภำพ
ผ่องศรีวัฒน์แห่งประเทศไทย จัดสัมมนาภาษาฝรั่งเศส
ท่องเที่ยว และ ศูนย์วัฒธรรมผ่องศรีวัฒน์ 29 ถนน
สารีรัตน์ กรุงเทพฯ โดยมี MADAME PARIZET
ผู้เชี่ยวชาญจากสถานบัน C.A.V.I.L.A.M. มาเป็น
วิทยากร

2) ทุนฝึกอบรม ๙ เดือน

เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2531 ผู้รับทุนฝึกอบรม ๙ เดือน 1988 ได้เดินทางไปรับทุน ณ ประเทศไทย
ฝรั่งเศส โดยสามารถบินของมารีชัยกับการบินไทยจำกัด

อาจารย์ดาวศิริ ควรสุภา โรงเรียนเบญจมราชนุสรณ์ แนบบุรี

ประธาน ลักษณะ*
ลักษณะ เกษริเกวัญ*

อาจารย์จงกลณี ศรีสำราญ โรงเรียนสตรี-
ราชินีทิศ อุดรธานี

อาจารย์ไอลพร ชวนชื่น โรงเรียนสมมุทรสาคร-
บูรณะ สมมุทรสาคร

อาจารย์เพ็ญวัฒน์ คันธาราชานน์ โรงเรียนสาระบุรี-
วิทยาคม สาระบุรี

และอาจารย์ชวนี เสน่วงค์ ณ อุบลฯ โรงเรียน
สตรีมหาพฤฒาราม กรุงเทพฯ ไปรับทุนที่ LYON
ส่วนอาจารย์สาวนีย์ พรมโขตดิษัย โรงเรียน
สตรีพัทลุง พัทลุง

อาจารย์วราสนา สมจิต โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
กรุงเทพฯ

อาจารย์ประกายศรี ก้อนทอง โรงเรียนวัด
เบญจมบพิตร กรุงเทพฯ

และอาจารย์ปราโมทย์ พิณพิมา โรงเรียน
สุริવิทยาการ ไปรับทุนที่ GRENOBLE

ผู้รับทุนแต่ละคนได้รับเงินทุนงวดแรก 5,053
ฟรังค์ โดยแบ่งเป็นเงินเดือน ๆ ละ 3,800 ฟรังค์
ค่าหนังสือ 1,000 ฟรังค์ และค่าใช้จ่ายของวันที่ 29
และ 30 พฤศจิกายนถึง 253 ฟรังค์

* เอกानุการสมาคมครุภำพฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย, อาจารย์
ฝ่ายพัฒนาหลักสูตรกรุงเทพมหานครบัญชีวิทยาลัย

ในแวดวงของผู้สอนภาษาฝรั่งเศส

จิรังลักษณ์ ศกนตะลักษณ์

สวัสดีค่ะ ท่านสมาชิกที่ได้รับอนุญาต ฉบับนี้ ไม่ค่อยทึ้งช่วงจากฉบับก่อนมากนักนะคะ หวังว่า คงจะเป็นที่พอใจของทุกท่าน ช่วงแรกที่ได้รับ กระดาษเรียนให้ทราบคืองานประจำปีของสมาคมฯ ในหัวข้อ “La France de A à z” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 17 – 18 ธันวาคม 2531 ณ โรงเรียนเซนต์约瑟芬 ปีมีสถานบันถ่องถ่าง ๆ เช่นร่วมกิจกรรมมาก็คือประมาณ 73 สถาบัน การจัดอบรมครั้นทรรศการของแต่ละสถาบันและเต็มไปด้วยสาระน่ารู้ ที่น่าประทับใจ เป็นพิเศษคือบางโรงเรียนสามารถทำได้จาก A à z จริง ๆ กรรมการตัดสินลำบากใจพยายามครั้ง ในการให้คะแนน ดิฉันว่าแต่ละปีครั้นทรรศการ ก็สวยงามทุกที่เลยค่ะ จึงคราวนี้ขอเรียนเชิญโรงเรียน ที่ยังไม่ได้ส่งบอร์ดนิทรรศการไปร่วมงานได้โปรด ให้ความสนใจส่งไปด้วยนะคะ ปีหน้าก็จะมีงานระหว่างเดือนธันวาคมค่ะ แต่หัวข้อคงแตกต่างไปจากในปีนี้ แน่นอนค่ะ รายการอื่น ๆ ในงานก็เหมือนปีก่อน ๆ แต่มีการประกวดอุปกรณ์การสอน และการแข่งขัน พูดบทกวีนิพนธ์เพิ่มขึ้นจากเดิม การแข่งขันร้องเพลง บังคับได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นอย่างมากเหมือนเคย เช่นเดียวกับการวาดภาพหัวใจดูจากจำนวน “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งมากกว่าผู้เข้าแข่งหลายสิบเท่าเลยค่ะ งานทุกอย่างผ่านพ้นไปด้วยความเรียบร้อย และในวันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2531 ผู้ชนะการแข่งขัน ประเกทต่าง ๆ ก็เข้ารับพระราชทานรางวัลจาก พระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา องค์นายกกิตติมศักดิ์ของสมาคมฯ สำหรับปีนี้สิ่งที่น่าประทับใจอีกอย่างหนึ่ง (ตามที่พากันเรียนเข้าว่ากัน) ก็คือในตอนเย็นวันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม ทางสมาคมฯ ได้แจกอาหาร ผลไม้และ

น้ำดื่มแก่นักเรียนและนักศึกษา อิ่มหนี้พิมัณฑี ที่เดียวค่ะ อาจารย์หลายท่านแลຍฝ่ากามาเรียนคณะ-กรรมการบริหารสมาคมฯ ว่าเป็นนาข้อให้จัดรายการ เช่นนี้อีก เพราะเด็ก ๆ มีกำลังใจทำงานขึ้นยอดคล่องแฉบเปลี่ยนค่ะ และจะนำไปเรียนให้ที่ประชุมกรรมการบริหารของ สคฟท. ทราบค่ะ โครงการศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อนปีนี้ ได้วางความสนใจมากค่ะ มีผู้เข้าร่วมโครงการจากสถาบันต่าง ๆ หลายแห่งเป็นจำนวนถึง 80 คน ทาง สคฟท. จึงแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจำนวน 50 คน จะออกเดินทางไปประเทศฝรั่งเศสวันที่ 3 เมษายน 2532 ในขณะที่กลุ่มที่ 2 จะออกเดินทางในวันที่ 10 เมษายน 2532 ทั้ง 2 กลุ่มจะเดินทางไปปัจจัยเมือง Brest ในแคว้น Bretagne และเข้าศึกษาที่สถาบันภาษา CIEL ในเมืองนั้น สำหรับตัวแทนของ สคฟท. ที่จะเป็นผู้ดูแลนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก อ. ประมาณ สีศิริเสริญ อ. มนฤทธิ์ ปาลสุข และ อ. ชัชรีวรรณ ไชยัพันธ์ ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ อ. พฤกษา ถาวรบุตร และ อ. สุชาสินี ผลวัฒนา... ในที่สุด คณะกรรมการผู้รับทุน 9 เดือน (หัวของกระทรวงศึกษาธิการและของ สคฟท.) ก็ออกเดินทางไปศึกษาฝึกอบรม ณ ประเทศฝรั่งเศสเรียบร้อยแล้วนะคะ (หลังจากใจหายใจค้างกันมาหลายเดือน) โดยทั้ง 9 ท่านถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งไปรับการฝึกอบรม ณ เมือง Lyon ซึ่งได้แก่ อ. ดาวศิริ ควรสุก อ. จงกลถี ศรีสำราญ อ. วีเสพร ชานมีน อ. เพญชรัญ คันธาราชัน และ อ. ชานี เสน่วงคณ อ. อุรุยา สวนอึกกลุ่ม ซึ่งมี อ. เสาวนีย์ พรหม-โชคชัย อ. วสนา สมจิต อ. ประกายศรี ก้อนทอง และ อ. ปราโมทย์ พินพิมาย ไปเมือง Grenoble...

มีท่านสมาชิกหลายท่านถกถึงสมุดภาพ “มรดกวัฒนธรรมไทย” ว่าจะงานสร้างหรือบังหรือจะต้องรอถึง พ.ศ. 2533... คงไม่ถึงขนาดนั้นนะครับ ตอนนี้ก็จวน “ได้ฤกษ์” ออกจากโรงพิมพ์แล้วล่ะครับ อดใจรออีกสักนิด นะครับ รับรองว่าทำน้ำเสียงมา “ให้เป็นเจ้าของหนังสือ” ที่สวยงามเพียบพร้อมด้วยสาระแห่งรู้ที่จะเหมาะสมสำหรับ เก็บไว้อ่านเอง และให้เป็นของขวัญแก่ญาติสนิท มิตรหลายด้วยค่ะ ทางโรงพิมพ์ก็พยายามเร่งให้เสร็จ โดยด่วนอยู่แล้วค่ะ... กิจกรรมเพื่อสมาชิกในปีนี้คือ การทักษิษฐาจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ซึ่งทาง ศคผท. จะจัดในวันเสาร์ที่ 18 และวันอาทิตย์ที่ 19 กุมภาพันธ์ ปราภูว่ากรรมการ บางท่านถูกสมาชิกต่อว่ามาว่ารับผู้ที่จะเดินทางไป น้อยเกินไป ขอเรียนชี้แจง ณ ที่นี่เลยนะครับว่าทาง คณะกรรมการอย่างให้ทุกท่านมีโอกาสได้ไปด้วย แต่บัญหาสำคัญคือเรื่องที่พักค่ะ เพราะที่พักมีจำนวน จำกัดจริง ๆ และการจัดครั้งนี้ทางเราเน้นคุณภาพ มากกว่าปริมาณ ดังนั้นได้รับฟังว่ามีทั้งฝ่ายที่ต่อว่า และชุมชนนะครับ ฝ่ายที่ชุมชนบอกว่า ขอบใจราคามาก ถูกอย่างนี้หากไม่ได้อีกแล้ว เคยทราบแต่ว่ามี หน่วยงานอื่นหรือบริษัทท่องเที่ยวจัด แต่ราคาเกิน 2,000 บาทขึ้นไป ทั้งนั้นดังนั้นก็รู้สึกขอบคุณแทน คณะกรรมการบริหารค่ะที่พากเพียรใจในงาน ที่พวกเรามา หวังว่าทุกท่านที่จะเดินทางไปกับเรา คงจะสนุก และได้รับความรู้ทางประวัติศาสตร์ และ โบราณคดีของจังหวัดเหล่านั้นนะครับ... คawan หลงจาก การร้องเพลงของคณะนักเรียน ร้องเพลงประสานเสียง

“Les enfants de l’ espoir” จำนวน 36 คน ที่ทางสมาคมฯ จัด ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2531 และได้รับความสนใจจากผู้เข้าชม (ส่วนมากเป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษา) เป็นอย่างมาก ปราภูว่าฯ จึงถึงวันนี้ คณะนักร้องกลับไปถึงบ้านเกิดเมืองนอนของเขามาเป็น เวลาเกือบ 2 เดือนแล้ว ก็ยังมีนักเรียนบางโรงเรียน พูดคุยถึงพวกเขาว่าด้วยความชื่นชม (ไม่รู้จริง) และ กำลังพยายามแต่งจดหมายจะติดต่อไป (ตามที่ส่ง ภาษาของที่อยู่กันจนเมื่อปากและมือเมื่อคืนวันที่ 22 ธันวาคม 2531) ถ้าติดต่อได้สำเร็จ (โดยทางฝ่าย เขาอ่านรู้เรื่องและตอบมา) ก็คงจะได้ช่วยพัฒนา ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศไทย และประเทศ ฝรั่งเศสให้ดีขึ้นได้อีกทางหนึ่งนะครับ เป็นความคิด ที่นำเสนอสนุก极... ในวงการภาษาฝรั่งเศสระดับ มัธยมจะนี้ อาจารย์หลายท่านต้องการไปเข้ารับ การอบรมภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว ณ จังหวัด เชียงใหม่ ระหว่าง 24 – 28 เมษายน 2532 โดย บางท่านถกถึงว่าจะสมควรได้ที่ไหน ขอเรียนว่าไม่มี การสมัครนะครับ ผู้แทนโรงเรียนที่ได้รับเลือกให้ เปิดสอนตามโครงการภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว จึงจะมีสิทธิเข้ารับการอบรมนะครับ ถ้าท่านอยากรายบุนเดิม เกี่ยวกับเรื่องนี้ กรุณาติดต่ออาจารย์ ดร. จงกล สุกเวชย์ หน่วยศึกษานิเทศก์องานนะครับ ขอกล่าวสวัสดิ์กับสมาชิกทุกท่านนะครับ พบกัน ใหม่ฉบับหน้าค่ะ

จากบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้จะกล่าวคำอำลาปี 2531 ด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับ “ลูก” นับเป็นฉบับที่ 44 ปีที่ 11 เล่มที่ 4 เดือนตุลาคม–ธันวาคม 2531 ซึ่งประจำฉบับดัง

ลูกไม้หล่นไม้ไกลตัน หรือ

Enfants: reflet de leurs parents?

กองบรรณาธิการในขณะผู้จัดทำวารสาร มีจุดมุ่งหมายจะให้เรื่องราวเน้นหนักไปทาง “ผู้เป็นลูก” ลูกแล้วผู้เป็นลูกซึ่งมีความหมาย กว้างขวางจนครอบคลุมคนทุกคนซึ่งล้วนแต่ เป็นลูกมาก่อนทั้งนั้น บางคนเวลาอาจได้เลื่อนฐานะเป็นพ่อเป็นแม่ ตลอดจนปู่ ย่า ตา ยาย อาจจะถึงกับเป็นทวดแล้วก็มี แต่บางคนก็ยัง รักษาสถานภาพแห่งความเป็นลูกอย่างเหนียวแน่นไม่ยอมลดละ อย่างไรก็ตาม เราคิดมุ่ง ประเด็นไปยังลูกที่ยังเป็นเยาวชน เป็นเด็ก ๆ เป็นคนที่มีสิทธิ และหน้าที่ต้องครอบครัว และ สังคม

หน้าปกของเรารือลูกกรากเป็นความรักลูก ที่แสดงออกมาจากฝีมืออวตารของจิตรกรสามท่าน ภาพแรก แม่อุ้มลูก เป็นฝีมือของจิตรกรอมตะ Pablo Picasso ชื่อ “Maternité” ภาพที่สองเป็น ภาพเชิงฝีกัลลوض์มือจิตรกรชาวมาร์เชียร์ Honaré Daumier ส่วนอีกภาพหนึ่งเป็นจุนพิตของแม่ที่มา รับลูกจากโรงเรียน ฝีมือ Adler ลูกกรากทั้งหลาย จะไปได้ไกลเท่าไหนกคงไม่ไกลจากวิถีของ พ่อแม่ของเขานัก และเขาก็เป็นผู้สะท้อนภาพ ของพ่อแม่ด้วย ไม่ว่าพ่อแม่จะดีไม่ดีอย่างไร ดูที่ลูกก็พอรู้ได้

นอกจากเรื่องของพวกลูก ๆ ตามชื่อของ วารสารแล้ว เรายังคงมีโอกาสเสนอความรู้ ทั่วไป และเรื่องราวกับการเรียนการสอนอัน เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของผู้เป็นครู เราไม่รีบ เกี่ยวกับการสอนภาษา และการสร้างบทเรียน ต่อตัวเรื่องราวของสมาคม และสมาชิก... ครบเครื่อง และครบครัน

โครงข้อเชิงชวนมวลสมาชิก ส.ค.ฟ.ท. ที่ประสงค์จะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และผลงานวิชาการ โปรดใช้วารสารของสมาคม ของท่านเป็นสื่อกลาง กองบรรณาธิการจะรู้สึก เป็นเกียรติ และเป็นพระคุณยิ่งถ้าท่านใช้บริการนี้

อนึ่งโครงข้อแจ้งให้สมาคม และ สมาชิกทราบทราบล่วงหน้าว่า ปีหน้าคือปี 2532 นั้น วารสารของเรามีชื่อ และเน้นหนัก เนื้อหาดังต่อไปนี้

เล่มที่ 1 เดือนมกราคม–มีนาคม ชื่อ การแปลนใช้การแปล หรือ Traduire, ce n'est pas trahir เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายการแปล การปฏิบัติงานแปล และเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการแปล

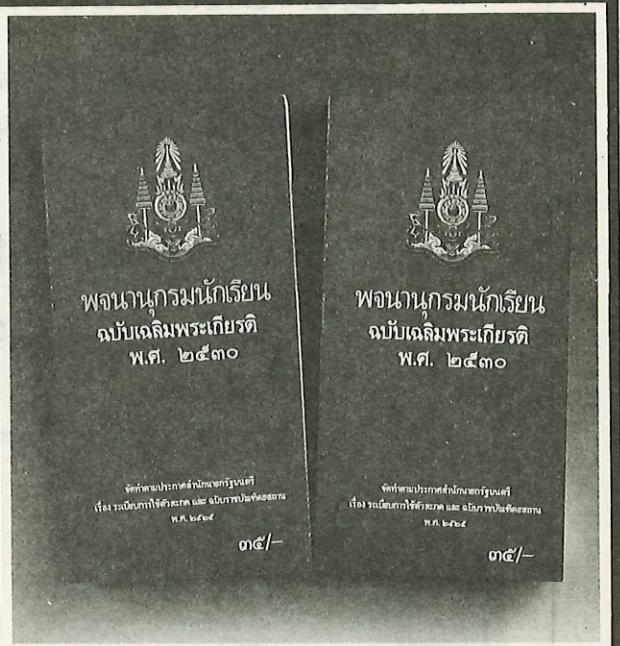
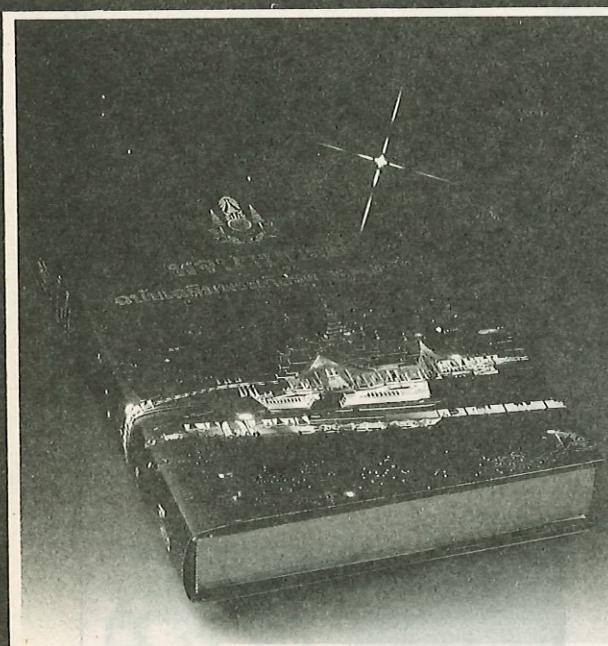
เล่มที่ 2 เดือนเมษายน–มิถุนายน ชื่อ จาก พ.ศ. 2332 ถึง 2532 หรือ De 1789 à 1989 เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิวัติครั้งใหญ่ใน ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งครอบคลุมร้อยปีในปี 2532 และ เรื่องราวเกี่ยวกับหอคอยไอเฟล (la tour Eiffel) ซึ่งเกิดมาครบรอบหนึ่งร้อยปี ในปี 2532 เช่นกัน

เล่มที่ 3 เดือนกรกฎาคม–กันยายน ชื่อ มือสองห้างสร้างศิลปะ หรือ Des doigts de fée เนื้อหาเกี่ยวกับงานศิลป์ทัตกรรมพื้นบ้าน

*

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ

* โดยได้รับพระบรมราชานุญาต

วางแผนนำ้ยาแล้ว ตามร้านหนังสือทั่วประเทศ

จัดพิมพ์จำหน่ายที่

วัฒนาพานิช ส่อราษฎราก្រ

216-222 ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพ 10200 โทร. 2229394 • 2225371 • 2225372

ผู้ผลิตหนังสือเรียนมาตรฐาน

กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย

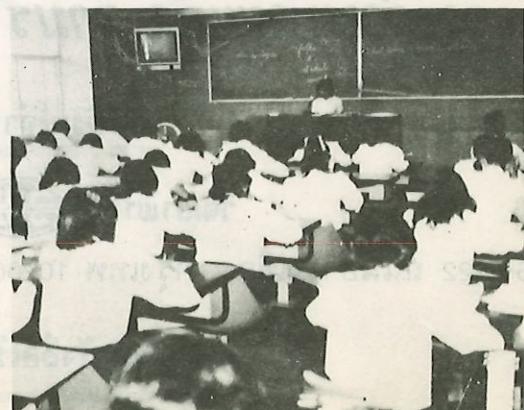
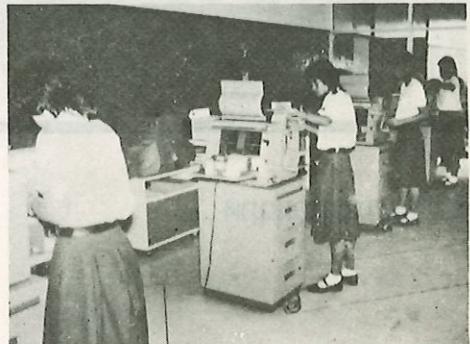
BANGKOK BUSINESS COLLEGE

588 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ 10400 ตรงข้ามโรงภาพยนตร์เมืองไทย โทรศัพท์ 251-9852, 252-0067, 252-7049
588 PETCHBURI ROAD, BANGKOK 10400. THAILAND TELEPHONE 251-9852, 252-0067, 252-7049

เปิดสอนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

A PROFESSIONAL AND
INDEPENDENT LOSS ADJUSTER

จาก

บริษัทไซโโนเวส เอ็นเตอร์ไพรส์เซลส จำกัด

ชั้น 7 อาคารสีบุญเรือง 1

เลขที่ 283 ถนนสีลม

กรุงเทพมหานคร 10500

TEL. 338461 338201 3324112

3320055 332462

โทร. 234 8638-39

234 4007

234 0383

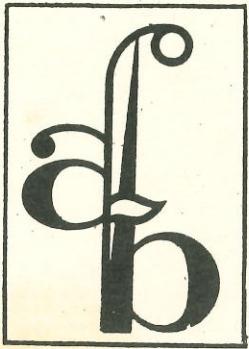
A PROFESSIONAL AND INDEPENDENT LOSS ADJUSTER

UNITED SURVEYORS + ADJUSTERS CO., LTD.

87 ANUMANRAJTHON LANE,
DEJO ROAD, BANGKOK 10500, THAILAND
TEL. 2338461 2338501 2354115
2350022 2354465

FOR : — CASUALTY FIRE MARINE INSURANCE LOSS ADJUSTER
— MARINE HULL + CARGO SURVEY
— MARINE CARGO SUPERINTENDENCE
— WEIEHING + MEASUREMENT

Alliance française de bangkok

29 THANON SATHON TAI, BANGKOK 12, THAILANDE. TEL 286.38.79 & 286.38.41-TELEGR. ALFRANTHAI

ລົມຄະຍົກຮ້ອນ

29 ພະນັກງານເຕີເຕີ ກຽງເທຍ 9, 12

ນຸ້ມໜັ້ນຂອງປະເທດຝຣັງເສດ
UN PETIT COIN DE FRANCE

ທ່ານຈະພົບສົ່ງທຶນ່າສັນໄຈ
ຂັ້ນເຮັບນໍາພາຍາຝຣັ່ງເສຖຖະກິດ
ຫົ່ວ່າມື່ມຸດໂວ່ໂຈງ
ກາພຍນຕ່ົ້ວ, ຄອນເສີ່ງທ
ເກົ່ວ່າງດົ່ມ, ອາຫາຣເລີ່ມ
ບຣຍາຍກາສອນວິນນມີ ສາຍານ

ຂອເຊີ່ມວ່ານໜັ້ນສື່ວາຮ່າຍຮ່າຍເຄື່ອນຂອງເຮົາ

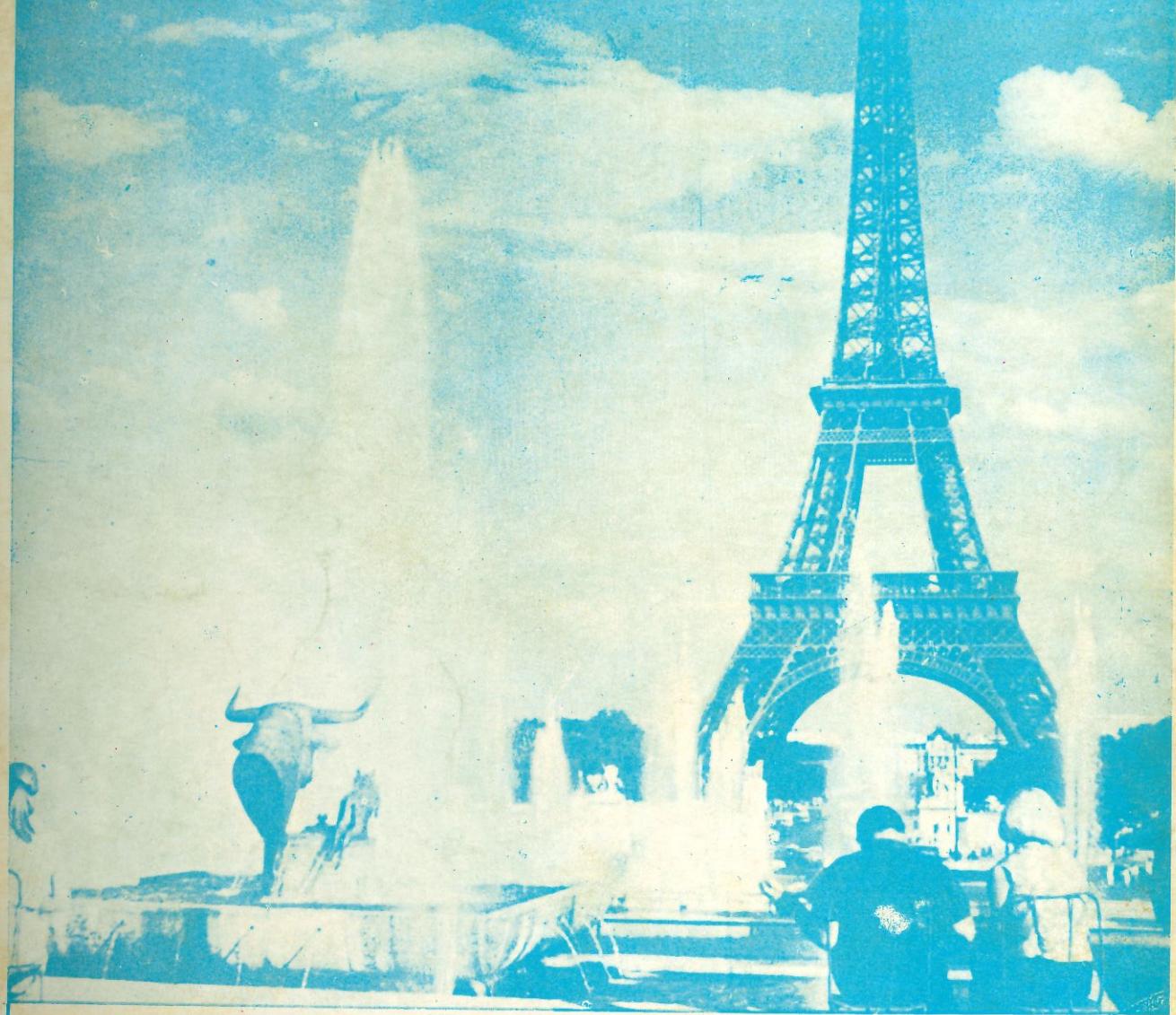
VOUS Y TROUVEREZ

des cours de langue
des films, des concerts ..
un bar-restaurant agréable
une grande bibliothèque
une ambiance

LISEZ AUSSI NOTRE
JOURNAL MENSUEL

PARIS. ESCALE PRIVILÉGIÉE D'AIR FRANCE SUR LES ROUTES VERS L'EUROPE AND LES U.S.A.

Profitez des vols d'Air France sur Paris. Dégustez nos repas et vins français. Après une bonne nuit à bord de nos Boeing 747, vous arriverez tôt le matin à Paris et pourrez profiter d'une journée entière.

Le Bureau de Tourisme de Paris tient à votre

disposition des offres spéciales pour mieux vous aider à apprécier votre séjour à Paris.

De plus, Air France vous offre des correspondances régulières pour toute l'Europe, ainsi que les villes principales des Etats-Unis.

AIR FRANCE //
LE BON VOYAGE

Pour informations complémentaires, contactez votre agent de voyage ou AIR FRANCE, 3 Patpong Road, tél. 233.7100-19. Réservations immédiates, tél. 234.7901-5. Agent Général: World Travel Service Ltd., tél. 233.5900-9